VINKO KASTELIC – PRVI DRUŽBENI PRAVOBRANILEC SAMOUPRAVLJANJA

V sredo, 16. oktobra, so bori slovenske skupščine imenovali Vinka Kastelica za prvega družbenega pravobranilca samoupravljanja v naši republiki. Vinko Kastelic je bil rojen 1932. leta, na pravni fakulteti je diplomiral leta 1957 in je ves čas opravljal pomembne družbenopolitične funkcije, med katerimi naj omenimo samo sedanjo dolžnost predsednika republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Čestitkam ob tem imenovanju se pridružuje tudi naše uredništvo.

PREDSEDNIK PREDSEDSTVA SR SLOVENIJE NA OBISKU V DOMU SINDIKATOV

V petek je obiskal republiški svet Zveze sindikatov Slovenije predsednik Sergej Kraigher in imel dolg pogovor o pripravah na sindikalni kongres. Ob njegovih pripombah k predlogom sklepov in iz statutarnega dogovora se je razvila ustvarjalna razprava, ki bo prispevala k izpopolnitvi in dodelavi predloženih dokumentov za letošnji kongres Zveze sindikatov Slovenije.

DE

DELAVSKA ENOTNOST

19. X. 1974 – ŠT. 41 – L. XXXI

V OKVIRU

Vsi ali nihče?

Da smo v ocenah letošnjih gospodarskih gibanj čedalje bolj kritični, da ne zapišemo celo pesimistični, bržčas ni potrebno še posebej dokazovati. Do stabilizacije gospodarstva smo očitno še daleč, inflacija je na nezadržnem pohodu, posledice energetske in surovinske krize več kot občutne, čedalje očitnejša pretnja vnovič zaostrene nelikvidnosti, pa letošnji salto mortale v zunanji plačilni bilanci . . . skratka, kaj bi ponavljali znane težave in nadloge.

Senca nezadovoljstva je očitno legla tudi na predsedstvo republiškega sveta slovenskih sindikatov, ko je v začetku tedna ocenjevalo gospodarska gibanja ter skupno in splošno porabo v letošnjih prvih sedmih mesecih. Senca nezadovoljstva – vendar ne toliko zavoljo konkretnih kazalcev gospodarjenja, kot predvsem zavoljo številnih neznank ob vprašanjih, kaj, kdaj, kje in kako bo kdo ukrepal. Saj ne da bi ne imeli na voljo programov in načrtov, kako se izmotati iz zagate, resnih zamisli in smotrnih ukrepov. Toda če bi se vsakokrat vprašali, kaj bo kdo konkretnega storil, bi si v večini primerov vendarle morali odgovoriti nekako takole: lahko vsi – lahko pa tudi nihče!

Ta očitek je izreklo predsedstvo republiškega sveta tudi najnovejši oceni gospodarskih gibanj ter skupne in splošne porabe v letošnjih prvih sedmih mesecih in predlogom stališč in ukrepov za uresničevanje resolucije in družbenoekonomske politike SR Slovenije v letošnjem letu – dokumentu, ki ga je ponudil republiški zavod za planiranje. Samo ugotavljati, kaj bi bilo treba storiti, nič pa povedati, kdo in kdaj bo to tudi storil – to je premalo za uspeh v prizadevanjih!

Zahtevo sindikatov bi torej s preprostejšimi besedami nekako takole povzeli: da bi rešili vse tisto, na kar vedno znova drug drugega opozarjamo, se bomo slednjič morali sporazumeti o tem, kaj kdo more in mora storiti, seveda tudi do kdaj – potem pa bo treba položiti račune brez izmotavanj.

Zato tudi sedanji program akcije sindikatov za stabilizacijo gospodarstva v svojem bistvu pomeni predvsem odločno vztrajanje pri vseh konkretnih postavkah protiinflacijskega programa, sprejetega sredi julija letos. K temu programu pravzaprav ni kaj dodajati – treba pa ga je uresničiti na vseh ravneh delovanja. Do 1. decembra so dolžne vse organizacije – od osnovnih do republiških – preučiti svojo dejavnost za uresničenje sprejetih programov in stališč, pri tem pa uveljaviti polno odgovornost tako do sebe kot do vseh drugih subjektov družbenega življenja, da za morebiti slabo opravljeno delo spet ne bi bili odgovorni vsi – s tem pa tudi nihče!

S. B.

Vsak izdelek v horjulski Iskri skrbno prekontrolirajo. Foto: A. Agnič

Ne bojimo se, da nas delavci ne bi razumeli!

Predkongresna razprava delegatov republiških sindikalnih konferenc vzgoje in izobraževanja ter visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti

Delegati republiških sindikalnih konferenc vzgoje in izobraževanja ter visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti so minulo sredo skupaj obravnavali kongresno gradivo. Razprava je bila izredno živahna in problemsko pestra, zavzeta in ostra, žal kdaj pa kdaj neprikrito pesimistična.

Delegati pričakujejo po kongresu mnogo večjo učinkovitost sindikatov, uveljavitev neposrednih in pravih interesov res vseh delavcev. Zavoljo tega pa je potrebno tudi v praksi omogočiti enakopraven dialog in sporazumevanje delegatov z vseh delovnih področij znotraj republiškega sveta zveze sindikatov. Doslej namreč ni bilo tako in so družbene dejavnosti obravnavali predvsem kot porabo.

Nemara je prav v nakopičenih problemih s tega področja, ki jih v praksi nismo dovolj učinkovito razreševali, vzrok za nekatere zelo ostro izrečene besede delegatov ali njihove pesimistične poudarke. Izkušnje glede zagotavljanja enakopravnega družbenoekonomskega položaja delavcev na teh področjih z delavci v materialni proizvodnji in izboljševanja njihovih delovnih in življenjskih razmer (osebni dohodki, kadrovski problemi, stanovanja, oddih) doslej niso bile preveč spodbudne.

V RAZPRAVI IN PREDLOGIH KONKRETNI

Delegati so soglašali s statutarnim dogovorom. Predlagali so le dopolnilo k opredeljevanju delovnih nalog sindikata, namreč samoupravno povezovanje vzgojnih in izobraževalnih zavodov s krajevnimi skupnostmi, kakor tudi samoupravno povezovanje TOZD na visokih šolah in univerzi z zainteresiranimi TOZD določenih gospodarskih ali družbenih dejavnosti zaradi oblikovanja posebnih izobraževalnih ali interesnih raziskovalnih skupnosti.

Zelo obsežno so razpravljali o možnostih vključevanja mladine, ki se uči, v sindikat, pri čemer so ugotovili, da sklep statutarnega dogovora že opredeljuje povezovanje z enotno zvezo socialistične mladine, ki vključuje tudi študentsko mladino. V tem smislu bo konferenca visokega šolstva in raziskovalne dejavnosti vključila v svoje delo dva delegata študentov mariborskih in ljubljanskih visokih šol. Glede na nekatere predloge, da bi sindikati poleg učencev z učno pogodbo (bolje bi bilo zapisati učenci v gospodarstvu) vključevali tudi štipendiste delovnih organizacij, pa je bilo ugotovljeno, da je to možno le za študente, ki so v rednem delovnem razmerju (študenti – delavci ali izredni študenti) in ki imajo že vse samoupravljalske pravice. Ni pa mogoče enako obravnavati vseh štipendistov delovnih organizacij, saj to ni le politično vprašanje, marveč tudi obsežno materialno vprašanje. Če bi imeli vsi študenti status delavca, bi delovne organizacije morale zanje plačevati prispevke v pokojninski sklad. Morda bo družba nekoč to zmogla. Vprašanje pa bo vendarle znova aktualno, ko bomo uveljavili reformo usmerjenega izobraževanja in ko bodo delavci z delovnega mesta prehajali nazaj v šole. Vsekakor zamotano vprašanje, o katerem bo treba še razpravljati.

KONGRESNI SKLEPI BODO NAŠ PROGRAM

Celoto sklepov so delegati ocenili kot dober program, ki bo omogočal, da bodo sindikati vsak zase in vsi skupaj lahko kontrolirali svojo in skupno učinkovitost.

Delegati so mnogo govorili o odgovornih nalogah sindikata pri utrjevanju interesnih skupnosti. Njihova posebna odgovornost je v tem, da bodo v interesnih skupnostih zagovarjali le resnične delovne rezultate in smotrno porabo namensko združenih sredstev. Za tako sindikalno politiko pa se bodo morale še posebej energično zavzemati osnovne sindikalne organizacije.

Nadaljevanje na 5. strani

VIKTOR PINTARIČ:

Samoupravni sporazum, ki ga pripravljamo v Mariborski livarni o delitvi stanovanj oziroma razdeljevanju sredstev za stanovanja, bo prav gotovo pospešil reševanje socialnih problemov. Sredstev ne bomo delili po delovnih enotah kot doslej, ampak jih bomo združevali v TOZD.

ANICA SOTLAR:

V Sloveniji je pri zasebnih delodajalcih zaposlenih kakšnih 15.000 delavcev. Objektivne ovire za sindikalno organiziranost prav gotovo so, vendar to še ni izgovor za nedelo nekaterih sindikalnih vodstev, saj so osnovne organizacije doslej le v 37 občinah.

MILAN VIDMAR:

Kljub temu, da je sedanjost za nas gospodarsko zelo konjunkturen trenutek, nas to ni uspavalo, saj si ne moremo privoščiti nikakršne ležernosti pri proizvodnji. Sklenili smo, da se bomo z vsemi silami zavzemali za dosego planskih ciljev in da bomo skušali izkoristiti vse možne notranje rezerve.

„Prav gotovo je stanovanje med najpomembnejšimi zahtevami delovnega človeka. Tega smo se v livarni zavedeli že takoj po osvoboditvi. Prva stanovanja, ki smo jih dali delavcem, so bili preuerejeni poslovni prostori. Tudi gradili smo precej. Hiše na Pobrežju, dva velika stanovanjska bloka v Dominkuševi ulici, stanovanjski blok v Tomšičevi ulici in še na mnogih drugih krajih. Sedaj lahko ugotavljamo, da ima tovarniško stanovanje vsak šesti delavec livarne, vsak sedmi pa si je svoje stanovanje oziroma stanovanjsko hišo zgradil s pomočjo kredita, ki mu ga je dodelila livarna.“

Več najemnih stanovanj

Mariborska livarna je prav pred kratkim praznovala svojo petdesetletnico. Danes je 1.800-članski kolektiv livarne prav gotovo med najstarejšimi in tudi med najštevilnejšimi v Mariboru. Njihova prehojena pot, ko so se številčno povečali za skoraj štirikrat, je šla vedno navzgor. Za letos predvidevajo že več kot 700 milijonov dinarjev dohodka. Proizvodnjo pa vsako leto povečujejo in modernizirajo. Prav sedaj so na začetku rekonstrukcije, za katero bodo sami prispevali precej milijonov. Ob njihovi obletnici pa nas je predvsem zanimalo, kaj so doslej storili in kaj načrtujejo v prihodnje za standard svojih delavcev. Da bi zvedeli kaj več o tem, smo zaprosili za razgovor predsednika sindikalne konference Mariborske livarne Viktorja Pintariča, ki je sicer vodja kontinuiranega litja v livarni.

„Gradili ste nova stanovanja in dajali individualne kredite. Kakšno pa je bilo razmerje pri delitvi?“

„V prvih letih smo finančna sredstva dajali izključno za gradnjo stanovanj. Kasneje pa, ko smo denar, namenjen za stanovanja, delili po delovnih enotah, se je tehtnica prevesila v prid individualne gradnje. To pa predvsem zato, ker imamo 15 delovnih enot in denar, ki gre posameznim delovni enoti za stanovanja, marsikje niti po dveh letih ne predstavlja vrednosti enega samega stanovanja. Prav zato smo v zadnjih letih razdelili skoraj vsa sredstva kot kredite posameznim delavcem.“

Po samoupravnem sporazumu, ki so ga v Mariboru sklenili leta 1972, izločajo za stanovanja 7 % od bruto osebnih dohodkov. Od tega ostane delovni organizaciji 4 % ali, denimo lani 22,5 milijona dinarjev, medtem ko so 3 % odvedli v solidarnostni sklad oziroma v banko kot vezana sredstva. Denarju, ki je ostal delovni organizaciji, so dodali še nekaj iz sklada skupne porabe, tako da so lani razdelili za gradjo in nakup stanovanj več kot 2,5 milijona dinarjev.

„Po samoupravnem sporazumu ste formirali dve TOZD. Kako pa je sedaj z razdeljevanjem sredstev za stanovanja?“

„Kot sem že omenil, smo doslej delili sredstva za stanovanja po delovnih enotah. Toda sredstva so bila razdrobljena in odločno premajhna, zato prav sedaj pripravljamo nov samoupravni sporazum o delitvi sredstev za stanovanja. Po tem sporazumu bomo predvsem dajali več sredstev za gradnjo najemnih stanovanj, to pa bomo lahko storili tako, da jih bomo združevali v TOZD. Sporazum, pripravljen mora biti do konca leta, bo temeljil na točkovnem sistemu. Čim več točk bo nekdo zbral, višje se bo povzpel na prioritetni lestvici. Točkovali pa bomo delovno dobo, strokovnost, zdravstveno stanje, dosedanje stanovanjske razmere, udeležbo v NOB in drugo. Morda je posebnost našega sporazuma v tem, da si bo tisti, ki bo sam prispeval sredstva, lahko kupil določeno število točk. Poudariti pa moram, da pri tem ne bo mogel prehiteti tistih, ki so socialno ogroženi.“

„Kot pravite, ste zadnja leta razdeljevali sredstva predvsem kot individualne kredite. Ali to pomeni, da so socialni primeri ostali ob strani?“

„Res je, precej let nazaj socialnih primerov nismo reševali oziroma morda le tiste najnujnejše. Zato je prosilcev za stanovanja sedaj zelo veliko, še posebej zato, ker je naš kolektiv mlad, sestavljen iz ljudi, ki si šele ustvarjajo družine. Imamo pa tudi precej tistih, ki se na delo vozijo od daleč in si želijo v mesto. Finančna sredstva, ki jih vsako leto zberemo, bodo seveda znatno premajhna, da bi te probleme hitro rešili, vseeno pa računamo, da bomo nekako v petih letih prišli na tekoče kot pravimo. Letno bomo lahko zgradili kakih 20 do 25 stanovanj, prav toliko naših delavcev pa bo dobilo stanovanja iz solidarnostnega sklada, vsaj v letošnjem letu bo tako.“

Dokumenti so jih spregledali

Predkongresne sindikalne konference se vrste druga za drugo, tako da jih že komajda dohajamo. Tudi delegati v republiški sindikalni konferenci delavcev obrti Slovenije so se sestali na predkongresni pogovor. Vprašali smo »njihovo« sekretarko Anico Sotlar, kateri problemi obrti so bili v predkongresni razpravi še posebej poudarjeni.

– Najprej moram povedati, da so delegati poudarjali, kako so kongresni dokumenti pravi odraz demokratične razprave, ki je bila pred tem, vendar so obenem tudi z obžalovanjem ugotavljali, da je velika škoda, ker je – po njihovem mnenju brez pravega razloga – izpuščena problematika delovanja sindikatov na področju zasebnega dela. Seveda je, izhajajoč iz take razprave, tudi povsem logičen sklep, da je treba najti pota in načine, da bi do kongresa popravili zamujeno. Mišljeno je bilo poročilo, statutarni dogovor in tudi sklepi.

– Sem in tja se slišijo pripombe, da se o delovanju sindikatov na področju zasebnega dela govori sorazmerno preveč. Seve v primerjavi s „pomembnostjo“ drugih področij. Koliko je resnice v tem?

– Tudi na naši konferenci je bilo o delavcih, ki so zaposleni pri zasebnikih, precej razprav, vendar je tako „nesorazmerje“ docela opravičljivo in predvsem razumljivo. Nekaj že zaradi občutka zapostavljenosti – ker so nanje kongresni dokumenti pozabili – predvsem pa zato, ker ima sindikat za delavca, ki je zaposlen pri zasebniku, docela specifično obeležje, bistveno drugačno kot to velja za delavca v združenem delu. In prav iz te specifične sindikalne organiziranosti in dela se porajajo tudi vprašanja, ki jih drugje ne srečujemo.

Sindikalno delo je izredno otežkočeno zaradi značilne razkropljenosti članov. V Sloveniji je pri zasebnih delodajalcih zaposlenih kakih 15.000 delavcev, in to skoraj v prav tolikšnem številu delavnic. Objektivne ovire za sindikalno organiziranost prav gotovo so, vendar je le treba povedati, da se v vseh občinah sindikalna vodstva niso z enako prizadevnostjo lotila dela. Tako imamo zdaj organizirane osnovne organizacije sindikata delavcev pri zasebnikih v 37 občinah. Kaj pa druge? . . . Lahko trdimo, da veliko delavcev sploh še ne ve, da imajo svoj sindikat. Tudi včlanjenost je temu primerna, saj je od petih le en delavec sindikalno organiziran.

Pripombe, ki sem jih prej omenila na račun kongresnih dokumentov, seveda zadevajo tisti del statutarnega dogovora, kjer teče beseda o sporazumevanju v TOZD in med njimi. V tej zvezi sploh niso omenjene kolektivne oblike sporazumevanja, to je kolektivne pogodbe in vsi odnosi, ki se pojavijo v „dialogu“ med sindikati in zasebnimi delodajalci. Prav gotovo morajo priti kolektivne pogodbe in vloga sindikatov pri njihovem oblikovanju in vsebinskem izpopolnjevanju do bistveno večjega poudarka v kongresnih sindikalnih dokumentih.

– Ali obstaja v zvezi s tem konkretneje oblikovan predlog?

– Morda bi bilo vse skupaj še najlaže rešljivo, če bi vso problematiko dela in organiziranosti delavcev, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih, „zajeli“ v poseben kongresni sklep.

– Slišali smo tudi za razpravo o gospodarskem položaju obrti v letošnjem prvem polletju?

– Razprava se je vnela ob dokumentih, ki sta jih zbrala gospodarska zbornica in SDK. Pripombe je bilo slišati predvsem na rovaš slabšanja pogojev gospodarjenja za manjše servisne delavnice, do česar prihaja v veliki meri tudi zato, ker posamezne občine nimajo izdelanih perspektivnih programov razvoja obrti. V zvezi s tem bi kazalo opozoriti tudi na vse bolj zaskrbljujoč beg obrtnikov iz servisne delavnosti v proizvodno. Naša konferenca je – vsekakor ne prvič! – ponovno poudarila, da je treba ključ za reševanje omenjenih problemov iskati v občini. Slišati je bilo tudi koristna razmišljanja o tem, kako bi kazalo iskati boljše rešitve v združevanju dela in sredstev majhnih obrtnih organizacij.

– Kaj pa „žuli“ mlade delavce?

– Aktiv mladih delavcev se je sestal posebej in razpravljal o nagrajevanju ter o drugih „sorodnih“ pravicah. Zavzel se je za to, da bi za mlade delavce bili potni stroški, dnevnice, terenski dodatki in regres za prehrano enaki kot za vse druge, na regresu za letni oddih pa mladi ne vztrajajo.

I. T.

Konjunktura? Varčevali bomo!

V Litostroju so nedavno tega imeli zbor delovnih ljudi, na katerem so obravnavali več pomembnih vprašanj: gospodarski položaj in gospodarske perspektive, predkongresno dejavnost v podjetju; obravnavali so tudi predlog statuta združenega podjetja slovenske strojegradnje, katerega član je Litostroj; delavci so se tudi odločili, da bodo v novembru letos delali še eno soboto, njen izkupiček pa bodo poslali prebivalcem Kozjanskega kot svojo dodatno pomoč. Podrobneje smo se o tem, kaj je kolektiv obravnaval in kakšni so bili sklepi razprave, pogovorili z Milanom Vidmarjem, sekretarjem samoupravnih organov podjetja.

Za uvod v pogovor nam je Milan Vidmar nudil posebno izdajo njihovega tovarniškega glasila, v katerem so bili razen o gospodarjenju poljudno razloženi osnovni podatki za vsako točko dnevnega reda. Takšne posebne izdaje posredujejo v Litostroju vsem delavcem pred vsako pomembnejšo razpravo, da bi se delavci seznanili vsaj v glavnih črtah z vprašanji, ki naj bi jih razreševali. Kogar pač zanima, se lahko podrobneje pozanima o gradivu. Tako so delavci dobro pripravljeni na javne razprave, te pa so kljub temu, da niso dolge, vsebinsko bogate in žive.

„O letošnjih gospodarskih dosežkih in težavah pa nam je povedal na zboru generalni direktor inž. Marko Kržišnik“, je dejal Milan Vidmar. „Če v glavnih potezah ponovim poročilo, lahko rečem, da nam trenutno ni hudega. Zaradi svetovne krize z viri energije oziroma z veliko podražitvijo nekaterih virov, nam dela manjka, nekaterih naročil pa ne moremo vseh več sprejemati. Veliko je naročil domačih in tujih investitorjev za vodne turbine, za črpalke; naročil je toliko, da smo zasedeni skorajda že za vse prihodnje leto.

„Torej vam za dohodek in ostanek dohodka ne bo predla trda in se boste lahko nekoliko bolj sprostili?“

„Ni govora! Kljub trenutno ugodnemu stanju pa vendarle ne smemo pozabiti na dvigajoče se cene reprodukcijskega materiala, na inflacijo in druge težave. Zato je kolektiv sprejel poziv direktorja, naj se resno zavzema za uresničitev zastavljenega gospodarskega plana in naj tudi varčuje, kjer se le da. Notranje rezerve je treba izkoristiti do kraja!“

„Kaj je dala razprava o predkongresni dejavnosti sindikata podjetja?“

„Kongresno gradivo smo najprej obravnavali na vseh ravneh naše sindikalne organizacije in nanj je padlo nanj nekaj pripomb oziroma dopolnilnih predlogov. Na zboru delovnih ljudi pa smo te pripombe odobrili hkrati s predlaganimi kongresnim gradivom. Najbolj smo se na zboru zadržali pri statutarnem dogovoru o organiziranosti in dejavnosti slovenskih sindikatov. Naš kolektiv je predlog statutarnih sklepov v celoti sprejel in ga podpira.“

„Pred pričetkom poletja se je 12 slovenskih podjetij po akciji, katere nosilec je bil Litostroj, povezalo v združeno podjetje slovenske strojegradnje. To je bil tudi prvi korak v povezovanju dela in sredstev teh podjetij . . .“

„Drugi pa je sprejem statuta združenega podjetja. Statut je pravkar v javni razpravi v kolektivih. Na zboru smo ga temeljito obravnavali in ga tudi soglasno sprejeli. S tem je postavljen drugi temelj, na katerem bo lahko združeno podjetje zaživelo in začelo vsem članom dajati tiste koristi in prednosti, ki smo jih od združevanja dela in sredstev pričakovali. Gre predvsem za skupen razvoj in za povezovanje sredstev za ta razvoj – vsak zase imamo vsi premalo sredstev – ter za skupen nastop tako na trgu kot pred našimi poslovnimi in finančnimi partnerji.“

„Na zboru ste tudi obravnavali pomoč prebivalcem Kozjanskega. Kako ste se odločili?“

„Na razširjeni seji izvršnega odbora sindikata v začetku meseca smo se dogovorili, da bo sindikat spet naprej pobudnik akcije za zbiranje pomoči prebivalcem Kozjanskega. Minulo soboto smo delali zanje, zbrali smo okroglo 340.000 dinarjev. Na zboru delovnih ljudi pa smo sprejeli pobudo sindikalne organizacije, da bomo v novembru delali še eno prosto soboto in tudi izkupiček tega dela namenili prebivalcem Kozjanskega.“

PRED 8. KONGRESOM ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE ● PRED 8. KONGRESOM ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE ● PRED 8. KONGRESOM

Kot vemo, je predsedstvo RS ZSS 27. julija sprejelo akcijske napotke za nadaljnje delovanje organizacij sindikata v njihovi neposredni politični aktivnosti pri konstituiranju delavcev v TOZD, sklepanju samoupravnih sporazumov, sprejemanju statutov, urejanju celovite samoupravne zakonodaje, usmerjanju samoupravne prakse in še mnogih drugih vprašanj, ki so povezana z uresničevanjem določil nove ustave. Ti akcijski napotki ne le opredeljujejo naloge sindikalnih vodstev na vseh ravneh, roke, ko morajo biti opravljene, in poudarjajo potrebo po usklajenem delovanju tudi v prihodnje, ampak nedvomno pomenijo tudi izredno pomemben del aktivnosti sindikatov v pripravah na VIII. kongres slovenskih in VII. kongres jugoslovanskih sindikatov.

V sektorju za samoupravljanje pri RS ZSS so na osnovi posebnih vprašalnikov in političnih ocen o razmerah v občinah že pripravili pregled nad izvajanjem omenjenih akcijskih napotkov.

Čeprav gre šele za delovno gradivo, ki ga bo treba še preveriti in vsebinsko dodelati, da bi oceno o trenutnem stanju verificiralo tudi predsedstvo RS ZSS, da bi o celotnem gradivu lahko spregovorila tudi občinska in druga sindikalna vodstva ter da bi se na tej osnovi lahko dogovorili tako o izvajanju že sprejetih kot tudi nadaljnjih nalog sindikatov pri uveljavljanju samoupravljanja delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, že sedanje, čeprav nepopolne in tudi še nedokončne ugotovitve zaslužijo vso pozornost.

KAKO IZVAJAMO AKCIJSKE NAPOTKE PREDSEDSTVA RS ZSS O NALOGAH SINDIKATOV PRI NADALJNJEM UVELJAVLJANJU SAMOUPRAVLJANJA V ZDRUŽENEM DELU

NA PRELOMNICI VELIKIH DEJANJ

Manjka predvsem odločnosti v političnih prizadevanjih ob hkratni zaostreni odgovornosti za dosledne strokovno-politične rešitve

NEKAJ OSNOVNIH UGOTOVITEV

Do 25. septembra, to je 14 dni po dogovorjenem roku, 7 občinskih zvez sindikatov še ni poslalo odgovora na vprašalnike, oziroma poročila o lastni aktivnosti pri izpolnjevanju akcijskih napotkov predsedstva RS ZSS. Med drugimi odgovori pa je polovico takšnih, ki dovoljujejo sklepanje, da do tega datuma še niso bile izdelane celovitejše ocene aktivnosti sindikatov v občini.

Najpomembnejši akcijski napotek je terjal, da občinske organizacije sindikatov takoj aktivirajo delovanje vseh osnovnih sindikalnih organizacij in da je treba povsod, kjer je potrebno, ustanoviti posebne akcijske skupine, ki bi usmerjale akcije, pomagale in delovale toliko časa, da bodo naloge s področja uveljavljanja ustavnih določil opravljene čimbolj dosledno. Poročila kažejo, da so bile take akcijske skupine ustanovljene pri večini občinskih koordinacijskih teles, da ponekod že uspešno delujejo in da so bili največji uspehi doseženi tam, kjer komisije za pregled samoupravnih aktov nadaljujejo z delom tudi po novem letu (Celje, Cerknica, Maribor, Ljubljana-Šiška, Ravne na Koroškem, Litija). Iz mnogih poročil je množno razbrati, da je aktivnost najrazličnejši družbenih dejavnikov v zvezi s samoupravnim konstituiranjem organizacij združenega dela in njihovim vpisom v sodni register v zadnjem času spet zaživela. Žal pa je iz poročil možno ugotoviti tudi to, da poziv predsedstva za takojšen sklic seh vodstev osnovnih sindikalnih organizacij večine ni bil upoštevan in da bo ta naloga opravljena z zamudo, predvidoma v nadaljnji predkongresni aktivnosti.

Ker eden od akcijskih napotkov opozarja na primere organizacij združenega dela, ki so se sicer formalno-pravno konstituirale in tudi predložile vse potrebno za registracijo, dejansko pa so stare odnose le prikrile z novimi nazivi, bi bilo zanimivo vedeti, kaj glede tega odgovarjajo poročila občinskih svetov zveze sindikatov. No, poročila med drugim kažejo na številne primere delovnih organizacij, kjer so se na kar najbolj enostaven način proglasili za enovite organizacije združenega dela. Veliko več pa je primerov, da so že v pripravah na konstituiranje z analizami nestrokovno dokazovali, da ni pogojev za ustanovitev več TOZD. Če marsikje še zdaj neodgovorno vztrajajo na stališču, naj bi politiki izdelali boljše analize, pa je iz poročil tudi razvidno, da v večini kolektivov, kjer so zagovarjali taka in podobna stališda, le spoznavajo, da tako ne gre. Zato že pripravljajo nove analize. Ni pa malo primerov, da od registracijskih sodišč zahtevajo vrnitev že predloženih dokumentov, da bi jih zamenjali z novimi in boljšimi. Čas bo pokazal, ali gre za resnično dobronamernost takih hotenj ali pa za nove poskuse zavlačevania.

Poročila tudi opozarjajo, da se delavska kontrola uveljavlja vse preveč počasi in da tudi tam, kjer so bili njeni organi že izvoljeni, zvečine še ni sistematičnega dela. Opazni so primeri, da tehno-birokrati ovirajo delovanje delavske kontrole, sindikalne organizacije pa ne reagirajo dovolj odločno ob takih pojavih.

Še tole: večina poročil kaže, da v sindikatih zvečine še niso začeli vsebinsko pregledovati sicer formalno sprejetih samoupravnih sporazumov oziroma statutov, ki so bili predloženi za vpis v register. To pomeni, da v veliki večini občin še ni uresničeno sistematično in vsebinsko poglobljeno proučevanje samoupravne zakonodaje. Taka ugotovitev velja tako za sindikate kot za občinske skupščine in druge družbene dejavnike. Zato imajo registrski sodniki neprimerno težjo nalogo, saj morajo pregledovati tudi vse podrobnosti, čeprav je njihova naloga v bistvu le to, da zaradi varovanja zakonitosti v materialno pravnem prometu terjajo predvsem popravke formalno-pravne narave. Za določila o doslednem uveljavljanju ustavnih načel v notranjih samoupravnih odnosih pa so veliko bolj odgovorni drugi družbeni dejavniki, predvsem pa sindikat.

BEŽEN POGLED „POD KOŽO“

Zbrani podatki dovoljujejo sklep, da je skoraj v vseh občinah še precej (skupaj 230) enot, oddelkov, obratov in podobno s sedežem podjetja izven občine, ki bi lahko postali TOZD, vendar to še niso. Iz vprašalnikov so očitna tudi pretiravanja oziroma skrajnosti, saj se ponekod zavzemajo, da bi TOZD postala prav vsaka najmanjša enota, denimo trafika ali trgovina. Take ugotovitve, predvsem pa že omenjene razlike v stališčih, ki se kažejo tudi v ocenah sindikalnih vodstev, mimo drugega opozarjajo na potrebo po uresničitvi že sprejetega akcijskega dogovora, da za vse „nerešene primere“ odgovorni družbeni dejavniki izdelajo utemeljitve o bodočem statusu teh enot. Temu pa naj sledi politična ocena o konkretnem ukrepanju v vsakem primeru posebej, seveda izoblikovana skupaj s prizadetimi delavci.

Če sodimo po odgovorih na vprašalnik, je sorazmerno najmanj primerov organizacij združenega dela, kjer še ni podpisan samoupravni sporazum o združevanju TOZD, kjer še ni sprejet novi statut oziroma kjer niso opravili niti predzaznambe. Prav tako je iz poročil razvidno, da samo desetina vseh organizacij združenega dela še ni predložila vseh dokumentov, potrebnih za vpis v register. Med vzroki so navedene nepravočasno izvedene priprave, nedoslednosti in napake v postopkih, slabo pripravljeni osnutki in predlogi dokumentov, odprti integracijski procesi, kasnejše odločitve o konstituiranju v več TOZD, nerešena sporna vprašanja o posameznih formalno-pravnih rešitvah, pomanjkanje kadrov, ki bi znali pripraviti potrebno gradivo, potem pa še mnogi drugi, predvsem subjektivni vzroki.

Iz zbranih podatkov je sicer razvidno, da si sindikalna vodstva tako ali drugače prizadevajo, da bi bile naloge opravljene čimprej in dobro, skratka, tudi vsebinsko skladno z ustavnimi določili. Videti pa je, da so premalo energična. Poročila namreč med drugim opozarjajo na primere, ko sindikalna vodstva posredno opravičujejo očitne pomanjkljivosti! Če pa, denimo, podrobneje analiziramo podatke o nedoslednih in pomanjkljivih pripravah ter nas pri tem zanima aktivnost, oziroma posredovanje sindikatov, lahko tudi ugotovimo, da je sorazmerno malo občinskih svetov zveze sindikatov dosledno spremljalo dejanski potek konstituiranja in politično aktivnost delavcev samih. Se manj pa je bilo takih, ki so tudi posredovali v primerih, ko so bile ugotovljene slabosti v postopkih konstituiranja. Tako pa je, denimo, bilo v občinah Celje, Maribor, Cerknica, Litija, Ravne na Koroškem in Ljubljana-Šiška. Zaradi takih in podobnih ugotovitev velja pritrditi stališču, zapisanemu v delovnem gradivu, da morajo tako osnovne sindikalne organizacije kot tudi druga vodstva sindikatov v občinah zavzeti jasna stališča do zamud, preceniti tudi lastno odgovornost in izoblikovati oceno o politični odgovornosti posameznikov iz delovnih organizacij.

ODPORI SE IZRAŽAJO TUDI V ZAPIRANJU ZA LASTNE PLOTOVE

Delovno gradivo posebej opozarja na „nove“, odpore v proti doslednemu uveljavljanju ustavnih določil v praksi. Tako ni malo kolektivov, ki so z določili v samoupravnih aktih praktično onemogočili vsakršno samostojno samoupravno povezovanje TOZD navzven, ali pa so v samoupravnih aktih taka določila, ki posameznim TOZD praktično onemogočajo, da bi se izločile iz sestava matičnega podjetja in osamosvojile, kajti v tem primeru bi jim zaradi obveznosti do svojega „podjetja“ grozil finančni in razvojni polom. Na drugi strani pa vase zaprti in zaverovani kolektivi v svojih normativnih aktih marsikdaj tudi določajo, da mora partner, ki bi se jim želel priključiti, vnaprej sprejeti tak „red“, kakršen pač je, torej tudi pristati na vsak diktat oziroma ultimat. Zato je očitno, da taka določila pomenijo resno oviro za uspešnejši potek integracijskih procesov na novih ustavnih osnovah.

Iz poročil občinskih svetov zveze sindikatov so razvidni tudi podatki o poskusih in tudi o konkretnih primerih izigravanja delavcev z bolj ali manj prikritim namenom, da bi jim kratili njihove samoupravne pravice. Tipičen primer te vrste pomenijo tista določila v statutih in samoupravnih sporazumih, ki govore o tem, da bodo določena vprašanja, ki jih ob nastajanju teh dokumentov niso znali ali pa tudi niso hoteli razrešiti, urejena z novimi sporazumi oziroma drugimi normativnimi akti. Teh novih oziroma dodatnih aktov pa ni in ni. Tako se ohranjajo privilegiji določenih struktur, ki jim je po istih temeljnih aktih (statutih in sporazumih) zaupana dolžnost odločanja v „prehodnem obdobju.“ Vse to pa omogoča najrazličnejše oblike manipuliranja z delavci in njihovimi pravicami.

OD UGOTOVITEV O SLABOSTIH DO AKCIJE

Iz zbranega gradiva lahko razberemo še mnogo drugih in zelo zanimivih ugotovitev o nedoslednostih pri konstituiranju v enovite organizacije združenega dela, pa o tehnološko in ekonomsko preobsežnih ter protiustavno konstituiranih TOZD, da sploh ne omenjamo tega, da marsikje še ne vedo, kaj naj bi „storili“ s skupnimi službami.

Vendar naj bo naštevanja slabosti in ugotovitev dovolj, namesto tega raje prelistajmo tiste strani delovnega gradiva, ki skušajo celoviteje oceniti dosedanjo dejavnost sindikatov pri uveljavljanju ustavnih določil v organizacijah združenega dela .

Predvsem odgovori na vprašalnik nedvomno razkrivajo, da veliko preveč občinskih organizacij in vodstev sindikata le površno oziroma samo statistično spremlja razmere pri samoupravnem konstituiranju združenega dela. Nedvomno bi bilo drugače, če bi že prevladalo spoznanje, da morajo biti prav osnovne organizacije odločilni nosilci politične akcije za nastajanje novih odnosov. Prevladalo pa bo, če bodo osnovne sindikalne organizacije vsaj v prihodnje deležne večje pomoči tako občinskih kot tudi „višjih“ sindikalnih vodstev.

Nedvomno je točna tudi ugotovitev, da sindikalni aktivisti v občinah veliko premalo poznajo probleme vsebinske narave in zato marsikje pristajajo na rešitve, s kakršnimi se sicer zanesljivo ne bi strinjali. Prav zaradi tega so premalo odločni pri ugotavljanju odporov in ugotavljanju nosilcev teh odporov, sicer pa tudi preveč strpni do ugotovljenih napak in slabosti.

Zbrani podatki še opozarjajo, da tudi sindikati še niso naredili črte čez kampanjski pristop k uresničevanju posameznih nalog. Razmere namreč kažejo, da je bila aktivnost na področju uveljavljanja ustavnih določil o združenem delu močno razgibana ob novem letu (zakonski roki!), do septembra pa je akcija – z redkimi izjemami – bolj ali manj zastala, čeprav je bilo dogovorjeno drugače. Ta akcija pa je bila doslej tudi premalo povezana z drugimi nalogami. Tako se zdaj porajajo očitki o obilici dela, ki se je zgrnilo na sindikate, predvsem pa na njihove osnovne organizacije. V zvezi s tem pa je treba spregovoriti o (ne)načrtnosti pri delu, o (ne)spoštovanju dogovorov, marsikdaj pa tudi o pomanjkanju lastnih pobud in iniciativnosti kot o tistem vzroku, ki prav tako pogojuje premajhno učinkovitost v praksi.

Iz vsega, kar smo zapisali, nedvomno lahko sklepamo, da je delovno gradivo zelo samokritično in da dovolj jasno opozarja na stanje in probleme, ki nemara ne bi bili več na dnevnem redu, če bi se sindikati na vseh ravneh svoje organiziranosti izkazali kot dosledni uresničevalci stališč in nalog, ki so jih oblikovali sami, oziroma tudi vsega tistega, k čemur jih zavezujejo dokumenti drugih političnih in družbenih dejavnikov ter samoupravna usmerjenost naše družbe nasploh.

Zelo narobe pa bi bilo, če bi pravkar izrečeno mnenje razumeli tako, da delovno gradivo govori predvsem o slabostih v delu sindikatov pri uveljavljanju ustavnih določil v združenem delu, ne pa tudi o napredku pri razvijanju samoupravnih odnosov. Tudi podatkov o tem v gradivu nikakor ne manjka. Če namreč tehtamo aktivnost sindikatov na tem področju, je treba upoštevati oboje: tisto, kar je bilo dobro, in tisto, kar je bilo slabo. Drugače rečeno: kritične razmere je treba primerjati s celoto opravljenih nalog in njihovimi vsekakor izredno pozitivnimi usmeritvami. Če upoštevamo, da so naloge zahtevne, da je preteklo sorazmerno malo časa, odkar imamo novo ustavo, da je bilo večinoma vendarle storjenega veliko, da so slabe točke jasne in da za novimi rešitvami stoji ogromna večina delavcev, smo lahko prepričani, da bodo preostale naloge opravljene hitreje in bolje, kot so bile doslej.

Povsod, kjer so še težave in dopori, je torej potrebna predvsem večja odločnost v političnih prizadevanjih sindikatov ob hkratni zaostreni osebni odgovornosti za dosledne strokovno-politične rešitve. Tako bodo procesi pravilno usmerjeni, postopoma pa bomo dosegli vse dolgoročne cilje, opredeljene z novo ustavo. Rekli bi lahko, da smo šele na prelomnici velikih dejanj za popolno samoupravno osvoboditev delovnega človeka v združenem delu.

M. G.

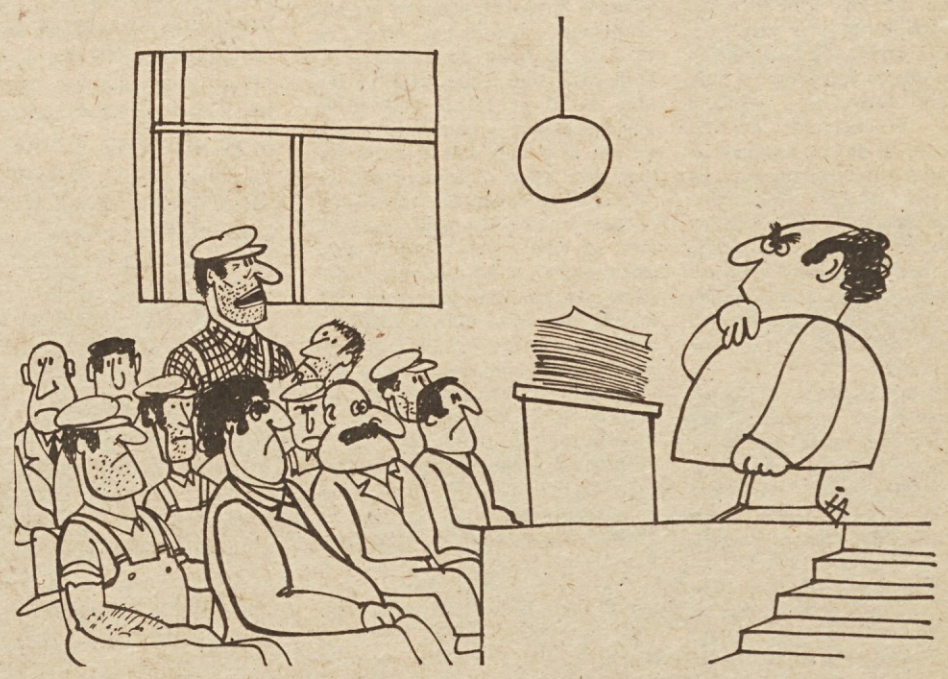

– Kaj v vseh teh papirjih ne najdete odgovora, zakaj ne moremo postati svoj TOZD?
I. Antič

Namesto alibija

Nekateri ugledni jugoslovanski ekonomisti menijo, da bo letos inflacija pri nas dosegla stopnjo 30 odstotkov in bo torej resno ogrozila vse naše prizadevanje za umiritev gospodarskih gibanj. Nikakor ne moremo mimo dejstva, da je osnovni vzrok inflacije v naraščanju vseh stroškov. Pa ne, da bi mislili samo na stroške proizvodnje v združenem delu; povečevanje stroškov moramo krotiti v gospodarstvu in tudi v drugih organizacijah družbenih dejavnostih, v zdravstvu, šolstvu, kulturi, bančništvu, družbeni upravi, samoupravnih interesnih skupnostih in še mnogo kje.

Po mnenju mariborskih delegatov bo zato potrebno na bližnjem kongresu slovenskih sindikatov s prstom pokazati na tiste organizacije združenega dela, ki še vedno pojmujejo izdelavo protiinflacijskih ukrepov, kot „papirnato akcijo", namesto da bi uvideli, da ni orožje proti inflaciji, če zvišujemo proizvodne cene, ob tem pa puščamo vnemar rast produktivnosti, stroške režije, izkoristek kapacitet itd. V Mariboru menijo, da bo kongres slednjič obračunal s staro obrtno in podjetniško miselnostjo nekaterih ljudi, ki se vešče skrivajo pod plaščem samoupravljanja, v praksi pa delajo drugače. Bitka za večjo produktivnost, za večji izvoz, za boljšo organizacijo dela, se je že začela. Naš korak na tej poti ne sme biti omahljiv in šibak. V ledino nakopičenih napak iz preteklosti je treba zaorati tako, da bo vsak delavec vedel, kakšen bo njegov jutrišnji dan.

Pogosto iščemo motive, da bi naraščajočo inflacijo v naši državi razložili in prevalili vso krivdo zanjo na inflacijska gibanja v svetu. Je že res, da se danes povsod po svetu otepajo z inflacijo. Tako na primer v Franciji govorijo, da imajo že več kot 25-odstotno inflacijo, v Veliki Britaniji ni mnogo bolje, v sosednji Avstriji so se prav zdaj občutno povišale nekatere cene živil in celo v Zvezni republiki Nemčiji uhajajo cene z vajeti.

Res pa je še nekaj drugega!

Na nedavni predkongresni konferenci mariborskih sindikatov je eden od delegatov odkrito rekel: „Ne valimo krivde na gospodarska dogajanja v svetu! Ne iščimo alibijev, ker jih ne potrebujemo. Ne znašajmo se samo na protiinflacijski program zveznega izvršnega sveta; počistimo najprej v svojem delovnem okolju!"

Čaka nas torej veliko dela!

JANEZ UJČIČ

POGOVORI Z DELEGATI

Glavna tema: delovna doba!

OTO SKOBIR
TOZD GOZDARSTVO MISLINJA

Oto Skobir, ki bo zastopal na VIII. kongresu Zveze sindikatov Slovenije sindikalno članstvo iz občine Slovenj Gradec, je zaposlen v temeljni organizaciji združenega dela Gozdarstvo Mislinja Gozdarstva in lesne industrije Slovenj Gradec. V sindikatih dela že od leta 1956 naprej, zdaj pa je tajnik osnovne organizacije sindikata. Večkrat je bil član samoupravnih organov, na obratu in v delovni organizaciji, več dolžnosti pa opravlja tudi v kraju, v Mislinji.

Oto Skobir za zdaj še ne ve, ali bo stopil na govorniški oder VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije ali ne. Če pa bo, bo spregovoril o nuji, da gozdnim delavcem – sekačem priznamo beneficirano delovno dobo. Ko so te dni na sestanku izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata v TOZD Gozdarstvo Mislija razpravljali o pripravah na sindikalna kongresa, so menili, da je beneficirana delovna doba za gozdne delavce – sekače eno od tistih vprašanj, o katerih morajo gozdarji – delegati na kongresu zagotovo spregovoriti.

„Na Koroškem smo prvi zbrali vse podatke o delu, poklicnih obolenjih in nesrečah gozdnih delavcev – sekačev. Ti so vse bolj obremenjeni. Zdaj delajo z motornimi žagami, ki kljub različnim izboljšavam še vedno tresejo. Žago in gorivo je treba prenašati, delajo pa sekači zdaj skozi vse leto. Med njimi je vse več poklicnih obolenj. Zato ni naključje, da le redki posamezniki dočakajo starostno pokojnino. Beneficirano delovno dobo za gozdne delavce – sekače smo prvi predlagali na Slovenskem, vendar se dlje od predlogov zadeve ne premaknejo! V Bosni so to že uveljavili!"

V temeljni organizaciji združenega dela Gozdarstvo Mislinja imajo v poprečju 90 zaposlenih. Polovica je sekačev! Večina delavcev ima 20 do 30 let delovne dobe. Ti še vztrajajo pri svojem delu, saj bi se težko preusmerili, kaj šele našli zaposlitev drugje. Mladi pa se za to težko delo ne odločajo več, tudi tisti ne, ki so končali gozdarsko šolo v Radljah ob Dravi.

V pogovoru z Otom Skobirjem smo še izvedeli, da namenjajo v zadnjem času v delovni organizaciji posebno pozornost reševanju problemov družbenega standarda zaposlenih. Prenekateri gozdar še nima primernega stanovanja, zlasti ne tisti, ki še živijo po planinah. Te ljudi pa je tudi težko spraviti v dolino. Letos je TOZD Gozdarstvo Mislinja kupilo 3 stanovanja, enega pa jim je dodelil solidarnostni stanovanjski sklad. Prihodnje leto pa računajo na nakup še 3 novih stanovanj, 4 pa bodo uredili v zgradbi, kjer je zdaj zdravstvena postaja. Tako bodo rešili vsaj najbolj kritične stanovanjske probleme. Prihodnje leto bodo tudi že vozili vse delavce na delovišča s kombiji in bo tako obolenj manj, računajo pa tudi na zmanjšanje želodčnih obolenj, saj nameravajo zagotoviti delavcem topel obrok.

In kakšne naloge čakajo osnovno organizacijo sindikata TOZD Gozdarstvo Mislinja?

Oto Skobir pravi: „Izpopolniti moramo pravilnik o nagrajevanju, ki smo ga letos sprejeli, doseči pa moramo tudi večjo usklajenost interesov med gozdarji in lesarji, saj moramo več surovine predelati doma, v Mislinji, da ne bomo prodajali samo desk, kot se dogaja sedaj!"

ZAUPANJE ODPIRA VRATA

Velike zveneče besede na papirju po navadi izzvene v prazno in zato je pametneje uporabljati skromnejši besednjak. Pa vendar je potrebno ugotoviti, da se v slovenskem gospodarstvu zadnje čase dogaja nekaj velikega. Integracijsko povezovanje doživlja namreč tolikšen razcvet, kot smo si ga vsa leta nazaj samo želeli – vendar zaman. Zdaj pa smo nekako iznenada in zato nekoliko presenečeno v pičlem letu doživeli vrsto integracij. Težko bi kdo še pred tremi leti verjel, da bomo imeli v letu 1974 na primer v slovenski lesni industriji le dva velika proizvodno-trgovinska kompleksa, da bosta integrirani živilska in papirna industrija, da bomo namesto dobrih treh ducatov podjetij kemične industrije že imeli branžne sestavljene organizacije združenega dela, da bosta tudi Iskra in Gorenje že povezana, da bo Litostroj samo eden izmed dvanajstih v sestavu združenega podjetja Strojegradnje, ali pa, denimo, Viator samo eden izmed desetih v sestavljeni organizaciji združenega dela prometnih, hotelskih in turističnih podjetij.

Preveč prostora bi porabili, da bi našteli vse obstoječe integracijske tvorbe in celo tiste, ki bodo v kratkem še nastale. Res je morda še utemeljen očitek, da integracijske združbe v sedanjem trenutku – razen nekaterih izjem – še niso prestopile republiških meja; ali pa očitek, da je še vse premalo vertikalnih povezav, takšnih, ki bi v eno organizacijo zajele celotne proizvodne procese vse od izdelave surovin do končnih izdelkov in poleg tega še dejavnost blagovnega prometa. Vendar pa – steklo je in prvi rezultati so tu.

Morda ni odveč, če se vprašamo, čemu do včeraj ni šlo. Vsekakor bi morali zavrniti oceno, da so sedanji živahni integracijski procesi predvsem rezultat nekakšne politične mode. Ugotoviti moramo, da je bila vsa leta nazaj glavna ovira na poti integracijskega povezovanja medsebojno nezaupanje. To je bilo uničujoče kot kuga in zaman so bila vsa razmišljanja o tem, kako bi odpravili razširjeno bojazen, da bo kolektiv z integracijo zgubil lastno samostojnost, da bo organizacija prišla v podrejen položaj, da ne bodo več mogli sami razpolagati z ustvarjenim dohodkom, skratka – da bodo velike ribe snedle majhne. V takem vzdušju in tudi ob nekaterih slabih integracijskih zgledih tudi ideje, da bi s posebnimi ekonomskimi spodbudami pospešili integracijske povezave, niso mogle dati rezultatov.

Gospodarstvo je kljub vsemu ostajalo razdrobljeno. Pa vendar je bilo tako jasno, da ekonomsko razvitejša družba in zlasti še samoupravno organizirana nikakor ne more trpeti razdrobljenosti in ozkega podjetniškega odločanja o družbenih sredstvih. Imeli smo priložnost ugotavljati škodo, ki je nastajala, ker so bili pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi širši družbeni interesi potisnjeni v ozadje.

Kaj je potemtakem v preteklosti sploh spodbujalo k integracijam? Lahko rečemo, da je bilo v obdobju pred sprejemom nove ustave v večini primerov predvsem slabo finančno stanje organizacije tisto, kar je kolektiv prisililo h globljemu poslovno-tehničnemu sodelovanju ali v integracijsko povezavo s finančno močnejšim partnerjem.

Če so na katerem področju povzročila določila nove ustave korenit premik, potem se je to zgodilo prav v integracijskih procesih. Zasluga za to gre na novo opredeljenemu ustavnemu položaju delavcev v združenem delu in o njihovi neodtujivi pravici, da sami v temeljni organizaciji združenega dela razpolagajo z dohodkom, ki ga ustvarjajo. Z ustavnim zagotovilom, da nihče razen delavcev temeljne organizacije ne bo mogel razpolagati z dohodkom, je torej odpadla najtežja ovira, ob kateri so se precej razbijale integracijske ovire.

Kakšna pa je dejanska vsebina obstoječih integracijskih tvorb? Kakšni so resnični medsebojni odnosi med organizacijami, ki so se povezale, in v kolikšni meri je morda utemeljena bojazen, da so nam z zadnjimi integracijami zrasli velikani na steklenih nogah? Ta vprašanja so si nedavno zastavili v slovenski gospodarski zbornici, predno so se lotili poglobljene ocene odnosov med integriranimi organizacijami. V številnih pogovorih je bilo nekajkrat izraženo začudenje: „Tako, z našim samoupravnim sporazumom o združevanju niste zadovoljni! Saj smo se vendar zgledovali po integracijskih aktih starejših, že uveljavljenih integriranih podjetij!" Ob tem je potrebno ugotoviti, da doslej dejansko nismo imeli takšnih samoupravnih sporazzumov o integracijskih povezovanjih, ki bi lahko utemeljeno veljali kot zgledni in vzorčni. Tudi v starejših integracijskih tvorbah so bile namreč do nedavnega podjetniške funkcije vse preveč razbite na posamezne tovarne in tudi funkcije, ki bi morale biti skupne, so obrati oziroma tovarne opravljali vsak zase. Medsebojna solidarnost je bila zelo majhna ali pa je sploh ni bilo.

Tudi za nove integracijske tvorbe zato drži posplošena ugotovitev, da sama zunanja integracijska podoba še ne pove skoraj ničesar. Na razmeroma lahek način so si namreč nekdaj samostojna podjetja pridobila naziv sestavljene organizacije združenega dela. Prav nič ni čudno, da se ob sedanjih prvih integracijskih korakih v samoupravnih sporazumih o združevanju dela in sredstev srečujemo z izredno širokimi in ohlapnimi izrazi, ki opredeljujejo integracijske cilje in naloge. Izrazi, kot denimo, usklajevanje, usmerjanje, koordinacija, skupno načrtovanje itd. namreč samo na stežaj odpirajo vrata za vsestransko sodelovanje, ali drugače rečeno, za skupno opravljanje podjetniških funkcij. Za marsikatero integrirano organizacijo pa velja ugotovitev, da skozi široko odprta vrata za zdaj še nihče ne hodi. To pomeni, da bo v široko začrtanih okvirih medsebojnega sodelovanja šele potrebno opredeliti konkretno vsebino. Določbe, da bodo integrirane organizacije, denimo, združevale finančna sredstva za uresničitev skupnih razvojnih programov, bodo nekaj časa imele samo papirnato vrednost. Drugače bo od tistega trenutka naprej, ko se bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela dejansko odločili in to tudi zapisali v posebnem samoupravnem sporazumu, da bodo združili finančna sredstva za modernizacijo ali pa za gradnjo konkretnega obrata.

PO POTI ZNANSTVA IN ZAUPANJA

Vprašanje je, če so tako široki okviri za delovno usmeritev integracijskih tvorb primerni ali ne. Morda so izredno široka in ohlapna določila v nekaterih ustanovitvenih samopuravnih sporazumih tudi odraz še zmeraj premajhnega medsebojnega zaupanja in odsev težnje, da bi nekaj časa še vse ostalo po starem. Na ta način naj bi torej vsaka integrirana organizacija še zmeraj sama opravljala kar največ podjetniških funkcij. Po drugi strani pa so široki okviri dogovorjenega sodelovanja tudi posledica realističnega spoznanja, da ni mogoče kar čez noč ustvariti primernega vzdušja za skupne akcije, pri katerih bo moral biti preozek interes posamezne temeljne organizacije potisnjen v ozadje. Gotovo pa je tudi točno, da bi v primeru, če bi v okviru integracijskih tvorb težili k preveliki konkretizaciji skupnih funkcij, minilo veliko preveč časa, preden bi dosegli, da bi ljudje iz različnih delovnih organizacij sploh sedli za isto mizo in podpisali kakršenkoli integracijski sporazum. Prav zaradi tega je treba ugotoviti, da si je veliko laže pridobiti ime integrirane organizacije, kot pa opredeliti vsebino integracijskega delovanja in premagati vse otroške bolezni, ki jih bodo integracijske združbe preživljale.

Ugotovimo lahko, da imajo največ možnosti za hitro ureditev medsebojnih odnosov in za dejanske skupne akcije tiste integracijske tvorbe, ki so nastale tako, da so podjetja že pred integracijo med seboj poslovno-tehnično sodelovala. V takšnem sodelovanju je bilo ustvarjeno primerno zaupanje v skupne akcije. Tako je bilo denimo, pri podjetju Tekstil, ki zdaj povezuje osem temeljnih organizacij združenega dela in so se delavci ob referendumu z več kot 90-odstotno večino izrekli za integracijo. Tudi podjetje Labod je z integracijo postalo drugi največji proizvajalec srajc v državi na podlagi prejšnjega poslovno-tehničnega sodelovanja. Medsebojno, že več let poprej utrjevano zaupanje, se je z integracijo še utrdilo, ker je združitveni sporazum vsem trem integriranim organizacijam ponujal poroštvo, da bo imel vsak partner enake možnosti za pridobivanje dohodka. Še več, da bo na treh različnih lokacijah razvijali zmogljivosti, ki bodo imele enako število zaposlenih in tudi enako stopnjo tehnološke ravni. Podobno se je integracijski krog v Industriji usnja Vrhnika širil na podlagi prejšnjega poslovno-tehničnega sodelovanja.

PROGRAMI NASKRIVAJ – POD MIZO

Izredno zanimivo je vprašanje, kako v integriranih organizacijah usklajujejo svoj in skrbe za razširjeno reprodukcijo. Žal so se doslej le v malokateri integrirani tvorbi že vnaprej odločili, da del rednega priliva finančnih sredstev v poslovne sklade namenjajo za razširjeno reprodukcijo znotraj integracijske tvorbe. Povečuje v sporazumih položaj sredstev za razširjeno reprodukcijo opredeljen tako, da za vsako posamično investicijsko akcijo potrebno napraviti konkreten pogodbeni aranžma oziroma samoupravni sporazum. Slednji primer izraža seveda veliko previdnost pri sredstvih, potrebnih za skupne investicije. Seveda pa bi tudi v prvem primeru finančna koncentracija ne pomenila, da temeljne organizacije komu odstopajo svoj ustvarjeni dohodek. Jasno je, da bodo združena sredstva uporabljena samo za tiste investicije, za katere se bodo skupno odločili delavci vseh temeljnih organizacij.

Najbolj problematični pa so seveda primeri, ko so se sicer v okviru integrirane organizacije odločili za skupen razvojni oziroma investicijski program, vendar pa tem še vedno vsak integrirani partner skrivaj pod mizo snuje svoj program, ki bi v primernem trenutku zahteval njegovo uresničitev.

NEMOČ – OB ŠIBKIH SKUPNIH SLUŽBAH?

S Pri iskanju poti za skupne akcije v integriranih organizacijah se srečujemo tudi s pomembnim vprašanjem: kako s skupnimi službami? Zlasti v šibkejših organizacijah, ki pred integracijo niso imele dobro razvitih strokovnih služb, se po integraciji delavci srečujejo s problemom, da se jim tako rekoč čez noč za stroške poslovanja skupnih služb povečajo režijski izdatki. Težko je seveda pri delavcih utrditi prepričanje, da so se samo trenutno povečali stroški poslovanja in da bo prav zaradi boljše organiziranosti že v bližnji prihodnosti mogoče dosegati večje poslovne rezultate.

Najbolj pogosta pa je glede skupnih služb dilema, ali naj ima ob začetku integracijskega obdobja skupna služba le razmeroma ozko odmerjen obseg, ali pa naj se razvije v primerno širok aparat, ki bo sposoben opravljati funkcije za skupne potrebe organizacije združenega dela oziroma sestavljene organizacije. Bržčas je utemeljena domneva, da bi ob prevelikih šibki skupni službi tudi deklarirane skupne funkcije integrirane organizacije prerasle dolgo ostale samo na papirju.

FRANCE JERAS

OPOZORILO PRAVNE SLUŽBE

Zanimiv je trimesečen pregled obsega delovanja ljubljanske službe sindikatov za pravno pomoč, ki precej natančno napoveduje, kako in kje bodo morali sindikati v bodoče posvetiti vprašanjem medsebojnih odnosov še več pozornosti. Pregled je sicer izdelan za obdobje od začetka junija do konca avgusta, torej za obdobje, ko je v naši odvetniški pisarni v Ljubljani dokajšnje zatišje. Pa vendar, v teh treh poletnih mesecih se je zateklo po pravne nasvete 1.353 naših članov, v zastopanje pa so naši odvetniki prevzeli 164 zadev (nad 12 %).

Če pogledamo, kje je največ nezadovoljstva oziroma od kod se ljudje najbolj zatekajo po pravno pomoč, vidimo, da so na prvem mestu zaposleni v storitvenih dejavnostih in pri zasebnikih (299 pravnih nasvetov in 55 prevzetih zadev v zastopanje). Na drugem mestu je industrija (272 in 38), na tretjem mestu so družbene dejavnosti (182 in 10), sledi gradbeništvo (120 in 21) itd.

Značilna je tudi klasifikacija spornih vprašanj: največ sporov je zavoljo osebnih dohodkov (215 primerov, od tega so v zastopanje naši odvetniki prevzeli 48 primerov), na drugem mestu je problem prenehanja dela (213 in 35) itd. Tu lahko dodamo še sporna vprašanja iz socialnega zavarovanja (176 in 28). Še zanimiv podatek: v teh treh mesecih je bilo članom potrebnih kar 127 pravnih nasvetov glede dopustov.

JR

Glasnejši v zahtevah

Jasno je, da je razprava o osnutkih kongresnih dokumentov lahko samo v osnovnih organizacijah zares konkretna, zato je tudi veren posnetek dejanskega razpoloženja članstva. Člani sindikata pričakujejo od svoje organizacije veliko. Zato niso redke pripombe, da je v vseh osnutkih sklepov preveč čutiti „ugotovitveno funkcijo sindikatov“, vse premalo pa „zahtevajočo“ pri reševanju problemov v naši družbi in problemov, ki zadevajo člane sindikatov (Logatec), da so sklepi preveč načelni in da govorijo o tem, kaj je bilo in kaj je, ne pa o tem, kako bomo združeni delali, da bomo razmere popravili, kaj bomo storili v sindikatih in kaj morajo napraviti drugi (Kočevje itd.).

Ob tem izstopata dve vprašanji: povsod je precej razprave o delegatih, o njihovi mandatni dobi in seveda tudi o tem, ali stalni ali začasni mandat. Mnogim se zdi 4-letni stalni mandat predolg, vsaj za delegate v osnovnih organizacijah sindikatov. Velik pomen pripisujejo člani sindikatov tudi aktivom mladih proizvajalcev oziroma organizaciji zveze socialistične mladine in menijo, da bi morali biti kongresni dokumenti v tem natančnejši in širši kot so predlagani.

Tudi kar zadeva naš skupen boj proti inflaciji, bi morali biti sklepi bolj konkretni. Premalo je povedanega, kako inflacijo premagovatiti, člani tudi opozarjajo, da nista primarna problema samo storilnost in produktivnost, marveč še vedno preveč nepokritih investicij ipd. (Kočevje). – Akcijo za zgraditev delavskih stanovanj še najbolje ponazarja razprava v Tolminu. Tam so zahtevali povečan nadzor nad porabo sredstev za gradbena dela. Trdijo, da je včasih podoba taka, kot da gradbeni operativi ni mar za racionalno porabo sredstev. V tem vidijo vzrok za nezadržno dražitev stanovanj. Sem štejejo še problem kakovosti gradbenih del, saj je ob prevzemu objektov treba marsikdaj odpravljati številne pomanjkljivosti. Povsod pa se člani odločno zavzemajo za še večjo razširitev družbene graditve stanovanj (Logatec, Ljubljana itd.).

Vprašanja s področja prometa in zvez so marsikje dobila v razpravah precejšen poudarek – v občini Ljubljana-Moste – zaradi kritičnega položaja železniškega gospodarstva in zaradi povečanih dajatev, v Logatcu zaradi delovnih razmer, v Piranu zaradi kadrovskih vprašanj. V Logatcu se zavzemajo za beneficiran staž delavcev v turnusih in pri vzdrževalnih delih na progi, kjer delovnih razmer pač ni možno tako enostavno popraviti in izboljšati. Pri Splošni plovbi Piran pa delavcev iz srednje ali višje pomorske šole kratkomalo ne dobijo več, saj se absolventi raje zaposlujejo pri tujih pomorskih družbah, kjer jim ponujajo boljši zaslužek in tudi boljše delovne razmere. Odhajanje pomorščakov v tujino občutno povečujejo privatni posredniki. Proti vsem tem so v Splošni plovbi Piran brez moči, povrhu pa iz leta v leto več dajejo za izobraževanje pomorščakov.

Glede odnosov med posameznimi TOZD in med njimi ter OZD je več predlogov, da bi se morali s temi vprašanji bolj ukvarjati osrednji organi sindikatov. Najbolj so prizadeti dislocirani obrati in še to, da ima trgovina skoraj povsod veliko večjo veljavo kot produkcija. Da bi razčistili napačne pojme, naj bi republiški organi sindikatov pripravili v okviru takih OZD „okroglo mizo“ (kongreten je predlog za podjetje Agrotehnika Ljubljana). Nasploh pa je o trgovini veliko razprav. Pravijo predvsem zavoljo „nemogočih“ gibanj v cenah blaga na poti od proizvajalca do potrošnika.

Pa še dvakrat odločen „ne“. Člani osnovnih organizacij sindikata KLI Logatec so odločno proti stališčem, naj bi bila že sedaj zgornja meja osebnih dohodkov 13.000 dinarjev, ko pa vemo, da je osebni dohodek delavcev še marsikje samo 1.800 dinarjev. Niso za uravnilovko, toda tudi ne za nesprejemljive razlike.

JR

Ne bojimo se, da nas delavci ne bi razumeli!

Nadaljevanje s 1. strani

Največ razprave je bilo o osnutku kongresnega sklepa, ki govori o preobrazbi vzgoje in izobraževanja na samoupravnih osnovah. Mnogi so ta del programa ocenili kot precej idealen, saj bodo za njegovo uresničitev potrebni izredni materialni in družbeni napori (investicije v šole in domove, brezplačni učbeniki, celodnevna šola). Pripovedovali so, da članstvo ta del programa izredno dobro sprejema, hkrati pa izraža svoj dvom v njegovo uresničljivost. Ta pomislek je najpogostejši na manj razvitih območjih.

Celodnevno šolo, njeno postopno uvajanje tam, kjer so za to pogoji, vsi sprejemajo z odobravanjem. Pomislek delegatke z razvitega mestnega območja zaradi neenotnega uvajanja celodnevne šole na območju mesta, ni bil povsem prepričljiv. Bolj prepričljivi so bili delegati z nerazvitih območij, kjer marsikje niti nimajo možnosti za normalno delo po sedanjem programu osnovne šole. Boje se, da jih bodo razviti znova prehitevali, s tem še poglabljali razlike v možnostih za študijsko in poklicno napredovanje mladine.

Zato je delegat iz Ptuja predlagal, naj bi v sklepe zapisali tudi uresničevanje načela solidarnosti za izenačevanje pogojev dela osnovnih šol na manj razvitih območjih.

Ob tem, ko so opozorili na nujnost dolgoročnega planiranja prostorskih in kadrovskih kapacitet za celodnevno šolo, so razpravljavci posebej poudarili, da je zlasti kadrovski primanjkljaj za ta korak na nerazvitih območjih neugoden. Omilili bi ga nemara že s tem, če bi delovne organizacije gospodarstva in družbenih dejavnosti spoštovale določilo družbenega dogovora o kadrovski politiki, da morajo delovne organizacije same poskrbeti za svoj strokovni kader, ne pa ga s stanovanji in drugimi ugodnejšimi pogoji prevzemati drugim. Seveda pa je najpomembnejše, v tem je bilo soglasje popolno, da prosvetnemu delavcu, ki beži iz odročnih krajev na šole v mesta ali v druge poklice, zagotovi enakovredne osebne dohodke življenjske in delovne razmere.

Po mnenju delegatov bi morali v sklepe zapisati tudi sodelovanje sindikatov pri usmerjanju šolanja mladine. Na to je še posebej opozoril delegat z Jesenic, kjer imajo ta čas sicer dovolj gimnazijskih absolventov, velik primanjkljaj pa v številnih poklicih, ki jih potrebuje železarna, ta pa ima v občini polovico vseh delovnih mest.

Velike družbene naloge pri nadomeščanju in širjenju domskih kapacitet za dijake in študente je po mnenju delegate iz Ljubljane potrebno vključiti v kongresne sklepe ne le v poglavju, ki govori o preobrazbi vzgoje in izobraževanja, marveč tudi v poglavju o utrjevanju socialne varnosti, o delovnih in življenjskih razmerah delavcev in o razvoju stanovanjskega gospodarstva.

NE POSEBEN, PAČ PA ENAKOPRAVEN POLOŽAJ

Zaključne besede tov. Geze Čahuka, ki smo jih objavili v okvirčku, že povedo, da so delegati zelo dosti govorili o družbenoekonomskem neenakopravnem položaju delavcev družbenih dejavnosti v praksi.

Po mnenju delegatov tudi besedilo v osnutku 2. sklepa ni sprejemljivo, saj pravi, da si bodo sindikati prizadevali, da bo položaj delavcev v družbenih dejavnostih „čimbolj“ enakopraven s položajem delavcev v drugih dejavnostih. S tem v zvezi so tudi menili, da bi se moral sindikat poslej več ukvarjati s temeljnim vprašanjem – kako povečati dohodek in kako ohraniti cene elementarnim življenjskim dobrinam, ne pa, kaj storiti, če dohodka ni in če cene rastejo.

Delegati so menili, da v osnutkih sklepov ne vidijo zagotovila, da bi se tudi zanje izboljšale življenjske in delovne razmere: ti delavci namreč nimajo pravice do delavskih stanovanj, nimajo možnosti za ugodnejše stanovanjske kredite, nimajo možnosti za organiziran oddih. Delegat s filozofske fakultete je zato vprašal: kdo bo v tem zaščitil prosvetne in znanstvene delavce? Kdo?

S. G.

– Delavci teh področij niso zadovoljni s svojim položajem, je dejal GEZA ČAHUK in dodal, da nekateri v tisku želijo ustvariti vtis, da imajo prav prosvetni delavci prevelike apetite, da ne razumejo gospodarskih težav. Kako naj bi imeli prosvetni delavci prevelike apetite, je dejal tovariš Čahuk, če jim nismo valorizirali osebnih dohodkov v javno dovoljenih mejah glede na gibanja v gospodarstvu, če jim ne damo draginjskega dodatka, če je poprečna slovenska plača 2.880 din, poprečna učiteljska pa 2.430 din? Ali nam te naše pravice odrekajo delavci v gospodarstvu, ali kdo drug? Ne terjamo večjih plač, kot pravijo nekateri, pač pa le enakopraven družbenoekonomski položaj naših delavcev z drugimi. Kongres bomo seznanili z našimi problemi in našimi stališči. Če se bomo poslej, v skladu z ustavo in dokumenti obeh partijskih kongresov skupno dogovarjali o naših delovnih programih in če bomo upravičili zaupanje z dobro opravljenim delom, potem se ni bati, da nas delavci ne bi razumeli, je dejal tov. Čahuk.

FOTO VEST ● FOTO VEST ● FOTO VEST

V sredo, 16. oktobra, je bila v Ljubljani predkongresna seja republiške sindikalne konference delavcev trgovine pri republiškem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti.

V prvi točki dnevnega reda, ko so razpravljali o gradivu za VIII kongres ZSS, so pozitivno ocenili potek razprave, gradivo samo pa v celoti sprejeli. Bilo je sicer nekaj pripomb, in to ob točki, ki govori o določanju cen osnovnih življenjskih potrebščin. Konferenca je sodila, da je pri tem treba upoštevati tudi proizvajalce in trgovino, da ne bodo samo ti nosili vsega bremena odpravljanja socialnih razlik. Menili so tudi, da bo treba na kongresu dati še večji poudarek solidarnosti in da bo treba za prispevke za samoupravne interesne skupnosti določiti zgornjo mejo tako, da sredstva ne bi presegala potreb.

V nadaljevanju seje so člani potrdili naloge konference za uveljavljanje delavcev pri razvijanju samoupravljanja v združenem delu in zadolžili delegate, da v svojih osnovnih organizacijah uresničijo sprejete naloge. Poudarili so tudi, da smo do sedaj formalno že izpeljali določila nove ustave, čaka pa nas še vsebinska plat, ki naj bi postala stalna akcija sindikatov.

Kar zadeva delovni čas v trgovini je konferenca sklenila, da si bo sindikat prizadeval omejiti delo v soboto popoldne. Dokončne odločitve o tem pa bodo morali sprejeti v občinah, kjer naj bi poleg občinske skupščine o tem soodločale tudi družbenopolitične organizacije in sveti potrošnikov.

Nadalje so delegati na seji poslušali informacijo o samoupravnem sporazumevanju na področju trgovine, o predlogu sindikalne liste za leto 1975. Ob koncu so izvolili nadzorni odbor in dva delegata za VIII. kongres.

Vnovič na začetku

V ljubljanski občini Šiška so nezadovoljni zavoljo razmer, v katere je v zadnjih letih zašel delavski turizem. Mnogi zbrani podatki kažejo, da si iz leta v leto vedno manj ljudi – tudi tisti s poprečnimi osebnimi dohodki – lahko privošči pravi dopust. V Šiški so pred leti še prednjačili z dobro organizorano počitniško skupnostjo in seveda z velikimi možnostmi za dopustovanje. Toda vse to je s prenosom sredstev in domov na gostinsko turistično podjetje „Alpe-Adria“ zamrlo. Seveda je ta upad tembolj občuten, ker so pojmu letovanja in rekreacije delavci dali v Šiški pravo vsebino, ki je precej širša od tiste, na katero bi ponekod radi zožili „delavčev dopust“.

Zato so v Šiški ustanovili iniciativni odbor za ponovno ustanovitev počitniške skupnosti in pripravili zelo konkreten delovni program. Povezali so se tudi z vsemi OZD v občini. Želijo si namreč čimprej ustvariti pregled nad dejanskim stanjem in počitniškimi zmogljivostmi. To jim bo pač osnova, da se bodo mogli lotiti problema temeljiteje in s prave strani. Hkrati s tem namreč že tečejo tudi dogovori, kako na tem področju uskladiti delovanje, da bi si zaposleni ne glede na to, kje delajo, vendar mogli privoščiti ceneno in pravo letovanje v počitniških objektih, ki so bili prvotno namenjeni našemu delavskemu turizmu.

Navedeno široko akcijo je sprožilo dejstvo, da je podjetje „Alpe-Adria“ svojo dejavnost usmerilo pretežno na področje komercialnega turizma. V Šiški so namreč prepričani, da je treba ponovno ustanoviti počitniško skupnost, da bo nekdo vendar odgovarjal za delavski turizem in oddih.

Podobno so to vprašanje načeli tudi v drugih občinah, med drugim tudi v Hrastniku, kjer jim je veliko do tega, da ustanovijo samoupravno interesno skupnost za rekreacijo. V Šmarju pri Jelšah pa predlagajo, naj bi v kongresni sklep o oddihu in rekreaciji vnesli tudi zahtevo, da se sindikati bolj zavzamejo za gradnjo takih počitniških objektov, ki bodo dostopni tudi tistim z nižjimi osebnimi dohodki.

J. R.

● SEJA PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH

KJE SO ZDRAVILA ZA PROMETNI INFARKT?

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije se je odločilo za razširjeno sejo, na katero je povabilo predstavnike skupnih komisij za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v prometu in zvezah, da bi se kar najbolj oprijemljivo, neposredno in iz prve roke seznanilo z izredno žgočim – vsaj s stališča delavcev – dogajanjem.

Treba je povedati, da so bile informacije sicer časovno skope, vendar dokaj ilustrativne, tako da so v povezavi z razpravo direktorja centra za samoupravno sporazumevanje Stjepana Šauberta dale vse sestavine za razumevanje trenutnih razmer na tem področju.

Osnovna ugotovitev bi bila, da se komisije v vseh dejavnostih prometa in zvez ubadajo s približno enakimi ali podobnimi problemi. Med njimi zasledimo zaplete okrog določitve tipičnih poklicev, nomenklature poklicev in spoznanje, da brez boljše „izdelave“ notranjih sistemov za stimulativnejše nagrajevanje ne bo šlo lahko naprej. Nasploh bi lahko rekli, da so komisije dokaj optimistične, tako je vsaj izzvenelo iz tona informacij, ki smo jih poslušali, in da praktično vse napovedujejo nove samoupravne sporazume do konca leta ali pa vsaj do začetka prihodnjega. V tem pogledu bi torej bilo vse v redu, če ne bi mimogrede lahko pomislili tudi na dvome v zvezi z izjavami, kako „dela potekajo v redu“, saj je po vsem videzu ostalo še lepo število nerešenih vprašanj in odgovorov, ki jih ni moč opraviti kar z levo roko in brez poglobljenega dela. V nasprotnem primeru bomo seveda kaj kmalu spet ugotavljali, da sporazumi bolj ali manj odstopajo od življenjske realnosti in so – vsaj dosedanje iskušnje govore tej trditvi v prid – bodoča nespoštovanja sporazumov in prekoračitve zgodnjih meja v nagrajevanju že na pol „planirana“.

Iz razprave, ki jo bomo sicer poskušali podrobneje razčleniti v prihodnji številki, smo „potegnili“ mnenje Stjepana Šauberta, da nikakor ne smemo dopustiti, da bi se sindikalna lista spremenila v poglavitni in „edini“ del sindikalne dejavnosti, saj bi tak pristop utegnil posredno zamegliti usmeritev pozornosti delavcev na strateško pomembnejša dogajanja in odločitve.

Zanimiva razprava se je vnela ob polletnem pregledu gospodarjenja v prometu in zvezah – gradivo je pripravila gospodarska zbornica, ki opozarja na skrb vzbujajoče gospodarske razmere v posameznih panogah, še posebej na železnici in v cestnem transportu.

Železničarji se zavedajo, da je javnost prav gotovo presenečena zaradi dokajšnjih izgub v letošnjem letu, saj je bilo doslej vedno tako, da so se slovenske železnice otepale s hudimi težavami, vendar so doslej le obdržale glavo nad vodo. Slišati je, da so se stroški tako nesorazmerno povečali, da „drobno manevriranje“ ne prinese več pravega učinka. Zastavlja se vprašanje, ali lahko z mirno vestjo zahtevamo od slovenskih železničarjev, da sami izplavajo iz gospodarskih težav, ali pa je edino učinkovita in tudi sprejemljiva rešitev, da se vsa družba po svojih najboljših močeh in zmožnostih zavzame za to, da bi ozdravili arterio sklerozo slovenskih železnic, še posebej za to, ker prenekateri že opozarjajo na precejšnje možnosti za „infarkt“ tudi v drugih prometnih panogah.

Mimogrede naj omenimo, da se je predsedstvo na seji, o kateri poročamo, zavzelo za drugo varianto, torej za družbeno pomoč, saj ne bi bilo realno pričakovati, da bi slovenski železničarji prevzeli gospodarsko sanacijo železnic na svoja pleča, seveda na račun svojega standarda, ki je že zdaj bliže spodnji meji kot pa republiškemu poprečju.

Do zanimivih zapletov je prišlo v Splošni plovbi Piran zaradi sindikalne liste. Kakorkoli so jo obračali, so ugotovili, da lahko dajo za „stalnost v podjetju“ največ 11 %, v sporazumu jugoslovanskih pomorcev pa so se že prej dogovorili za zgornjo mejo 25 %. Tako rešitev zagovarjajo s specifičnimi problemi pri zaposlovanju v pomorstvu. Videti je, da so bili njihovi argumenti premišljeni in tudi razumljivi, saj jih je predsedstvo soglasno podprlo. Namreč v tem, da je docela v skladu z življenjem, če se bodo držali jugoslovanskega sporazuma in v določeni meri „ignorirali“ slovensko sindikalno listo. Seveda pa šele takrat, ko bodo opravili z vso proceduro, ki je predvidena za dovoljevanje takih in podobnih izjemnih primerov.

I. T.

PLENUM RO SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE O DOSEDANJI AKTIVNOSTI IN NALOGAH PRI DOGRAJEVANJU SISTEMA SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMEVANJA O RAZPOREJANJU DOHODKA IN SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE

Od temeljev navzgor

Večina občinskih odborov in osnovnih organizacij sindikata gradbenih delavcev politično odgovorna za dosedanjo neaktivnost ● Na zbore udeležencev čimprej prenesti naloge, ki jih še opravljajo skupne komisije, sodijo pa v pristojnost udeležencev zborov sporazuma ● »Zelena luč« za samoupravni sporazum o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v industriji gradbenega materiala

Slovensko gradbeništvo je že ob koncu minulega leta temeljito analiziralo tedanje sisteme delitve dohodka in osebnih dohodkov. Na podlagi te analize je Sindikat gradbenih delavcev Slovenije pripravil organizacijske in vsebinske napotke za dopolnitev samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu in v industriji gradbenega materiala. Tako so imeli gradbinci že letos na pomlad pripravljene predloge novih sporazumov. Samoupravni sporazum o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov v gradbeništvu je že sprejet, sporazum industrije gradbenega materiala pa bo tudi sprejet pred koncem leta. Oba sporazuma sta prva, ki na novih osnovah urejata problematiko delitve v gospodarstvu.

ZELENA LUČ ZA SPORAZUM IGM

Na plenarnem zasedanju RO Sindikata gradbenih delavcev Slovenije pa so razen vsebine novega predloga samoupravnega sporazuma industrije gradbenega materiala ocenjevali predvsem aktivnost organov in organizacij v sestavu Sindikata gradbenih delavcev Slovenije pri dograjevanju sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvenih vprašanjih ter seveda njihove prihodnje naloge na tem področju.

V našem listu smo že pisali o vsebini novega samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v IGM ter o zapletih, ki so preprečili, da sporazum še ni bil sprejet. Zato bi iz razprave na plenarnem zasedanju republiškega odbora povzeli le bistveno ugotovitev. Ta pa je, da je novi predlog v osnovi dobro zasnovan in skladen z ustavnimi izhodišči. S tem pa je tudi izpolnjena zahteva republiškega odbora, ki je pred časom zavrnil prvi predlog sporazuma in zahteval, naj ga komisija za pripravo sporazuma sama ali s pomočjo sodelavcev Centra za samoupravno sporazumevanje o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke pri RS ZSS dopolni in „popravi“ tako, da bo ustrezal ustavnim izhodiščem o urejanju tovrstnih vprašanj. Glede na tako ugotovitev pa se plenum tudi ni spuščal v ocenjevanje kvantitativnih podatkov in elementov sporazuma, ampak se je izrekel za stališče, naj se o teh vprašanjih pogovarjajo udeleženci sporazuma sami.

Z VSO ODGOVORNOSTJO POPRAVITI ZAMUJENO

Udeleženci plenarnega zasedanja so sicer ocenili, da je bila zadovoljiva dosedanja aktivnost predsedstva republiškega odbora in njegovih organov v zvezi z dopolnjevanjem sistemov samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. To velja tudi za nekatere razne občinske in občinske organizacije sindikata gradbenih delavcev. Res pa je tudi to, da večina občinskih odborov in osnovnih organizacij tem vprašanjem ni posvetila nobene pozornosti. Očitno gre za to, da se sindikalne organizacije še niso zavedale, da aktivno in tvorno sodelovanje v procesu samoupravnega sporazumevanja o dohodku sodi med njihove osnovne in ustavo opredeljene dolžnosti. Zato te organizacije za svojo aktivnost nosijo del politične odgovornosti, ki pa so jo z vsemi posledicami – da konkretneje opredeliti naloge – vsaka zase.

Glede prihodnjih nalog Sindikata gradbenih delavcev Slovenije na področju samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke je plenum sprejel kot „svoja“ stališča, ki so bila v zvezi s tem v sindikatu že večkrat izrečena in jih v tem mestu ne bi ponavljali. Opozoriti pa vendarle velja, da je plenum med temi stališči zlasti poudaril tista, ki se nanašajo na gradbeništvo, ki v tem trenutku prednjači na področju sporazumevanja, najbolj aktualna. Gre predvsem za prizadevanja, da bile na zbore udeležencev čimprej prenesene tiste naloge samoupravnem sporazumevanju, ki jih še opravljajo skupne komisije, sodijo pa v pristojnost zborov udeležencev sporazuma. Zlasti to namreč pomeni trdno osnovo, ki bi ob izpeljanem novem legatskem sistemu nedvomno lahko omogočila, da bi samoupravno sporazumevanje v prihodnje gradili od spodaj navzgor in ne obratno.

Drugi solidarnostni delavnik za Kozjansko

Medobčinski svet Zveze sindikatov za Koroško in medobčinski svet socialistične zveze za Koroško sta naslovila vsem delovnim ljudem v Dravski, Mežiški in Mislinjski dolini poseben proglas, v katerem sta jih seznanila s potekom akcije za odpravo posledic potresa, ki je 20. junija letos prizadel Kozjansko in Obsotelje.

Tudi delovni ljudje in občani Koroške so se vključili v prvi krog solidarnostne akcije za pomoč prizadetemu območju. Ker pa je problemov in nalog še veliko, predlagajo tudi v koroških občinah, da zaposleni opravijo še en delavnik, ustvarjena sredstva pa namenijo za ureditev problemov, ki jih je povzročil junijski potres v krajevni skupnosti Lesično.

Medobčinski svet Zveze sindikatov za Koroško in medobčinski svet Socialistične zveze za Koroško sta pozvala vse delovne ljudi, da opravijo to solidarnostno obveznost v soboto, 19. oktobra. (ek)

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE O PREDLOGIH KONGRESNIH DOKUMENTOV IN O IZPOPOLNJEVANJU LASTNE ORGANIZIRANOSTI

ZAVAROVATI PRAVICE DELAVCEV

V kongresne dokumente vnesti natančnejša določila o cenzusu za pridobitev pravice do otroškega dodatka – Tudi v Sindikatu gradbenih delavcev Slovenije sindikalne konference po dejavnostih

Republiški odbor Sindikata gradbenih delavcev Slovenije je v uvodni točki zadnje plenarne seje obravnaval predloge dokumentov, ki naj bi jih sprejel VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. V razpravi ni bila izrečena nobena bistvena pripomba na vsebino predloženih gradiv. Zato jih je plenum potrdil, obenem pa sklenil predlagati, da bi vanje vnesli natančnejša določila o prihodnjih prizadevanjih sindikatov pri oblikovanju politike otroških dodatkov, da bi tako bolj zavarovali pravice delavcev. Dopolnilni predlog in njegova utemeljitev se glasita takole:

Politika otroškega dodatka mora dopolnjevati politiko nagrajevanja tako, da se zaradi naraščanja cen življenjskih potrebščin ne bodo še naprej zmanjševali razponi v osebnih dohodkih in da bodo hkrati zaščiteni zlasti delavci z nizkimi dohodki na družinskega člana.

Cenzus za pridobitev pravice do otroškega dodatka je treba primerno zviševati vsako leto in ga vključiti v sindikalno listo. Zaradi očitnih krivic, ko so delavci v rudarstvu, gradbeništvu, kmetijstvu, turizmu in drugod večkrat prisiljeni delati v dopolnilnem delu in ko potem zaradi višjih mesečnih zaslužkov izgubijo pravico do otroškega dodatka, mora biti cenzus določen z višino urnega in ne z višino mesečnega zaslužka.

TUDI SINDIKALNE KONFERENCE PO DEJAVNOSTIH

Pri izpopolnjevanju lastne organiziranosti je Sindikat gradbenih delavcev Slovenije dosegel stopnjo, ko organizacije na občinski ravni obstajajo in delujejo v vseh 55 slovenskih občinah, v katerih deluje vsaj po ena delovna organizacija s področja gradbeništva. Ustavnovljenih je bilo tudi 5 medobčinskih odborov, ki na območju regij usklajujejo in povezujejo delo občinskih odborov. V primerjavi s prejšnjim stanjem, ko je deloval en sam občinski odbor sindikata gradbenih delavcev in ko je obstajalo 10 medobčinskih odborov z bistveno drugačno funkcijo, kot jo imajo sedanji medobčinski odbori, gre očitno za velik napredek. Ker pa sindikat gradbenih delavcev tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji za zdaj ostaja enoten, bodo v prihodnje znotraj njega ustanovljene sindikalne konference, ki bodo povezovale delavce istih oziroma sorodnih dejavnosti. O tem, ali in kdaj bodo te konference prerasle v samostojne sindikate, še ne razmišljajo. Znano pa je, da naj bi v Sindikatu gradbenih delavcev Jugoslavije delovalo deset sindikalnih konferenc za posamezne dejavnosti, v Sloveniji pa štiri: za projektivo, za industrijo gradbenega materiala, za montažna in zaključna dela in sledniič za gradbeno operativo. V teh konferencah naj bi delegati obravnavali in razreševali specifične probleme svojih panog, sprejete rešitve pa zagovarjali in usklajevali z interesi drugih dejavnosti v organih republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

–mG

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Delam na delovnem mestu, kjer se delo opravlja nepretrgoma, torej v štirih izmenah. Do nedavna smo v vsakem primeru prejemali nadomestilo osebnega dohodka za državni praznik. Sedaj pa je delavski svet sprejel sklep, da delavcem, ki imajo na dan državnega praznika prost dan, to nadomestilo ne pripada.

Ali je tak sklep zakonit?

P. B. Bistrica

ODGOVOR:

Po zakonu ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka za praznike, ko se ne dela. V primeru pa, da je delavcu zaradi razporeditve prostega časa – turnusa – padel prosti dan prav na dan državnega praznika, po razlagi zveznega sekretariata za delo, ne gre nadomestilo, saj je za ta dan že prejel osebni dohodek, ko je ta dan v prejšnjih dneh „že delal“. V nasprotnem primeru, če bi prejel tudi nadomestilo osebnega dohodka za dan državnega praznika, bi prejel za en dan dvojno plačilo: tako plačilo za opravljeno delo kot nadomestilo, kar pa ni v skladu s predpisi. Rešitev je torej v tem, da gre v prvem primeru za dela prost dan zaradi državnega praznika (takrat imajo delavci pravico do nadomestila), v drugem pa za prost dan zaradi turnusa, za kar je delavec prejel oziroma bo prejel osebni dohodek, torej za dan, ko je delavec prost, ne glede na to, ali je na ta dan tudi praznik ali ne.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Zakaj zastoj v trgovini z Italijo

Na nedavnem sestanku mešane italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice so ugotovili, da bo obseg trgovinske menjave po obmejnih sporazumih letos presegel milijardo dolarjev. Vendar se vrednost menjave ne povečuje le zaradi povečanega obsega menjave, ampak predvsem zaradi stalnega naraščanja cen. Razen tega se izvoz italijanskega blaga v Jugoslavijo povečuje neprimerno hitreje kakor naš uvoz v Italijo. Jugoslavija je do konca julija letos izvozila na italijansko tržišče za 301 milijon 554 tisoč dolarjev – v enakem času lani za 256 milijonov 278 tisoč dolarjev – blaga. Italija pa je poslala na jugoslovansko tržišče za 487 milijonov 602 tisoč – lani 280 milijonov 404 tisoč – dolarjev blaga. Razlika med uvozom in izvozom se je avgusta še povečala v našo izgubo, saj je naš izvoz dosegel le 14,8 milijona dolarjev, medtem ko je znašala vrednost uvoženega blaga 57,7 milijona dolarjev.

Do nesorazmerja je prišlo predvsem zaradi italijanskih omejitev pri uvozu goveje živine in mesa ter zaradi različnih drugih omejitev finančnega, kreditnega in carinskega značaja. Te omejitve so občutne tudi pri menjavi blaga po tržaškem in goriškem sporazumu, še zlasti zaradi neprimerne sestave blagovnih spiskov, ki so predmet maloobmejne blagovne menjave. Ta menjava, ki se je v prejšnjih letih povzpela celo na znesek 20 milijard lir, je do konca junija letos dosegla le 7,7 milijarde lir.

O vseh teh vprašanjih so pred dnevi razpravljali v Gospodarski zbornici Slovenije in sklenili, da bodo za bližnje zasedanje mešanega odbora za uresničevanje tržaškega in goriškega sporazuma pripravili „sveženj" izboljševalnih predlogov, ki bo obsegal več sprememb v blagovnih spiskih, predlog o ustanovitvi posebnega sklada 50 milijonov lir za razvijanje industrijskega sodelovanja ob meji, predlog za odpravo finančnih depozitov pri uvoženem blagu in predlog o zagotovitvi kreditov, potrebnih za kritje manipulativnih stroškov, povezanih z menjavo po teh sporazumih.

V. O.

– Čuš, kaj pa cviliš? ! Mar ne vidiš, da ti hočem samo dobro . . .? !

I. Antić

V zunanjo trgovino več odgovornosti in reda

Kot je znano, so na 4. seji predsedstva CK ZKJ vzeli resno v pretres tudi naše ekonomske odnose s tujino, ki se še malo ne razvijajo tako, kot smo pričakovali in si želeli. Vrednost uvoza bo do konca leta v primerjavi z lanskim narastla kar za 60 %, predvsem zaradi 62-odstotnega poprečnega povečanja cen uvoženih surovin in reprodukcijskega materiala, vrednost izvoza pa bo v tem času narasla le za 21 %. Na mednarodnem trgu gre namreč vedno teže v prodajo naše pohištvo, konfekcija – tekstilna in usnjena – kovinski proizvodi, zdravila, steklo in podobno blago. Počasneje narašča tudi izvoz nekaterih surovin, denimo bakra in gradbenega lesa. Da bi bila nadloga še večja, se je baker od aprila do septembra letos pocenil od 1400 na 630 funtov, cena cinka pa je padla od 937 funtov za tono v lanskem decembru na 378 funtov v letošnjem septembru. Padle so tudi cene svinca, kositra, volne, bombaža . . . Cene aluminija, proizvodov črne metalurgije in sladkorja se še vedno drže. Naposled pa nikakor ne gre zapostavljati negativnega vpliva, ki ga ima prepoved izvoza mesa v države EGS.

Vse to je povzročilo resno zaskrbljenost med ljudmi, ki se ukvarjajo z zunanjetrgovinsko dejavnostjo, predsedstvo CK ZKJ pa je napotilo k sprejemu več konkretnih sklepov, s pomočjo katerih naj bi začeli zoževati vse večje razlike med obsegom in vrednostjo našega uvoza in izvoza in odpravljati zunanjetrgovinski primanjkljaj. Tako naj bi se čimprej izognili uvozu tistih surovin, reprodukcijskega materiala, goriva in živil ter drugih proizvodov, ki jih lahko sami izdelujemo iz lastnih virov. Nato: varčevanje, varčevanje in spet varčevanje z vsemi vrstami energije, surovinami in drugimi proizvodi iz uvoza, ki zelo obremenjuje plačilno bilanco države. Organi federacije bodo morali proučiti, kako je z zadolževanjem v tujini, in poskrbeti, da bo zadolževanje pod neposrednim vplivom in nadzorstvom združenega dela.

Vendar za zunanjo likvidnost Jugoslavije niso odgovorni samo federacija in njeni organi, ampak tudi gospodarstvo, republike in pokrajini ter drugi družbeni dejavniki. Zato bodo morali tudi vsi ti dejavniki aktivno sodelovali pri ustvarjanju pogojev za okrepitev konkurenčne sposobnosti gospodarstva na svetovnem trgu, za pospešitev izvoza in za sprejemanje drugih ukrepov, da bi se izboljšala plačilna bilanca, pri čemer pa so, razumljivo, potrebni odločni ukrepi proti nepotrebnemu uvozu.

In ne nazadnje: naša predstavništva v tujini so v mnogih primerih legla gospodarskega kriminala. Če ne bo šlo zlepa, bo treba za vsako ceno, tudi z odločnimi prijemi uskladiti njihovo poslovanje z našo novo ustavno ureditvijo. Komunisti, ki delajo v zunanji trgovini, so zato dolžni še okrepiti boj proti pojavom monopolizma, nelojalni konkurenci, privatizaciji in zlorabam ter za bolj organizirano in kvalitetnejšo kadrovsko politiko, s čimer bomo med drugim zagotovili dosledno uresničevanje naše politike tudi na tem področju. Še zlasti veliko pozornost pa morajo posvetiti sklepanju celovitih in dolgoročnih gospodarskih dogovorov o industrijski kooperaciji, znanstveno-tehničnemu sodelovanju, investicijski izgradnji in drugih gospodarskih odnosih z državami v razvoju in neuvrščenimi državami.

V. O.

NA JAPONSKEM DRAGINJA IN RESTRIKCIJE

NOV VAL STAVK?

Na Japonskem pričakujejo od oktobra dalje rahlo izboljšanje gospodarskih gibanj. To so ugotovili z anketo, ki jo je Japonska banka pred kratkim izvedla v 510 velikih podjetjih s kapitalom, ki presega milijardo jenov. Z anketo so tudi zbrali mnenja vodstev teh podjetij o sedanjem gospodarskem položaju, iz katerih je razvidno, da je letošnje leto najbolj kritično po hudi recisiji v letih 1964/65. Podjetja se pritožujejo predvsem nad poslabšano prodajo, rastočimi zalogami in splošnim pomanjkanjem denarja.

Dohodek v anketi zajetih japonskih podjetij se je v obdobju april–junij letos zvišal za 7,6 %, vendar predvsem zaradi zvišanja cen. Proizvodnja po vrednosti se je povečala le za 1,1 %, po količini pa komaj za 0,6 %. Rezultati v obdobju julij–september niso bili bistveno ugodnejši, vendar pa anketirana vodstva podjetij menijo, da se bo prodaja od novembra dalje verjetno izboljšala, kar naj bi ob nadaljnjem omejevanju obsega proizvodnje pripomoglo k znižanju zalog.

Investicijske naložbe anketiranih podjetij so bile po vrednosti sicer za 27,6 % višje od lanskih, po obsegu pa so bile za 3,8 % nižje.

Medtem ko Japonska banka napoveduje izboljšanje gospodarskih tokov, pa so v finančnem ministrstvu pesimisti, kar zadeva bodoči razvoj. Napovedujejo, da se družbeni bruto produkt letos ne bo povečal ter da vlada zategadelj še ne bo opustila restriktivne politike, katere namen je dušiti inflacijo. Ti ukrepi naj bi se ohranili še precej časa. Tudi v prihodnjih letih bo Japonski primanjkovalo surovin, še bolj kot doslej pa bo morala skrbeti za varstvo okolja.

Tudi predsednik vlade in finančni minister sta v zadnjih dnevih ponovno izjavila, da strogih kreditnih omejitev še ne bo konec, ker je pritisk inflacije močnejši kot kdajkoli doslej. Trajalo naj bi še dve leti, da se bo Japonska lahko prilagodila razvoju cen v svetovnih povprečjih.

Japonski državni urad za gospodarsko načrtovanje je objavil poročilo, po katerem je podražitev osnovnega živila – riža za 32 % v začetku septembra povzročila, da so maloprodajne cene samo v letošnjem oktobru narasle za 2 %. Z oktobrom pa naj bi sledil nov val podražitev. Tako naj bi se zvišale tarife za prevoz po železnici, v avtobusih in metroju, podražile pa naj bi se tudi zdravstvene storitve in plin. Letos so se nekatere storitve že podražile; tako so se denimo cene mestnega plina zvišale za 40 %, cene električne energije za 56,8 %, tarife na zasebnih železnicah pa za 26,9 %. Največji japonski sindikat Sohyo je že nápovedal nov val delavskih stavk, katerih namen je zagotoviti delavstvu ustrezna nadomestila za omenjene podražitve.

N. Ž.

ZVEZI SINDIKATOV SLOVENIJE! Ljubljana

Vas Rašico so nemški okupatorji do tal upepelili. Vasi nismo samo na novo zgradili, ampak smo v njeni bližini postavili sodobno tovarno.

Danes, ob otvoritvi novega proizvodnega obrata, smo se delavke in delavci te tovarne srečali s prebivalci Šentvida na Dolenjskem. Tu se vsako leto srečujejo tisoči pevcev, ki goje slovensko narodno pesem. Sem prihajajo tudi pevke in pevci iz Koroške. Ob prepevanju slovenskih pesmi, ki nas je stoletja držala pokonci, pa ogorčeni in z največjo skrbjo protestiramo zaradi nameravanega uradnega preštevanja naših koroških bratov na Avstrijskem. Tisti, ki bi radi preštevali, naj pridejo v naš Šentvid in naj nas preštevajo, kadar združeno prepevamo kot bratje. Tako smo peli stoletja, čeprav so nas tlačili k tlom. Pri nas vabimo slehernega soseda v goste, skrbi nas pa, da našim koroškim bratom zavoljo kratenja pravic njihova pesem ne bo več tako glasno zvenela. Zato vas prosimo, da posredujete našo zahtevo za spoštovanje vseh pravic Slovencev na Avstrijsko-Koroškem.

KOLEKTIV TOVARNE RAŠICA IN PREBIVALCI ŠENTVIDA

V DRŽAVAH OCSE STOPNJA INFLACIJE 13,5%

V obdobju avgust 1973-avgust 1974 so se maloprodajne cene v državah OCSE zvišale povprečno za 13,5 %. V lanskem zadnjem četrtletju so cene na drobno na vsem območju OCSE narasle na letno stopnjo 12 %. V nekaterih državah pa so sezonski vplivi nekoliko zavrli intenzivnost rasti cen.

Hitro in nezadržno naraščanje cen, ki ga je zaznamovala večina držav, je po navedbah OCSE posledica močnega pritiska stroškov na končne proizvode zlasti na ravni veletrgovine.

Po statistiki OCSE je bila stopnja inflacije v obdobju od avgusta 1973 do vključno avgusta 1974 leta v 11 industrijsko razvitih državah naslednja:

Države OCSE	Inflacija avgusta 1973	inflacija avgusta 1974
ZDA	6,2	11,2
Japonska	11,7	25,4
Francija	7,3	14,5
ZR Nemčija	6,9	6,9
Italija	10,8	20,4
Velika Britanija	9,2	16,9
Belgija	10,4	14,6
Luksemburg	6,1	10,2
Danska	9,3	16,0
Irska	11,4	17,9
Nizozemska	8,0	9,8

Kot je razvidno iz te tabele, se je med vsemi državami OCSE le ZR Nemčija obvarovala pred inflacijo. Razmeroma nizko rast izkazujejo tudi cene v Nizozemski, nekoliko višjo v Luksemburgu in Belgiji, zdaleč najvišja pa je stopnja inflacije na Japonskem, v Italiji in v Veliki Britaniji.

nž.

SINDIKALNA DELEGACIJA IZ INGOLSTADTA NA OBISKU V MURSKI SOBOTI IN LJUBLJANI

Plodni pogovori

Minuli teden je na povabilo soboškega občinskega sveta obiskala Mursko Soboto delegacija sindikata kovinarjev (IG Metal) iz tovarne Audi-NSU. Zadnja dva dneva svojega obiska pa so nemški sindikalni predstavniki na povabilo RS ZSS obiskali tudi Ljubljano. Razgovori v Murski Soboti so bili posvečeni nadaljnjemu utrjevanju in vsebinskemu poglabljanju sodelovanja med sindikati v zvezi z našimi delavci v tovarni Audi-NSU in v Ingolstadtu nasploh.

V Ljubljani so se predstavniki sindikata iz Ingolstadta pogovarjali tudi z generalno sekretarko RS ZSS Ivanko Vrhovčak. V teh razgovorih je bila potrjena vzajemna koristnost sodelovanja in poudarjena potreba po še bolj načrtnem sodelovanju, zlasti na področju organizacije kulturnega življenja naših delavcev, zaposlenih v Ingolstadtu.

Kljub vsemu ugodno

OECD SVARI ŠVEDSKO PRED PREKOMERNO GOSPODARSKO RASTJO

V svojem letnem poročilu označuje OECD kot nespametno, če bi Švedska pretiravala z gospodarsko rastjo v tem letu tako, da bi prekoračila začrtani cilj, po katerem naj bi se nacionalna bruto proizvodnja v letu 1974 povečala za 4,5 %.

Z namenom, da bi omejila nezaposlenost ter čimbolj preprečila nadaljnje naraščanje cen, OECD ne priporoča hitrejšega ritma gospodarskega napredovanja. Zaradi zvišanja cen nafte in njihovega vpliva na gospodarske tokove, splošne indekse cen in plačilne bilance naj bi bila tudi Švedska prizadeta bolj, kot nekateri mislijo. Če se bo pokazalo, da je bila oživitev povpraševanja šibkejša ter da tudi prožnost ponudbe ni bila v skladu s pričakovanji, bo treba naglo ukrepati, in to ne le zaradi notranjih, marveč tudi zaradi mednarodnih gospodarskih razmer. Švedska je namreč zelo pomemben prodajni trg za številne države, še zlasti za njene skandinavske sosede.

Stanje švedske plačilne bilance je sicer razmeroma ugodno; lani je namreč izkazovala dokaj zadovoljiv presežek v višini 2,25 % švedskega tekočega bruto produkta. Zaradi podražitev nafte naj bi letos namesto presežka nastal plačilnobilančni primanjkljaj, ki pa zaradi izboljšanja zunanjetrgovinskih postavk, ki niso povezane z naftnimi vplivi, ne bo presegel 0,5 % doseženega družbenega bruto produkta.

Čeprav je gibanje cen na Švedskem precej bolj umirjeno kot v drugih zahodnoevropskih državah, vlada ne bo smela zanemarjati pregleda nad njim. Kot meni OECD, bodo predvidene davčne olajšave, prenos nekaterih davčnih bremen na dohodke ter pravkar uveljavljena začasna znižanja davka na presežno vrednost prej kot ne znatno vplivale na zaostritev mezdnih gibanj ter na težnje po zviševanju proračunskih izdatkov.

nž.

»Dvesto največjih«

Redakcija beograjske revije „Ekonomska politika“ je že šestič zapovrstjo objavila seznam največjih proizvodnih organizacij, zavarovalnih zavodov in bank v državi.

Kot navajajo komentatorji, je imela omenjena gospodarska revija pri tem še manj hvaležno nalogo kot lani in v prejšnjih petih letih. Proces samoupravnega konstituiranja ter prestrukturiranja je ravno v teku, tako da je tudi zaradi nastajajočih novih integracijskih tvorb malo verjetno, da bi omenjeni seznam javnosti lahko prikazal realno podobo stanja. Kljub temu je publikacija „200 največjih“, ki jo je „Ekonomska politika“ izdala pred nedavnim kot „posebno prilogo“, nedvomno dragocen pripomoček delovnim organizacijam in njihovim poslovnim partnerjem, da si pomagajo z njim pri primerjanju poslovne uspešnosti največjih organizacij oziroma gospodarskih sistemov v državi.

Kot za vsako leto je tudi za leto 1973 „lestvica“ dvesto največjih gospodarskih organizacij v državi sestavljena tako, da temelji na doseženem celotnem dohodku in obsegu angažiranih sredstev.

Na seznamu največjih proizvodnih delovnih organizacij pripada prvo mesto v državi rudarsko-topilniškemu bazenu Bor, ki mu sledijo INA Zagreb, rudarsko-metalurški kombinat Zenica, ZP „Jugometal“ – kombinat „Naftagas“, zavodi „Crvena zastava“ Kragujevac, „Jadranbrod“ Split, „Šipad“ in UPI Sarajevo ter kot deveto združeno podjetje „Iskra“ Kranj.

V trgovini se je na prvo mesto uvrstil „Centropromet“ Beograd, ki mu slede „Centrotekstil“ in „Interexport“, oba prav tako iz Beograda, nato „Emona“, „Slovenija les“ in „Metalka“ iz Ljubljane, „Investimport“ Beograd, „Koprodukt“ Novi Sad, PRK Beograd in „Mercator“ Ljubljana.

Med bankami gre prvenstvo Beograjski banki (računano po plasmaju sredstev), medtem ko so se na naslednja mesta uvrstile Združene banke Zagreb, Jugoslavenska investicijska banka, Ljubljanska banka, Stopanska banka Skopje, Privredna banka Sarajevo, Jugobanka, Kosovska banka, Jugoslovanska kmetijska banka in Vojvodinska banka.

N. Ž.

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Pred združevanjem v kmetijstvu?

Kaže, da bo ideja o tem, naj bi se titograjski agrokombinat „13. julij“ združil s sorodnimi delovnimi organizacijami ivangrajskega bazena, že v bližnji prihodnosti postala realnost. Ta integracija bo izredno pomembna, saj kmetijska zadruga v Ivangradu razpolaga s plodnimi, vendar neizkoriščenimi zemljišči, ima svojo mlekarno, veliko sadovnjakov in sušilnico, hleve za vzrejo precejšnje črede. Vendar so vse te kapacitete zelo slabo izkoriščene. Pa ne samo v Ivangradu, temveč v celotnem predelu ob Limu. Posledica tega pa je, da je trg v teh predelih izredno slabo založen s kmetijskimi pridelki, da je treba celo mleko kupovati na drugih območjih, čeprav bi področje ob Limu lahko zagotavljalo znatne presežke kmetijskih proizvodov.

Tako imenovani zeleni plan terja spremembe v organizaciji kmetijstva v ivangrajski in sosednjih občinah. Ekonomski izračuni nedvoumno pričajo o potrebi, da se to področje kar najtesneje poveže s titograjskim kombinatom 13. julij. V ivangrajsko kmetijstvo naj bi po teh načrtih investirali 5,5 milijona dinarjev, s čimer bi odprli več kot 300 novih delovnih mest. Proizvodnja oziroma njen celotni dohodek bi se tako več kot podvojil, in to predvsem s povečevanjem modernih farm za vzrejo živine, novih sadovnjakov pa tudi z odpiranjem novih predelovalnih in prodajnih kapacitet.

Koncept kmetijskega razvoja na tem področju temelji tudi na tesni povezavi družbenega kmetijstva z zasebnim sektorjem. Že v prihodnjem letu, takoj po združitvi titograjske in ivangrajske kmetijske „operative“ naj bi se razvila kooperacija s približno 400 stalnimi kooperanti. Gre predvsem za tiste kmetovalce, ki zdaj le s težavo vnovčijo svoje presežke mesa in mleka pa tudi sliv in jabolk.

J. STOJANOVIĆ

Preveč injekcij za poživitev gospodarske rasti

Ne le na sestankih, kjer teče beseda o sedanjih gospodarskih razmerah, tudi v vsakdanjem pogovoru si vse pogosteje zastavljamo vprašanje: kaj je s stabilizacijo našega gospodarstva? Ali bomo še krotili stihijno rast cen ali pa bomo vrgli puško v koruzo.

Optimisti pravijo, da nam ne gre tako slabo. Ne smemo upoštevati, pravijo, samo ocen, ki govorijo o količinski in vrednostni rasti proizvodnih zmogljivosti ali narodnega dohodka, življenjske ravni, zaposlenosti itd., temveč tudi vse tiste družbene procese, ki oblikujejo samoupravljalsko zavest delovnih ljudi. Kot zelo ugodne smo dolžni ocenjevati zlasti tiste aspekte dosedanjega razvoja, ki pomenijo novo kakovost gospodarjenja. A kdo bi mogel trditi, da v gospodarstvu ni čutiti več poslovnosti in upoštevanja zahtev trga, več posluha za potrebe in želje kupcev, večjo učinkovitost investicijskih naložb ter večjo skrb za modernizacijo industrije in uvajanje sodobne tehnologije v proizvodnji. Čutiti je moč tudi „žejo“ po strokovnjakih, prizadevanja za izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih. Razen tega v delovne kolektive zelo naglo prodira spoznanje, da je njihov položaj odvisen predvsem od lastnega dela, ne pa od pomoči sposobnejših, od življenja na tuj račun. Izkušnje pri uravnovešanju naše gospodarske rasti naj bi tudi potrjevale, da je možno bistvene probleme naše družbe in njenega razvoja učinkovito razreševati le po samoupravni poti – razumljivo, če je družba na vseh ravneh dobro organizirana.

Pesimisti pa drugače. Pravijo, da je gospodarstvo v zadnjih dveh, treh letih prejelo preveč finančnih injekcij, ki našemu razvoju bolj škodijo kot koristijo. Letos bomo natisnili in poslali v promet skoraj 28 % več denarja kot lani, lani pa 35 % več kot leta 1972. In kje je letošnjih 2 milijard dinarjev, kolikor bo do konca leta znašala emisija denarja. Pri gospodarstvu najbrž ne, saj je imelo januarja na žiro računih le 17 milijard dinarjev, od tedaj pa se ta vsota iz meseca v mesec zmanjšuje. Sredstva v gospodarstvu so bila 20. julija letos za 10 % nižja kot ob koncu minulega leta, medtem ko so imele negospodarske dejavnosti 20,3 % več sredstev. Gospodarstvo je ustvarilo za približno 40 % višji dohodek, vendar so se zaloge reprodukcijskega materiala povečale za 30 %, nedokončana proizvodnja pa za 46 %. Zaloge gotovih izdelkov so se v tovarnah povečale za 28 %, v trgovini pa celo za 40 %.

Največ denarja je torej v zalogah in pri negospodarskih dejavnostih. Taka kreditno-monetarna politika je, razumljivo, pripeljala do tega, da so se vse oblike porabe povečale preko realnih meja, kar je nujno porušilo tržno ravnovesje, povzročilo zviševanje cen, precej povečalo deficit v plačilni bilanci, ker se je hitro povečeval uvoz, predvsem še uvoz reprodukcijskega materiala, tako da uvoz močno presega izvoz. Skratka, prišli smo v položaj, ko je resno ogrožena uravnovešenost gospodarstva. Z naraščajočo inflacijo tudi izgubljajo svoj smisel kriteriji gospodarjenja, ker se tako rekoč vsak dan znova spremeni v merilo za merjenje rezultatov našega dela.

Toda, mar ne govorijo statistični podatki, da narašča proizvodnja nadpoprečno hitro in da tu in tam že dohiteva ali celo prehiteva porabo (avtomobili, tekstil in še kaj)!? Mar ni to uspeh?

Da, bil bi uspeh, če bi ne vedeli, da smo večjo proizvodnjo dosegli predvsem s krediti, ki smo jih odobravali, ne da bi dosledno upoštevali ekonomske kriterije. Tako pa smo s pretirano porabo zelo omajali temelje, na katerih smo gradili protiinflacijska prizadevanja, da bi uravnovesili našo gospodarsko rast.

V. B.

SRBIJA

Kakšna kazen za zamujanje na delo

Delavci tovarne „Jastrebac“ v Nišu so na ustavnem sodišču Srbije sprožili postopek proti pravni veljavi odločbe delavskega sveta tovarne, da se tistim članom kolektiva, ki zamujajo ali neupravičeno izostajajo z dela, odvzame stimulativni del dohodka ne glede na to, koliko so v določenem obdobju s svojim delom prispevali k splošnim rezultatom delovne organizacije. Ustavno sodišče bo zahtevo te skupine delavcev preučevalo na javni razpravi. Pri sojenju bo moralo upoštevati, da je zamujanje in izostajanje z dela v bistvu kršenje delovnih dolžnosti, za katero se lahko zmanjša osebni dohodek do 10 % za težje in 3 % za lažje kršitve. Tega določila, razumljivo, ni mogoče avtomatično uresničiti pa tudi argumentov delavskega sveta ni mogoče podcenjevati.

KOT LISTJA IN TRAVE . . .

Ali res potrebujemo več kot 1400 podjetij za zunanjo trgovino in skoraj 800 predstavništev, mešanih podjetij in bank. Škoda, ki jo povzroča neorganiziranost jugoslovanske zunanjetrgovinske mreže podjetij in predstavništev je zelo velika in že znana. Že sedaj lahko rečemo, da bo letošnje leto rekordno v deficitu trgovine s tujino: uvoz je iz meseca v mesec višji in je v nekaterih primerih povsem odveč. Samo v avgustu je Jugoslavija uvozila za 11,1 milijarde dinarjev različnega blaga, kar je za 75 % več kot avgusta lani. Razumljivo, da je potrebno na tem področju gospodarstva več in hitreje delati in da tudi gospodarstvo samo ne bo smelo biti več tako brezbrižno od tega, kdo vse prodaja in kako prodaja naše blago na tujem.

MAKEDONIJA

Izgubljen milijon dolarjev

Lani je „Rade Končar“ iz Bitole opremil šest industrijskih hladilnic v Iranu v vrednosti 700.000 dolarjev. Naši delavci in strokovnjaki so se izkazali kot dobri gradbeniki in si pridobili znaten ugled med Iranci. Toda ko bi letos morali prevzeti delo v vrednosti milijon dolarjev za opremo hladilnic, jim je to preprečilo kreditiranje, točneje rečeno, neustrezno kreditiranje „Stopanske banke“ iz Skopja, ki zahteva 8 % obresti in zagotavlja kredit le za pet let. Prijavili so se Madžari – s 3 % obrestmi za deset let in nam tako pobrali posel, pri katerem so se bitolski „končarevci“ že uveljavili v Iranu. Obeta se še večji posel, pri katerem z Iranom, v vrednosti 3 milijone dolarjev, toda lahko je le fatamorgana, če ne bomo imeli več posluha za kreditiranje del, ki jih prevzemamo v tujini.

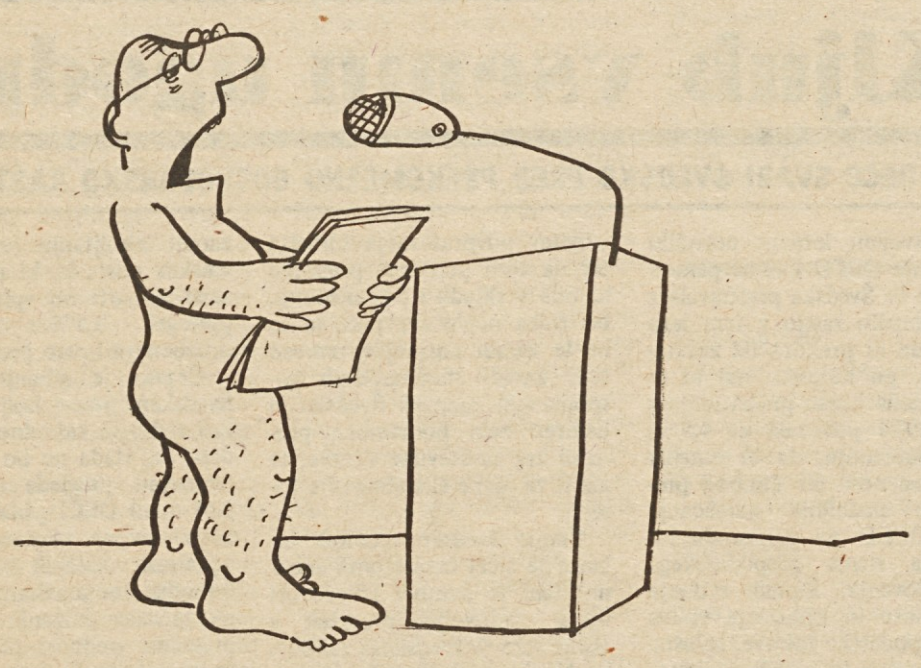

– Zdaj vam bom pa obelodanil stanje v podjetju . . .

TE DNI SO REKLI

JOSIP BROZ – TI predsednik SFRJ, v intervjuju redakciji sovjetsk ga lista „Krasnaja zvezd

Za izgradnjo socialist družbe in zlasti za razvij razredne in revolucionarne z sti mladine je vzgajanje po b benih tradicijah protifašistič ga, osvobodilnega boja izred pomembno. Pri tem imam v slih tudi negovanje tistih last sti, s katerimi so se pona naši borci, kot so požrtvo nost, neomajnost, pogum, to rištvo in druge.

Seveda to ne more biti e temelj za socialistično vzg mlade generacije. To, kar naj danes najbolj zbliževalo in vezovalo, je boj za skupne c pri graditvi socializma in kom nizma, uresničitev velikih Marxa, Engelsa in Lenina, za mir, mednarodno sodel nje in nove demokratične od se v svetu.

Na takih temeljih se raz vsestransko in plodno sodel nje med našima državama političnem, gospodarsk znanstvenotehničnem podro in drugod, v duhu popolne kopravnosti, vzajemnega za nja in razumevanja, kar utr prijateljstvo med narodi So ske zveze in Jugoslavije.

Dr. JAKOV SIROTKOV predsednik IS sabora Hrvaške, v razgovoru z vinarji „Vjesnika“:

Primerov neupoštevanja pov je več. Omenimo lahko primer izredno povečanje uv opreme in delov za vgrajeva na podlagi liberaliziranega a drugimi metodami stimulira uvoza, pri katerem niso upo vali potrebe po nujni, gospo sko upravičeni zaščiti dom proizvodnje. To je neposre vplivalo na povečanje manjkljaja v plačilni bilanci je zavrlo lastno proizvodnjo izvoz, hkrati pa pripeljalo primanjkljaja v zveznem pro čunu, ker takšen uvoz v ve primerov spodbujamo s car skimi olajšavami. Kar zadeva voz je nedvomno najbolj šk ljivo spodbujanje izvoza sur in reprodukcijskega mate ter zapostavljanje neblagovn sektorja in počasno reagiran ustreznimi ukrepi na sprem be valutnih tečajev v svetu.

Vrh tega čedalje bolj inve mirja, bi dejal, poplava inve cijskih ambicij istovrstnih p delovalnih zmogljivosti, kate gradnja pomeni vlaganje več set milijard, proizvodnja pa močno presegala predvid obseg porabe. Takšni investi ski nameni lahko povzroč tudi slabšo izkoriščenost obst ječih zmogljivosti, v ničemer ne prispevajo k odpravlja strukturnih nesorazmerij te povečanju surovinske osno Tako je na primer z napove nimi velikimi rafinerijsk zmogljivostmi, s proizvodn traktorjev, elektromotor proti ognju odpornih ma rialov, žarnic itd.

Dr. EMIL LUDVIGE zvezni sekretar za zunanj trgovino, na seji zbora r publik in pokrajin zvezn skupščine za gospodars stike s tujino:

Planirali smo, da bo uvoz fizičnem obsegu narastel 12 %. Dejansko raste za pribl no 13 %, kar praktično pome da smo se držali planske me Toda po vrednosti bo uvoz konca leta narasel za več k 60 %. Visoko naraščanje cen svetovnem trgu je zelo pri delo naše gospodarstvo in p pomoglo k temu, da letos plačilna bilanca po lanskem s ficitu v znesku 455 milijon dolarjev izkazuje deficit. To zelo visoki neblagovni devizn dohodki ne bodo zadoščali „pokritje“ zunanjetrgovinske deficita . . . Dejstvo, da so uvozne cene povečale za 62 izvozne pa za 21 %, do ne mere pojasnjuje, od kod defic Lani smo plačali za tono surov nafte od 23 do 26 dolarjev letos plačujemo tono surov nafte v poprečju po 91,3 do larja. To pa ni edina podražit ki je doletela naš uvoz. V stru turi jugoslovanskega uvoza 70 % surovin in reprodukcijsk ga materiala, surovine pa so tudi najbolj podražile. Pra tako ne gre podcenjevati pov čanih cen opreme, ki se je primerjavi z lanskim letom p dražila za dvakrat, do trikrat.

Razstava prizadevanj za boljše, hitrejše in tudi cenejše

V prostorih Tehniškega muzeja v Zagrebu je pripravila Zveza izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jugoslavije v sodelovanju z Zvezo sindikatov Jugoslavije 2. jugoslovansko razstavo izumov in tehničnih izboljšav INOVA YU 74. Prva takšna razstava je bila v Beogradu leta 1947.

Prvi izumi in tehnične izboljšave so se začeli takrat, ko je človek izdelal kamnito sekiro in se nadaljuje skozi ves razvoj in zgodovino človeštva. Odkriti nekaj novega, izboljšati tehnološki postopek in odkriti nove prijeme pri proizvodnji industrijskih izdelkov je bila do nedavna stvar posameznikov. Zadnji čas pa, ko govorimo o eksploziji znanosti in tehnike, so se za izumiteljstvo veliko bolj začele zanimati delovne organizacije in ga tudi podpirati. V Jugoslaviji pa ugotavljamo, da inovatorstvo ne gre v korak z razvojem industrije. Žalostno je, da smo v tem nekje na zadnjem mestu tudi med državami z enako stopnjo razvitosti, kot je naša. Zadnja leta patentni urad dobi okrog 1.000 prijav novih zamisli, od katerih pa jih patentirajo le poprečno 140.

Na letošnji razstavi izumov obiskovalec lahko vidi nekaj manj kot 200 primerov tehničnih izboljšav. Od takih, ki so jih razstavila naša velika podjetja, kot na primer Litostroj, Rudi Čajevec, Tomos, Pliva, Železarna Jesenice, Krka in drugi, ki so delo njihovih razvojnih inštitutov oziroma ljudi, ki v njih delajo, do takih, ki so jih prispevali posamezniki, katerim je iskanje novih tehničnih rešitev konjiček ali pa tudi poklic. Zanimivo je, da na razstavi sodeluje zelo veliko Slovencev. Poleg že omenjenih slovenskih podjetij razstavljajo še JOŽE BRIŠKI – peč na trdo gorivo, ALOJZ KLINC – princip svetlobnega časopisa, VIKTOR ZUPANČIČ – načrte za hidravlični sistem pri traktorju in še pet izboljšav, ki jih ima že patentirane, DRAGO KAPLJA – varnostni pas za avtomobiliste, ki se avtomatsko zapenja, ŠTEFANIJA KOSIČ – prostorni magnetograf kot učni pripomoček za šole in še številni drugi.

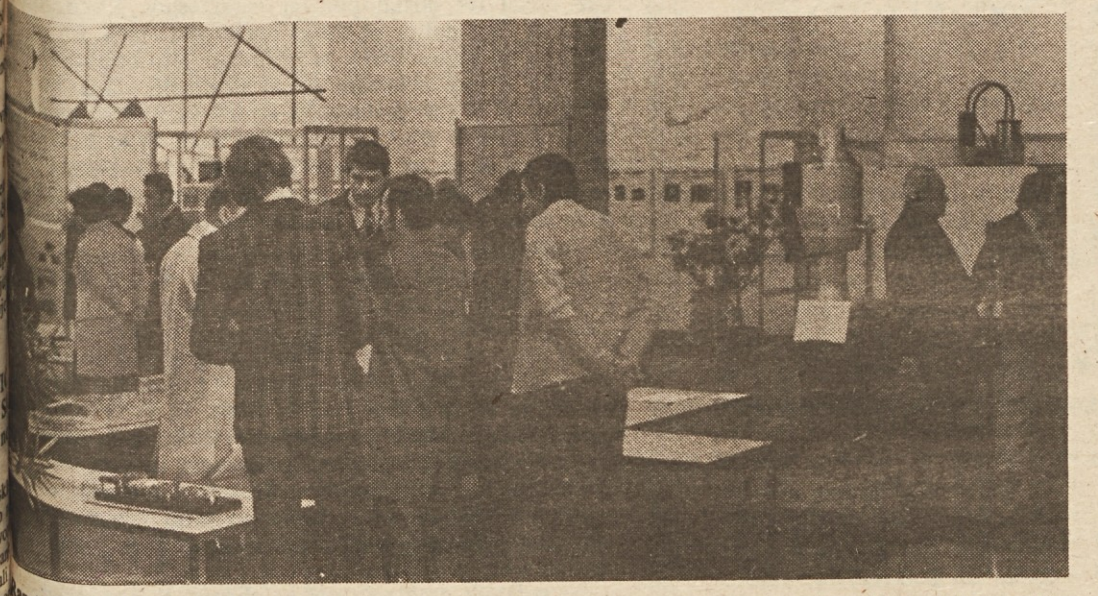

Razstavo INOVA Yu 74, ki je bila v prostorih Tehniškega muzeja v Zagrebu, si je ogledalo veliko število obiskovalcev. Med njimi je bilo seveda največ takih, ki se tudi sami ukvarjajo z izboljšavami. Bolj maloštevilni pa so bili, žal, tisti, ki bi lahko razstavljene ideje izkoristili v proizvodnji.

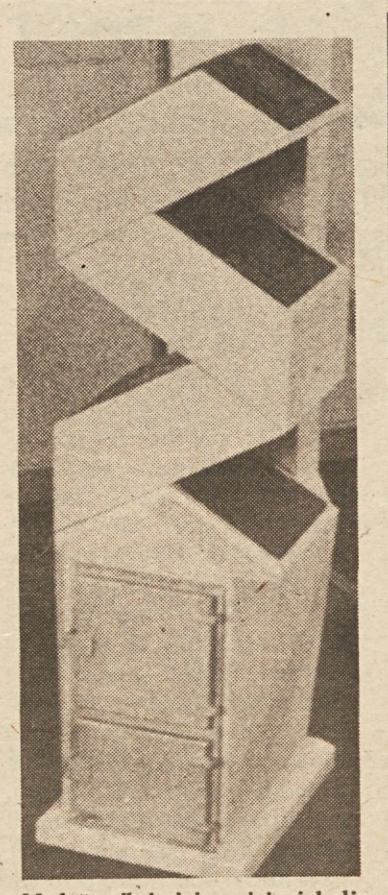

Med številnimi izumi in izboljšavami, ki so bili na razstavi, tako naprave za avtomatično pritrjevanje varnostnega pasu v avtomobilu, novega hidravličnega sistema pri traktorjih, filtra za prah in številnih drugih, je bila tudi peč nenavadne oblike. Avtor pa trdi, da je s tem dosegel neprimerno boljši izkoristek goriva.

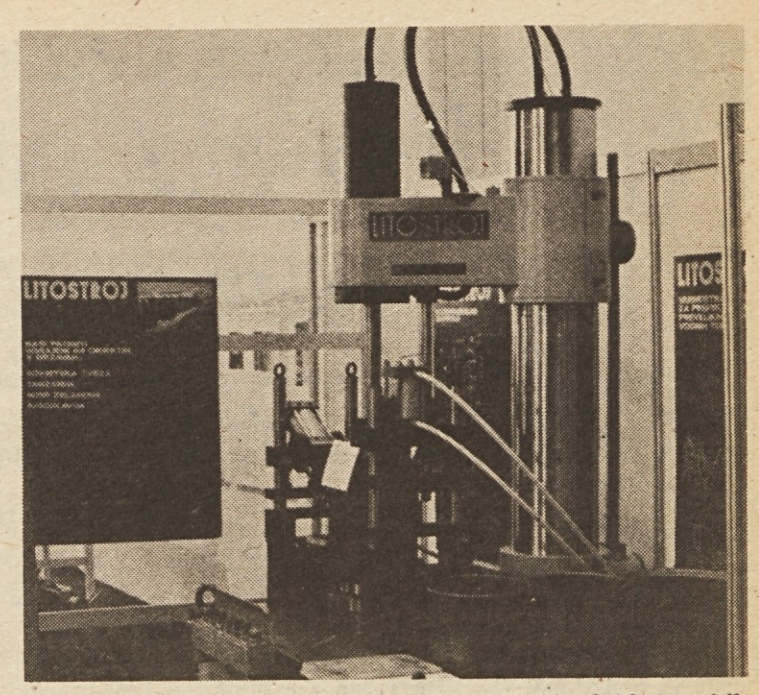

Litostroj je na razstavi izumov INOVA YU 74 od 30 važnejših izumov oziroma izboljšav, kolikor so jih doslej uveljavili njihovi delavci in strokovnjaki, pokazal osem najvažnejših. Med njimi je tudi naprava za spiralno obrezovanje in robljenje izdelkov. Ideja Gvida Colje je omogočila Litostroju prodajo velike serije teh strojev v Sovjetsko zvezo.

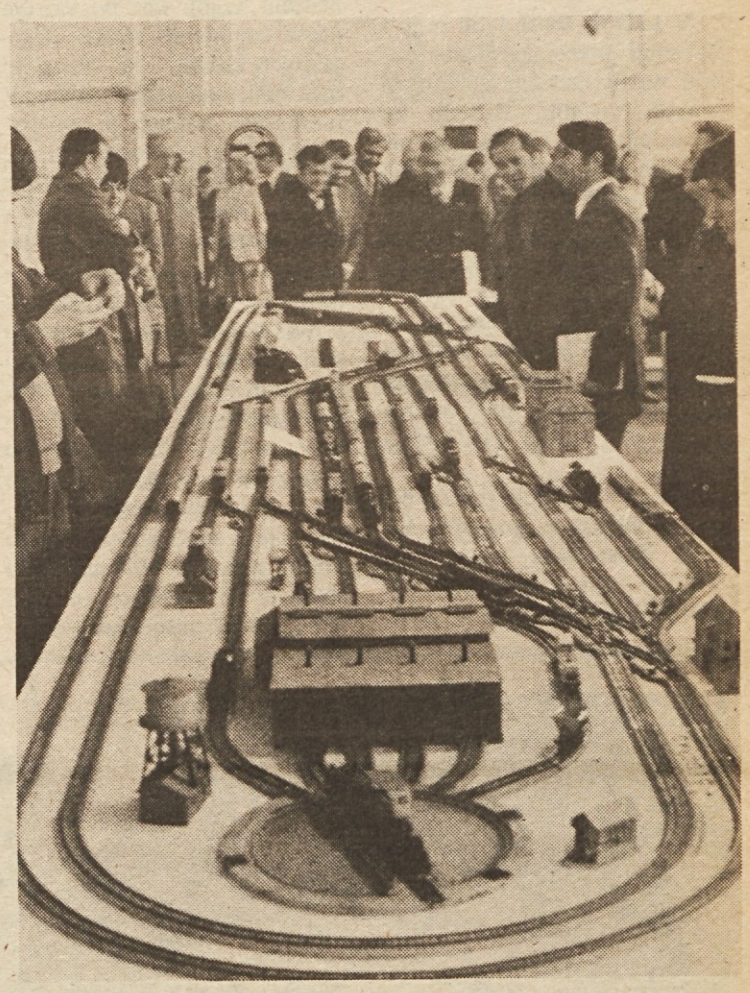

Med razstavljenimi primerki, ki so vzbujali zanimanje obiskovalcev, je bila praktična rešitev nove ureditve zagrebškega kolodvora. Prav po zadnji katastrofalni nesreči, ki je bila na zagrebškem kolodvoru, je morda predlagana rešitev še toliko bolj aktualna

PODOBE NAŠEGA ČASA

CENE – NAŠE GLAVNO GIBALO

V veliki sobi je mir. Po mizah in omarah kupi papirja. Zunaj vztrajno lije. Vse kaže, da letos ne bo redukcij. Pozitiven pokazatelj. Človek, ki v tej sobi dela, ni videti posebno zaskrbljen. Zato pa je oni, ki je prišel na obisk, toliko bolj. Mračno gleda predse in molče sreblje kavo. Končno zaskrbljeno vpraša:

– Ali mi lahko odkrito poveš, kakšen je naš aktualni trenutek?

– Kateri aspekt trenutka: sociološki, ekonomski, demografski, politični, ekološki, surovinski ... Kot vidiš, sem ti na voljo, kar naravnost povej, kaj te teži!

– Zanimajo me življenjski stroški. Ali nimaš občutka, da ...

– Seveda imam občutek, kako ne! Bi rad na štiričlansko družino ali po glavi?

– Številke so mi figo mar, še najmanj tiste „po glavi". Raje mi odkrito, in kot se med prijatelji spodobi, povej, kam vse to pelje.

– Kaj da nekaj nekam pelje?

–, Ja, cene vendar!

– Aha, tu te čevelj žuli. Ja, res je, cene res nekam hitro rastejo. Ampak, saj je vsako leto ista pesem. Samo to bi te ne smelo vreči s tira ...

– Vendar niso še nikoli tako hitro rastle kot letos ...

– Ja, res je. To pa zato, ker novi dinar še malo ni tako trden, kot je bilo mišljeno ...

– Pa se ve, zakaj ni?

– Ne ve se, to je tisto. Prav zdaj se dela na tem, da se to ugotovi.

– Preseneča in skrbi me, ker v letošnjem planskem materialu ni nikjer postavke iz leta 1965 v zvezi z realizacijo njegove konvertibilnosti ...

– Tudi jaz sem to opazil. Vendar mislim, da gre kljub temu za realen, morda le za nekoliko bolj dolgoročen cilj, kot se je sprva mislilo. Še posebno, ker smo z vpeljavo deviznega trga vpeljali fleksibilno konvertibilnost dinarja.

– Ampak cene kljub temu preveč naglo naraščajo. Kje je glavni vzrok za to?

– Vidiš, prav to nas sprašuje vse več ljudi. Zato smo sklenili zožiti naš raziskovalni program samo na to raziskovalno nalogo in še na nekatere, ki so z njo v vzročni zvezi. Tudi nas je začelo zanimati, kateri faktorji pogojujejo določeno nestabilnost v našem gospodarskem sistemu, kakor tudi permanentna inflatorna žarišča, ki se javljajo tako po panogah kakor tudi po področjih ...

– S sistemskega aspekta?

– Na sistemske kazalce se požvižgam, dragi moj. Razumljivo, to naj ostane med nama. Takšen občutek imam, ko jih listam, kot če bi bral hišne številke. Dokopal bi se rad do podatkov za regionalne potrebe; kako se bodo drugi izmotavali iz kaše, me ne zanima. Najprej sem mislil na ad hoc anketo, ampak lahko bi rekli, da se gremo diletantizem. Zato sem se odločil za analizo.

– Za analizo!? Slišal sem, da jo delajo že na zbornici.

– Ja, jaz tudi, ampak z republiškega vidika. Delajo pa jo tudi na skupščini, sindikatih, socialistični, cekaju, na mladini, zavodu za plan in še kje in vse z republiškega vidika. Z republiškega vidika pa je zame, kakor rečeno, toliko kot nič!

– Koga pa misliš angažirati?

– Za začetek sem mislil na dva, tri ustrezne renomirane institute, jasno, v povezavi z našim zavodom!

– Sem slišal, da so vsi ustrezni kadri v institutih že angažirani na izdelavi zveznih in republiških materialov. Misliš, da boš dobil koga?

– To je samo vprašanje stimulacije, nič drugega. Če ne bo šlo drugače, se jih lahko navsezadnje potegne nekaj tudi iz gospodarstva.

– Misliš, da bo šlo v okviru vašega proračuna?

– Nekaj v okviru našega proračuna, nekaj pa bodo morali participirati namenski skladi. Zakaj jih pa imamo? Stvar je samo v pravočasni predložitvi elaborata. Raziskava je zelo aktualna: nihče si ne bo upal odkloniti sredstev.

– Boš šel tako na široko? Ali moraš iti?

– Ja, na vsak način! Vključiti nameravam vse možne aspekte problema, drugače se dela ne splača lotiti.

– Za kam pa bo?

– Najprej za sejo komisije. Potem pa, če bo stvar ustrezno sprejeta, bi jo dal tudi naprej. Na vsak način pa bi moral iz teh študij potegniti vsaj nekaj nujnih misli kot stališče in predlog za resolucijo o odpravi inflatornih žarišč, seveda z našega regionalnega aspekta. O nas se namreč vse premalo sliši; čas je že, da se ustvarjalno vključimo v graditev celotne naše samoupravne strukture.

– Kakor slišim, gre res zares. Pa misliš to kar sam izpeljati?

– Se šališ? Dela je za obsežen tim. Vendar sem mislil, za začetek, na nekaj nujnih strokovnjakov: dva ekonomista, sociologa, pravnika in še koga, nate pa kot na organizatorja. Lahko računam?

– Čakaj, da ulovim sapo! Misliš resno?

– Skrajni čas, da te potegnemo iz gospodarstva. Ali si videl razpone OD pri nas in v gospodarstvu. Razen tega pa se tudi zelo dobro spoznaš na probleme v bazi, kar je tu bistveno ...

– Pa pogoji?

– Petdeset ali sto več, kot jih imaš zdaj, ti lahko ponudim. Pa stanovanje, se razume. Saj si še vedno v starem, če sem te zadnjič na obletnici mature prav razumel, ne?

– Le kako mi lahko vse to obljubiš?

– Ja, proračunska situacija je trdna. Veš, cene res rastejo, s tem pa priteka v proračune tudi veliko več sredstev, kar ni tako slabo. Zato boš tudi razumel, da mi ni za vsako ceno za odkritje inflatornih žarišč, za nekakšen lov na čarovnice, kot se navadno reče takšnim akcijskim hajkam. Stvari so že zdavnaj znane. Gre bolj za to, da se ugotovi, kako obdržati ravnotežje med proračunsko porabo, lahko tudi povezano z republiškim in zveznim nivojem, ter med nekontroliranimi zahtevami gospodarstva. Ti je jasno?

– Jasno, kako ne! A ko bomo odkrili inflatorna žarišča inflacije, kaj bomo delali potlej?

– Komparativno analizo o cenovnih premikih med znanimi inflatornimi žarišči in tistimi, ki jih bomo na novo odkrili. Kot vidiš, gre za neprekinjen raziskovalni proces, skratka za stalno službo. Ali prideš?

– Pa udeležba?

– Kakšna udeležba?

– Za stanovanje.

– Kadrovske potrebe rešujemo vendar brez lastne udeležbe. Ja, ti živiš pa res še za luno. Res zadnji čas, da te dvignemo in prosvetlimo. VINKO BLATNIK

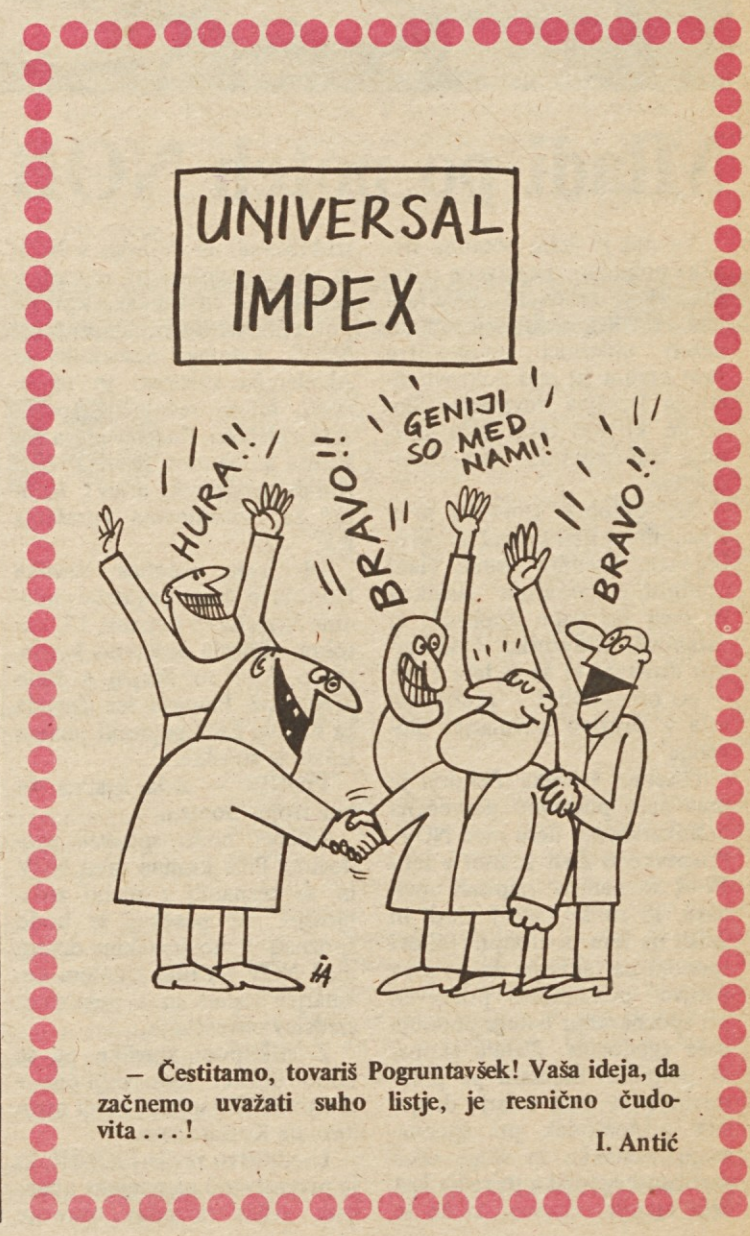

– Čestitamo, tovariš Pogruntavšek! Vaša ideja, da začnemo uvažati suho listje, je resnično čudovita ...!

I. Antić

KAKO REŠITI PROSTORSKO STISKO ZA VZGOJO IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK

Vsem otrokom prostor v vrtcih

Do leta 1980 naj bi v Sloveniji vključili v varstvo in sistematično predšolsko vzgojo 70.000 otrok ● V prihodnjih letih bo treba dobiti prostor še za 40.000 otrok, ki še vedno niso deležni družbenega varstva

Na posvetovanju o osnovah za organizacijo in racionalno pridobivanje prostora za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, ki ga je pripravila minuli teden v Kranju republiška skupnost otroškega varstva, so proučili celotno problematiko tega področja: od urbanističnih vidikov pri načrtovanju pedagoških in higienskih izhodišč za oblikovanje prostorov vzgojnovarstvenih zavodov do arhitektonskega oblikovanja teh objektov. V okviru obsežnega dvodnevnega programa posvetovanja so udeleženci spregovorili tudi o družbenih izhodiščih za pridobivanje prostora za vzgojo in varstvo predšolskih otrok, ki so dala zadnja leta nekatere lepe rezultate.

V zadnjih šestih letih se je v Sloveniji precej povečalo število novih mest v vzgojnovarstvenih zavodih. Medtem ko jih je bilo leta 1969 komaj nekaj več kot 20.270, se je njihovo število povzpelo letos že na 34.750. Ob tem podatku je razveseljivo tudi dejstvo, da so doslej že vse občine izdelale svoje programe, s katerimi ne mislijo samo povečati sedanjih zmogljivosti vzgojnovarstvenih zavodov, ampak tudi razširiti vzgojo in varstvo predšolskih otrok.

Vendar pa kljub precejšnjemu napredku na področju širjenja prostorskih zmogljivosti VVZ še vedno ne krijemo naraščajoih potreb tako po sistematični vzgoji kot po varstvu otrok zaposlenih staršev. Ugotovitve kažejo, da obstajajo med občinami velike razlike. V razvitejših občinah je, na primer, število predšolskih otrok, ki so deležni sistematične vzgoje, dvakrat večje kot v manj razvitih. Kako krepko zaostajamo za dejanskimi potrebami po prostorih za varstvo otrok v mestih in v industrijskih središčih, ne nazadnje kaže tudi primerjava med številom zaposlenih žensk in številom otrok v VVZ. Čeprav smo zadnja leta pospešili gradnjo VVZ, je ostalo v večini občin, kjer je zaposlenih mnogo žensk, razmerje med njihovim številom in številom otrok v VVZ, skoraj nespremenjeno.

DO LETA 1980 – VARSTVO ŠE ZA 40.000 OTROK

Dogovor o osnovah za programiranje, gradnjo in opremo VVZ, o katerem so govorili tudi na kranjskem posvetovanju, bi moral postati zato še bolj obvezujoče in še bolj trdno vodilo v akciji za pridobivanje prostora za predšolske otroke. To vodilo je, kot vemo: zagotoviti do leta 1980 družbeno vzgojo in varstvo še ostalim 40.000 otrokom, katerih starši so zaposleni, vsem otrokom, starim 5 oziroma 6 let pa celotni vzgojni program, da bi tako vendarle zmanjšali sedanje tako občutne razlike med otroki. Če bomo s to akcijo uspeli, bo v Sloveniji do leta 1980 vključenih v varstvo in sistematično predšolsko vzgojo 70.000 otrok.

Zavedajoč se teh nalog, je republiška skupnost otroškega varstva, podobno kot lani, tudi letos nadaljevala s prizadevanji za izdelavo najboljših tipskih projektov. Doseči bomo pač morali ceneno, smotrno, zlasti pa hitro gradnjo, da bi lahko tako zagotovili varstvo in potrebno družbeno predšolsko vzgojo čimvečjemu številu otrok.

POENOSTAVITI POSTOPEK ZA PRIDOBIVANJE SOGLASIJ ZA GRADNJO

Če smo že odpravili znane dileme v zvezi z montažno ali klasično gradnjo vrtcev, saj doživlja tipska gradnja vedno večjo podporo, so opozorili na posvetu v Kranju, bo treba zdaj doseči še bistveno poenostavitev postopka za pridobivanje soglasij za gradnjo. Podatek, da imamo ta čas v Sloveniji kar 20 inštitucij, ki dajejo soglasja k idejnim projektom in da traja zbiranje soglasij tudi dve leti in več, je več kot zaskrbljujoč. Kaj to pomeni, si ni težko predstavljati, še posebno ne v sedanjem času velikih podražitev gradbenih storitev in pri pomanjkanju prostora v vrtcih za tri četrtine otrok zaposlenih staršev.

Razen cenejše montažne gradnje bomo morali poiskati sredstva za družbeni standard otrok tudi na druge načine. V občinah, ki jih pesti prostorska stiska za vzgojo in varstvo otrok, bi se lahko, tako so menili tudi na kranjskem posvetu, zgledovali po novogoriški občini, kjer so za gradnjo vrtcev namenili 1,5 % od sredstev za gradnjo stanovanj. Prav tako bi se morali čimprej zavzeti za to, da bi banke kreditirale izgradnjo vrtcev, zlasti še, ker so v zadnjem času številne delovne organizacije pripravljene graditi vzgojnovarstvene objekte za otroke svojih delavcev, vendar brez bančne pomoči same tega ne zmorejo.

–iv

Pred prvo odločitvijo

Da bodo morali tudi občani na obali začeti reševati prta prostorska vprašanja v šolstvu in tudi varstvu z zdru nimi močmi, je bilo že dolgo na dlani. Za to pot so namreč odločila tudi številna druga območja v Sloveniji, s pomočjo samoprispevkov grade ali pa so že zgra mnoge nove šolske in vzgojno-varstvene objekte, od dru bogatejša obala pa se je pri uvedbi samoprispevka do precej obotavljala. Zdaj je odločitev padla. Referendum 24. novembra.

To je nedvomno tudi edino pravilna odločitev. Brez s darnostne akcije delovnih ljudi namreč ne bo mogoče p vočasno in dovolj učinkovito razrešiti težavnega polož In ta je kritičnejši kot drugod v Sloveniji. To je posled podedovanih razmer in tudi tega, da je družbeni razvoj obali v zadnjem desetletju močno capljal za gospodarsk Od 36 šol jih je bilo na obali po vojni zgrajenih 12, dru so stare od 70 do 100 let. Nimajo telovadnic, prostorov kabinetni pouk pa še marsičesa ne, kar sodi k sodobni šo Pouk je dvo in troizmenski in če ne bi hitro ukrepali, čez nekaj let postal položaj nerazrešljiv. Kako hitro bliža ta čas, dobro občutijo preštevilni starši, ki jim o tajo, da bo njihov otrok že prihodnje leto obiskoval osn no šolo v treh izmenah, pa še številnejši starši, ki zam prosijo, da bi jim prvošolčka vzeli v varstvo ali pa predš skega otroka v vzgojno varstveni zavod. Vrste čakajočih že vse predolge in povsem jasno je, da je skrajni čas ukrepanje. Pripravljenost za to so mnogi občani izrekli velikokrat, preizkus pa bo ta pripravljenost doživela na referendumu.

Priprave vodijo trije občinski in še poseben obč odbor. Referendum bodo namreč izvedli za vso obalo is časno, sredstva pa se bodo zbirala po občinah, kjer bodo porabili v skladu s svojimi programi in potrebami programih bo stekla javna razprava v prihodnjih dneh, š mesec pa bodo izdali tudi brošuro, ki bo v prvem d orisala sedanje stanje in dosežene uspehe, v drugem pa občane seznanila s predlogi programov in predvideno poreditvijo zbranih sredstev. Brošura bo služila tudi gradivo delegatom, ki se bodo po javni razpravi na se občinskih skupščin odločali o programih in razpisu re renduma.

Po sedanjih predlogih naj bi občani, ki prejemajo do dek iz rednega delovnega razmerja, plačevali samoprispe v višini 1,5 odstotka od čistih osebnih dohodkov. T upokojenci naj bi prispevali enako od svojih pokojnin prav toliko od čistega dohodka tisti, ki samostojno opr ljajo obrtne in druge gospodarske dejavnosti ter intelekt ne storitve. Kmetje naj bi plačevali ustrezni prispevek katastrskega dohodka. Plačevanja samoprispevka bi o oproščeni seveda vsi tisti, katerih dohodek ne presega družbenimi dogovori in zakoni določenih meja in vsi tis ki jih plačevanja samoprispevka oprošča že zakon o sam prispevkih.

Doba plačevanja samoprispevka bi bila pet let in na način bi zbrali toliko sredstev, da bi lahko s pomo kreditov in drugih virov rešili najbolj pereča vprašanja.

Glede na velik pomen samoprispevka kaže seveda zas viti vse sile, da bi ga izvedli, kot je zamišljeno. Toliko bo ker bo to prvi tak referendum na obali. Predvsem je seve pomembno, da bodo občani kar se da podrobno in razu ljivo seznanjeni s sedanjim položajem pa s tistim, ki bi ustvarili, če referendum uspe. Pred družbenopolitičn organizacijami pa tudi krajevnimi skupnostmi in organiza jami združenega dela na obali je torej velika odgovorno da akcijo izpeljejo z vso natančnostjo.

K–

Mladi po poteh NOB

Te dni je izšla posebna številka poljudno-znanstvene revije PIONIR z naslovom „Bela krajina 44“. Pripravili so jo ob trideseti obletnici osvoboditve Bele krajine in pod pokroviteljstvom Društva novinarjev Slovenije, ki prav tako letos praznuje tridesetletnico svoje ustanovitve.

22. oktobra 1944 so se v Črnomlju v Beli krajini na osvobojenem ozemlju sestali člani uredništev takratnih časnikov in revij ter vojni dopisniki in ustanovili Slovensko časnikarsko društvo, ki se je leta 1945 – po osvoboditvi – preimenovala v Društvo novinarjev Slovenije.

Posebna številka Pionirja je prav zato posredno posvečena časnikarskemu delu med NOV. Prispevke o Beli krajini v letu 1944 so namreč napisali novinarji, ki so že takrat pisali in delali na tem področju. Njihovi spomini na takratne dni so prav gotovo pomemben prispevek pri spoznavanju tistega obdobja naše zgodovine. Zbrani skupaj in poljudno napisani pa predstavljajo za naše šolarje dragocen pripomoček pri spoznavanju nastanka in vloge tako partizanskega tiska in radia kot dela raznih organov, ki so se izoblikovali in delovali v NOV in so po osvoboditvi prerasli v pomembne institucije, kot na primer Znanstveni inštitut pri SNOS, katerega nasledniki so Akademija znanosti in umetnosti, Muzej revolucije (partizani-sodelavci Znanstvenega inštituta so namreč že med NOB zbirali partizanski arhiv), Inštitut za narodnostna vprašanja itd.

Ob izidu posebne številke Pionirja je Zveza prijateljev mladine Slovenije v četrtek, 17. oktobra, sklicala tiskovno konferenco, kjer so skupaj s člani uredništva Pionirja ter Zavoda za šolstvo SRS pojasnili pomen izdaje te številke.

PIONIR – Bela krajina 44 ima trojen pomen.

Učenci bodo spoznali zgodovino Bele krajine med NOV in se seznanili z njeno sedanjostjo. Še posebej se bodo spoznali z novinarskim delom med NOV pa tudi z delom novinarjev danes in s pomenom sredstev obveščanja.

Z nakupom številke pa se bodo učenci tudi vključili v akcijo za zbiranje pomoči otrokom na Kozjanskem.

Uredništvo revije PIONIR, ki je prvenstveno namenjena učencem višjih razredov osnovne šole, se je namreč odločilo, da bo čisti dohodek od 30.000 izvodov, kolikor so jih natisnili, namenilo za nakup učil enajstim šolam na potresnem območju.

Pri tem je treba še posebej poudariti, da so vsi, ki so sodelovali pri izidu številke, delali zastonj. Tako člani uredništva in ostali novinarji, kakor tudi tiskarne DELO, Ljudska pravica in Mladinska knjiga. Tovarna celuloze Djuro Salaj v Krškem je prispevala papir, PTT pa je obljubilo, da bo revijo razpečalo z velikim popustom. A. A.

ZAČETEK GRADNJE NOVE BOLNIŠNICE

Prispevek delovnih ljudi

Slovenska obala je po 20-letnih prizadevanjih, da bi dobila sodobne bolnišnične objekte, končno dočakala dan, ko so začeli s prvimi deli za njihovo gradnjo. Preteklo soboto so se ob vhodu v Izolo zbrali predstavniki delovnih kolektivov, zdravstva in družbenopolitičnega življenja in s slovesnostjo obeležili začetek gradnje treh kilometrov dolge ceste do prostora, kjer bo bolnišnica.

Temeljni kamen za prvi objekt bolnišnice bodo položili 29. novembra letos. Denar za prvo fazo bodo dali sklad za novo bolnišnico, 20 odstotkov republika, nekaj pa splošna bolnica Koper.

Prvi objekt nove bolnišnice, v katerem bo našla svoj prostor v prvi vrsti kirurgija – ta dela danes v najslabših pogojih – bo nared do leta 1977. Nedvomno pomeni začetek gradnje nove bolnišnice, ki bo služila le obali, ampak vsem noprimorskim in še nekaterim ško območjem, ki mejijo na vensko Istro, enega najpomemb ših dejanj pri urejanju družbe standarda. Ta predel je namreč dedoval skrajno zaostale razme bolnišnični službi in si je dve de letji zaman prizadeval, da bi se kopal iz njih. Bilo je že več n tov za gradnjo nove bolnišnice že večkrat se je obetal zače gradnje, pa se je v zadnjem tre ku zataknilo. Tako bolniš služba dela še naprej v zastar objektih, raztresenih od Ankar do Pirana. Taka še zdaleč ne n nuditi sodobnih zdravstvenih u kot si jih želijo občani in do ka nih imajo tudi pravico.

O tem, da ljudje vedo, kako trebna je nova bolnišnica, najbo prča odločitev, da delovni ko tivi za gradnjo prispevajo en od tek od bruto osebnega dohod Na ta način bodo zbrali večino narja. Sobotni začetek del pri gr nji bolnišnice bo vsekakor spo buda za delovne ljudi južno morskih občin, da bodo gradnjo močneje podprli. Za celotno gradnjo bolnišnice bo namreč tre zbrati še precej denarja, saj bo sedanjih predračunih vredna 3 milijonov dinarjev, imela pa skupaj 630 postelj.

V ZASAVJU SO LETOS ŠE BOLJ RAZVILI VARSTVO ŠOLARJEV

Več možnosti za delo

Z novim šolskim letom so v štirih zasavskih občinah odprli kar 43 varstvenih oddelkov, od tega 19 v Trbovljah, 12 pa v Hrastniku. V vse varstvene oddelke je vključenih nad 1250 šolarjev, to pa je skoraj za polovico več kot lani. Z novimi varstvenimi oddelki šolarjev so razbremenjeni zaposleni starši in ne nazadnje tudi starši, katerih otroci se teže učijo.

V Hrastniku in Zagorju ob Savi so že prejšnja leta uvedli prispevke staršev za podaljšano bivanje njihovih otrok v šolah, v Trbovljah pa so jih prvič uvedli letos. Pri tem so upoštevali socialne razmere staršev. Družine z višjimi osebnimi dohodki na člana prispevajo več kot družine, kjer imajo nižje prejemke ali je zaposlen samo en član. Kljub temu pa v Trbovljah najvišji prispevek staršev ne presega 200 din na mesec. Prav tako so šolska vodstva upoštevala socialne razmere staršev pri odrejanju cen toplih opoldanskih obrokov za otroke v podaljšanem bivanju v šolah. Kosila so brezplačna za šolarje, katerih starši so socialno ogroženi. Razumljivo je, da so po tej poti šli v vseh zasavskih občinah in da so tako ravnali tudi pri dajanju pomoči otrokom z brezplačnimi učbeniki.

Vsekakor je razvitejše varstvo šolarjev v Zasavju zagotovo tudi zasnova za prehod na celodnevno bivanje vseh otrok v šolah, kar je v skladu z našimi prizadevanji in smotri na področju vzgoje in izobraževanja. Tega sicer v Zasavju ne bo mogoče doseči še jutri in pojutrišnjem, zagotovo pa bodo sedanje oblike varstva šolarjev pokazale, kako pripravljati prehod na celodnevno bivanje otrok v šolah. Ob vsem tem ne bo odveč omeniti, da tudi sedanja nadaljnja sanacija prostorskih razmer na področju vzgoje in izobraževanja v Zasavju prispeva k temu cilju.

-m-

Naša pesem 1974

V Mariboru je bilo 12. in 13. oktobra III. tekmovanje pevskih zborov Slovenije. Pod geslom NAŠA PESEM 1974 so se v preizkušnji izvajalskih veščin zvrstili na odru zvočne Unionske dvorane pevski zbori iz vseh predelov Slovenije in zamejstva. Devetnajst zborov kajpada ni pričakovalo le uvrstitve v kakovostne kategorije, marveč veliko več. Vzdušje, značilno ob nastopih, je bilo podobno strnjeni moči in zgoščeni ustvarjalni volji. Delavci najrazličnejših poklicev so postali pevci, ki predano oblikujejo umetniške izpovedi pesnikov in skladateljev v živo in v času tvorno sporočilo. Poslušalci, ki jih tokrat ni manjkalo, so z navdušenjem nagrajevali pevce.

Program skladb je zajel vsa ustvarjalna obdobja slovenske, jugoslovanske in svetovne literature, vendar je prevladala domača sodobna ustvarjalnost, kar je šteti za vzpodbuden in pomemben napredek na področju zborovske kulture. Tudi izvajalska tehnična izurjenost, ki so jo morali pridobiti vsi zbori, da so lahko predstavili povečini koncertno literaturo, je vzpodbudno večja kot na dosedanjih vseh tekmovanjih. Čeprav smo pogrešali vidne zbore in celo najboljšega med njimi (APZ Tone Tomšič), je strokovna komisija, sestavljena iz naših in tujih priznanih umetnikov in glasbenih strokovnjakov, imela ob zaključku prireditve povabilne besede za vse tekmujoče zbore. Seveda podelitev bronaste, srebrne in zlate plakete oziroma razvrstitev v tretjo, drugo ali prvo kakovostno skupino slovenskih pevskih zborov ni edini cilj tekmovanja, kar je lahko brez vnaprejšnjih opomnil opazil vsak pevec ali poslušalec. Med njimi so naslednji: preverjanje in medsebojna primerjava vseh pevskih elementov in muzikalnih lastnosti, postavitev najboljše literature, razvojno nadaljevanje naše pevske tradicije, odpiranje umetniških vrednot slehernemu človeku, ki je zanje odprt itd.

Najbolje uvrščenima, komornemu moškemu zboru iz Celja in moškemu zboru Slava Klavora iz Maribora so z omenjenim priznanjem odprta vrata na mednarodne odre (mišljena je razumljivo strokovno preverjena kvalifikacija). Prav je, da bi jima vsi pomagali pri ustvarjanju najboljših pogojev za uveljavitev naše kulture v širšem evropskem prostoru. Prav je tudi, da vsem, ki so nastopili na tekmovanju, in onim, ki zaenkrat še niso našli možnosti za udeležbo na tekmovalnem odru, pomagamo v prepričanju, da gojimo eno izmed plemenitih zvrsti kolektivnega umetniškega in s tem kulturnega udejstvovanja.

Organizatorjema, ZKPO Slovenije in ZKPO Maribor, je prireditev pokazala, da so dosedanji napori pri vzgoji in organizaciji pevstva pri nas obrodili – tudi ob majhnih finančnih podporah – velike, celo poklicno zavidljive uspehe.

Zlata plaketa mesta Maribora oz. razvrstitev v prvo kakovostno skupino: Komorni moški zbor iz Celja in moški zbor Slava Klavora iz Maribora.

Srebrna plaketa mesta Maribora in razvrstitev v drugo kakovostno skupino: Prvo slovensko pevsko društvo „LIRA“ Kamnik, ženski pevski zbor Postojna, mešani pevski zbor Izola, akademski komorni zbor Kranj in komorni moški zbor Ptuj.

Bronasta plaketa mesta Maribora in razvrstitev v tretjo kakovostno skupino: mešani zbor Angel Besednjak Maribor, moški zbor Franc Zgonik iz Branika, mešani pevski zbor Postojna, moški zbor Mirko Filej iz Gorice in mešani pevski zbor Slavček Trbovlje.

M. GABRIJELČIČ

Ena izmed svetlih točk kulturnega življenja v lenarški občini je slikarska kolonija Zavrh. Na našem posnetku so letošnji udeleženci kolonije v družbi akademskih slikarjev prof. Bojana Gojile in Danila Fuggerja. (Foto: T. Štefanec)

Slikarska kolonija Zavrh

Drugi teden v oktobru je bila na Zavrhu v Slovenskih goricah četrta kolonija slikarjev samorastnikov. Sodelovalo je 11 slikarjev amaterjev iz Murske Sobote, Maribora, Domžal, Ljubljane, Lenarta in Ptuja.

Odbor kolonije Zavrh je poskrbel za dobro počutje slikarjev, ki so bivali v lepo urejenem lovskem domu v Selcih, hranili pa so se pri znani družbeni delavki tega območja Treziki Novak na Dolgih njivah. Letos so tudi prvič poskrbeli za strokovno mentorstvo nad kolonijo, ki ga je opravljal akademski slikar Vlado Potočnik iz Ljutomera. Ta je prevzel tudi skrb za strokovno rast likovne sekcije, ki jo ustanavljajo v lenarški občini.

Kolonija Zavrh, ki se ves čas svojega obstoja ubada s pomanjkanjem denarja, je tudi tokrat poiskala pomoč pri delovnih organizacijah. Pokroviteljstvo nad kolonijo je letos prevzela Mariborska livarna, ki je omogočila izdajo lične brošure, v kateri je govora o prejšnjih kolonijah in njihovih udeležencih, podrobno pa je v njej predstavljena tudi občina Lenart. Sicer pa so letošnjo kolonijo Zavrh omogočili ZKPO Slovenije, ZKPO občine Lenart in Uprava javne varnosti Maribor.

Zanimivo je, da je bilo v minulih mesecih kar 20 razstav, na katerih so razstavljali dela, ki so nastala v času lanske kolonije Zavrh. Ne dolgo tega je bila ena takih razstav v zavodu Hrastovec.

FRANČEK ŠTEFANEC

Borštnikovo srečanje

Letošnje Borštnikovo srečanje, ki se je v četrtek začelo v Mariboru, poteka v znamenju razširjanja prijateljskih vezi med slovenskimi in hrvaškimi dramskimi umetniki. Tako bodo hrvaški umetniki sklenili Borštnikovo srečanje s kulturno-umetniškim večerom, medtem ko je Srbsko narodno pozorište iz Novega Sada odprlo srečanje z letošnjo najboljšo predstavo s Sterijinega pozorja, Pokondirenoto tikvo. Poleg tega bodo v avli SNG Maribor odkrili kip slovenskemu gledališkemu organizatorju, režiserju in igralcu Hinku Nučiču, ki je skoraj vse svoje ustvarjalno delo posvetil hrvaškemu gledališču. Slovenski gledališki muzej pa je ob tej priložnosti pripravil razstavo, ki prikazuje sodelovanje med slovenskimi in hrvaškimi umetniki. Razstava bo kasneje prikazana tudi v Zagrebu.

Pokrovitelj nad to pomembno gledališko manifestacijo je letos prevzel KIK Pomurka. Namen organizatorjev je, da bi letos umetniška beseda resnično zaživela tudi v najbolj odročnih slovenskih krajih. Predvideno je, da bodo gledališki ansambli v okviru Borštnikovega srečanja gostovali kar v osemnajstih krajih, v šolah, vrtcih in delovnih kolektivih.

Posebnost letošnjega Borštnikovega srečanja, na katerem bo sodelovalo sedem slovenskih poklicnih gledališč, pa je tudi sodelovanje Akademije za gledališče, radio, film in televizijo ter prvič udeležba amaterskega gledališča v tekmovalnem sporedu, tokrat Amatersko gledališče Slava Klavora iz Maribora z Erdmanovim „Samomorilcem“.

J. U.

● NOVA GORICA

»Govorica barve ob delu in študiju«

Minula dva tedna je bila v prostorih novogoriške delavske univerze odprta razstava likovnih del amaterskega slikarja Aljoše DOMENISA iz Šempetra pri Novi Gorici. Razstava sodi med delovne slovesnosti ob petnajsti obletnici delovanja novogoriške delavske univerze.

Razstava pod naslovom „Govorica barve ob delu in študiju“ je rezultat prizadevanja dvaindvajsetletnega slikarja, ki ob rednem delu v podjetju „Vozila Gorica“ in ob večernem šolanju na tehniški šoli za strojništvo išče tudi pota uresničitve svojih slikarskih sposobnosti in nagnjenj k izpovedovanju. Aljoši Domenisu želimo ob njegovi prvi razstavi še veliko uspehov na slikarskem, poklicnem in študijskem področju.

RAJKO SLOKAR

● VELENJE

Ohraniti staro jedro kraja

V Šaleški dolini so si vrsto let prizadevali, da bi začeli z načrtno zaščito in obnovo objektov, ki pričajo o zgodovini in razvoju tega območja. Toda nikoli ni bilo toliko denarja, da bi se lotili kakšne večje akcije. Manjša dela so občasno opravljali le na velenjskem gradu.

Ustanovitev kulturne skupnosti občine Velenje, predvsem pa uveljavitev samoupravnega sporazuma o financiranju programa kulturne skupnosti, je ustvarila pogoje, da so začeli s prvo večjo konzervatorsko akcijo.

V Šaleku pri Velenju, kjer si prizadevajo ohraniti staro jedro kraja, so začeli s konzervatorskimi deli na cerkvi iz 16. stoletja. Kulturna skupnost občine Velenje si zdaj prizadeva, da bi čimprej za celotno velenjsko območje pripravili in sprejeli prednostni red zaščitnih in obnovitvenih del na posameznih objektih, da bi ohranili zanamcem dokaze o bogati zgodovini tega območja.

(vš)

IZ OBČINE V OBČINO, OD TU IN TAM — POSKUS REPORTAŽNO-KOMENTIRANEGA PISANJA O KULTURNEM ŽIVLJENJU V OBČINAH

O ČEM RAZMIŠLJAJO NA OBALI

V Kopru, na obalni konferenci SZDL, naju je z Natašo Pihlerjevo, svetovalko za splošna kulturna vprašanja pri ZKPO Slovenije, prijazno sprejel tovariš Abram. V sejni sobi se je kmalu zbralo več predstavnikov SZDL, sindikata, ZKPO Koper, kulturnih društev Izole in Pirana, navzoč pa je bil tudi predsednik obalne kulturne skupnosti tov. Bizajl.

Potlej smo se pomenkovali o tem, kako bi poživili kulturno dejavnost na obali, saj v piranski in izolski občini še vedno nimajo ZKPO. Tehtali smo različne možnosti, potem pa na predlog predstavnikov s terena sklenili, da bosta obalna konferenca SZDL in ZKPO Koper organizirali pogovore s predstavniki zainteresiranih društev in kulturnih skupin, ki morajo povedati zadnjo besedo o tem, kako naj bo v prihodnje na obali organizirana ZKPO.

Razpravljavci so navajali dve možni rešitvi. Nekateri so menili, naj bi ustanovili za izolsko in piransko občino posebno ZKPO, večina pa je utemeljevala kot smotrnejše, naj bi obala vendarle imela enotno ZKPO, ki bi vključevala koprsko, izolsko in piransko občino.

Sedaj bi seveda bilo prav, da bi odgovorni dejavniki na obali, skupaj z društvi in kulturnimi skupinami, čimprej prišli do primerne odločitve. Slej ko prej je kazno, da obe občini potrebujeta organizacijo, ki bo povezovala društva in skupine in ne nazadnje skupaj z njimi usmerjala njihovo kulturno delovanje.

V organih ZKPO Slovenije pravkar pripravljamo predlog statuta, ki naj bi bolj odločno opredelil vlogo in organiziranost ZKPO. Po sedanjem predlogu naj bi bila ZKPO v prihodnje organizirana po teritorialnem in proizvodnem načelu, to pa pomeni, naj bi ustanavljala in povezovala tudi društva in skupine v delovnih organizacijah in tudi v šolah. Seveda pa bi tega nikakor ne delala mimo družbenopolitičnih organizacij, kakor so SZDL, sindikati, Zveza mladine. Te organizacije naj bi po novem predvsem skrbele za zagotovitev splošnih pogojev kulturnega delovanja. Društva in skupine, povezane v okviru občinskih ali širših ZKPO, pa naj bi mimo drugega skrbele za realizacijo kulturnih programov. S tako rešitvijo bi tudi bolj povezali kulturno delovanje v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih.

Torej čaka ZKPO veliko dela, seveda predvsem v bazi, to je v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih, kjer se mora najbolj izraziti interes za kulturno življenje in kjer ga je treba tudi zadovoljevati.

Kot marsikje drugje se tudi na obali ne morejo kdove kako pohvaliti s kulturnim življenjem v delovnih organizacijah, čeprav so podjetja, kjer so marsikaj storili. Vendar je bilo doslej storjenega zdaleč premalo, če upoštevamo število delovnih organizacij in število zaposlenih na obali in ne nazadnje gmotne možnosti, zlasti nekaterih delovnih organizacij, ki bi vsekakor lahko bolj podprle kulturno delovanje.

Tudi na obali bo ZKPO morala delovati kot kapilara, kakor se je po mojem zelo nazorno izrazil predsednik koprske ZKPO prof. Vlado Rotar. ZKPO mora s „svojimi“ društvi in skupinami prodreti med najširše sloje delovnih ljudi in občanov in pomagati preko svojih delegatov v kulturnih skupnostih utrjevati samoupravni položaj kulturnih organizacij in posameznikov in zagotavljati druge pogoje za bogatejše kulturno življenje.

Naj spomnim na odločno stališče zeniškega posvetovanja „o delavskem razredu in kulturi“, da morajo delavci, torej ustvarjalci gmotnih dobrin, biti bolj neposredno prisotni v vseh kulturnih dogajanjih. Žal se njihovo sodelovanje marsikje omejuje danes le na glasovanje o tem, koliko denarja bodo primaknili za kulturo. In prav pri osveščanju delavcev za njihovo aktivnejše sodelovanje v kulturi bo morala ZKPO skupaj s sindikatom in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami storiti veliko več. Stališču nekega posveta je treba dati praktično veljavo.

Zato in seveda še zaradi marsičesa drugega potrebujemo ZKPO kot najširšo družbeno organizacijo na področju kulture. Ta čas še nimajo ZKPO v dravograjski in šentjurski občini. Ob našem obisku v teh občinah so nam zagotavljali, da jo bodo še letos ustanovili, ker se tudi sami zavedajo, da jo potrebujejo. To pa je največji garant, da njihovim zagotovilom lahko verjamemo.

TONE ŠTEFANEC

Prihodnjič:
RUDARJI OBISKUJEJO GLEDALIŠČE

Komentatorjev stolpec

Nevzdržno je proizvajati za zaloge

Že v letošnjem prvem polletju se je uvoz povečal z višjo stopnjo kot izvoz. V kasnejših letošnjih mesecih se je to nesorazmerje (ki je za slovensko in sploh jugoslovansko zunanjetrgovinsko dejavnost z izjemo redkih obdobij sicer značilno že nekaj zadnjih let) še poglobilo, tako da je v septembru blagovni izvoz pokrival le še 40 % uvoza.

Domača inflacija, katere visoka stopnja se ne poleže kljub temu, da na svetovnem trgu že od spomladi sem stanovitno nazadujejo cene večine osnovnih surovin, je očitno v prvi vrsti kriva, da je ob nadaljnjem naraščanju cen domačih repromaterialov na splošno začel pešati izvoz. Vse bolj se povečuje pritisk proizvajalcev na pristojne zvezne organe, da bi jim le-ti odobrili višje izvozne premije oziroma omogočili izdatnejše in ugodnejše kredite za pripravo izvoza, po drugi strani pa se presežki blaga, ki je zaradi omenjenih in drugih vzrokov na zunanjih trgih izgubilo konkurenčnost, usmerjajo na domači trg oziroma na zaloge, s čimer ob poslabšani kupni moči na notranjem trgu prekomerno povečujejo ponudbo in še zaostrujejo probleme v denarno-kreditni sferi (ponovno kot sorastoča nelikvidnost, vse večji obseg nepokritih zalog, okrepljen pritisk na dodatno denarno emisijo itd.).

Če še dodamo, da se položaj na večini zunanjih trgov poslabšuje, ker je skoraj povsod nazadovala kupna moč, hkrati pa se je prekomerno povečala ponudba blaga, se našemu gospodarstvu v letu 1975 ne obetajo ravno rožnate perspektive. Nasprotno, povsod v industriji in tudi v drugih dejavnostih so zelo zaskrbljeni zaradi aktualnih tržnih gibanj doma in po svetu. Nazadujoče cene osnovnih surovin na svetovnem trgu bi dejansko morale biti v spodbudo zlasti slovenski – izraziteje v predelavo usmerjeni industriji, vendar pa se učinki tega sicer pozitivnega pojava, kot kaže, razblinjajo v aktualnih, nasprotujočih si gospodarskih in zunanjetrgovinskih gibanjih.

V čem si nasprotujejo ta gibanja? Višja stopnja rasti uvoza kot pa izvoza bi bila – vsaj trenutno spričo nižjih cen surovin na svetovnem trgu – razumljiva, če bi izvoz kazal težnje k stanovitnemu naraščanju, ne pa k nazadovanju, zlasti še, ker bi nižja kupna moč domačega trga morala dejansko spodbujati izvoz. Na nesrečo je kupna moč nazadovala tudi na inozemskih trgih, kjer je blago državam, ki niso članice nobene svetovne ekonomske skupnosti, zdaj še teže prodajati, kot prej. Proizvajalci, ki so se jim poslabšali pogoji prodaje tako na domačem kot še zlasti na inozemskem trgu, razumljivo, iščejo izhod v nadaljnjem zviševanju cen blaga na domačem trgu.

Če domači trg že več let nadomešča tisti del razlike v ceni, ki se mu morajo zaradi konkurence pri nastopanju na zunanjih trgih proizvajalci odpovedati, obstaja bojazen, da bo moral zdaj prevzemati še znatnejši del izvoznih izgub in bremen. Da je ta bojazen utemeljena, dokazujejo napovedani poizkusi, da bi tisti del industrije, ki je proizvajal in še proizvaja večidel za zaloge, le-te preprosto odpisoval in si ob takšni potuhi zagotovil eksistenco in „blagoslov“ za podobno početje tudi v prihodnje. Da naj bi domači trg nadomeščal v izvozu doseženi nižji dohodek, je moč razpoznati tudi po tem, da se s sporazumi med proizvajalci dosežene (višje) cene neredko zvišujejo bolj, kot bi bilo upravičeno glede na podražitve osnovnih surovin in repromaterialov.

Prav takšno ravnanje se utegne ob spremenjenih razmerah na svetovnem in domačem trgu pokazati kot dvorezen meč. Kakor ugotavljajo proizvajalci, ki kot izvozniki v največji meri čutijo te spremembe, bo sedanje cene na inozemskih trgih v najugodnejšem primeru moč ohraniti (nikakor pa ne zviševati), in še to samo za ceno izboljševanja kakovosti izdelkov. Na domačem trgu inflacijska gibanja sicer še vedno omogočajo tudi prodajo konjunkturnega blaga nižje kvalitete, vendar pa se tudi že doma nagloma približuje čas, ko naj bi selektivnejša kreditna politika onemogočila prodajo tistim proizvajalcem, ki ne skrbe dovolj za kvaliteto svojih izdelkov.

Če pristojni zvezni dejavniki ne bodo popustili pritiskom na dodatno denarno emisijo, ki nastajajo zaradi navedenih in drugih vzrokov, bo proizvodnja za zaloge postala tudi pri nas neznan ali vsaj nezaželen pojav, toliko bolj, ker že zdaj dejansko ni opravičila za rast proizvodnje, ki se ne realizira na trgu, temveč končuje svojo pot v neprodanih zalogah.

NANDE ŽUŽEK

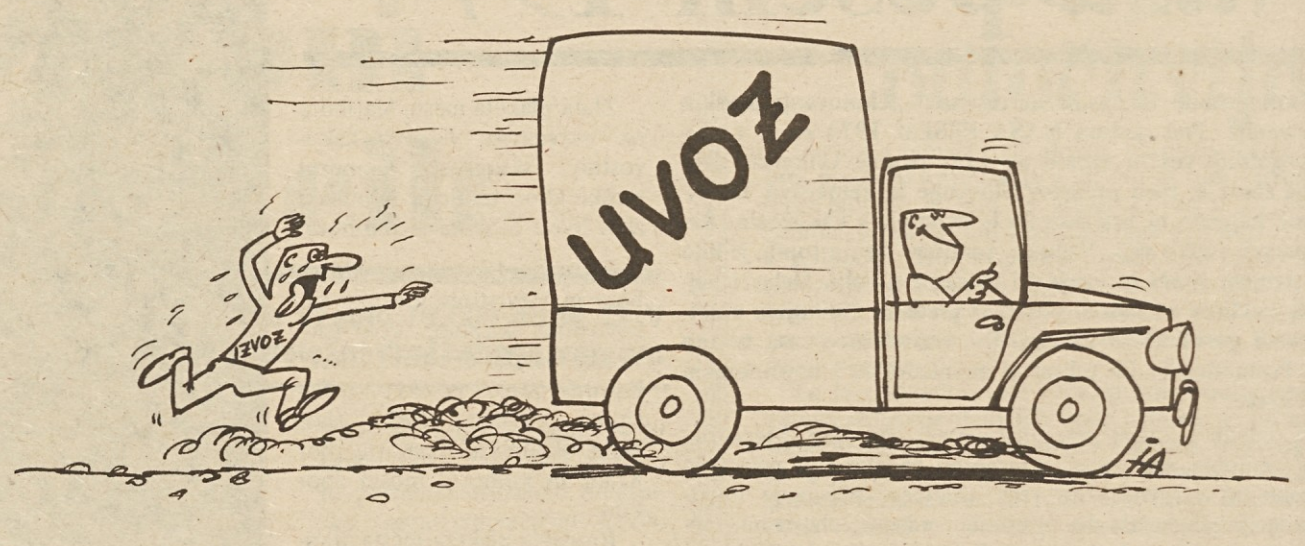

BREZ BESED I. Antić

PRETEHTANIM BESEDAM NAJ SLEDE ŠE DEJANJA

Odkrito je treba reči, da so bila obmejna območja v naši republiki v preteklosti zapostavljena. Šele v zadnjem času si prizadevamo, da bi temu izredno občutljivemu prostoru ob naših mejah posvetili vso skrb in da bi z novimi družbenoekonomskimi ukrepi utrdili na tem robu slovenske zemlje položaj našega kmeta in delavca. Vpliv sosednih držav, ki imajo do obmejnih območij posebno investicijsko politiko, je tako velik tudi na naše ljudi, da bo potrebno pospešiti dosedanja prizadevanja in v praksi dokazati njihovo vrednost.

Mariborski Ekonomski center je že izdelal študijo o ekonomskem oživljanju obmejnih predelov, še posebej z zornega kota severovzhodne Slovenije. Osnovno izhodišče študije je, da se zadrži oziroma doseže ustrezna naselitev. Nedvomno: potrebna je tako imenovana živa meja, z vsemi družbenimi in ekonomskimi dobrinami, ki bodo v kraje ob meji privabljale nove, zlasti mlade ljudi. Elastična urbanistična politika, ustrezna ureditev prometnega omrežja in zagotovitev družbenega standarda so pogoji, da ljudje ne bodo odhajali na težaško delo čez mejo, temveč, da bodo domačemu gospodarstvu nudili svojo moč in znanje. Če to želimo, moramo zagotoviti obmejnim območjem dobro medsebojno povezavo z modernizacijo tako republiške kot lokalne cestne mreže. Če imajo regionalne ceste poseben pomen, ker pač povezujejo večja urbana središča, občine in tudi republike, imajo za dnevno delovno migracijo številne lokalne ceste enak, včasih pa še večji pomen. Ustrezna sredstva za to bi lahko zagotovili vsaj v obliki kreditov, preučiti pa bi bilo treba tudi možnost prelivanja sredstev med občinami, zlasti, ko gre za modernizacijo ceste, ki je pomembna za razvoj dveh ali več občin. Trenutno bi morali na obmejnem območju severovzhodne Slovenije modernizirati 175 kilometrov lokalnih cest. Zato je dogovarjanje med temi občinami še kako potrebno.

Dogovarjanje pa ni potrebno le pri modernizaciji cest. Še bolj pomembno bo pri predvideni investicijski politiki. Razvite delovne organizacije bodo bržkone sprejele ponujeno roko posameznih obmejnih občin, ki jih vabijo, naj postavijo svoje dislocirane proizvodne obrate, pri čemer ne bi smele računati na takojšnje ekonomske uspehe, temveč na dolgoročne koristi, na nove delavce in na nove nosilce razvoja krajev, ki jih bo obrat oživel.

Ker večji del ljudi ob meji živi od kmetijstva in gozdarstva, bo nujno, da s pomočjo kreditnih sredstev in kmetijske oziroma gozdarske pospeševalne službe preusmerimo čimvečje število kmetij. Posebno pozornost je treba posvetiti kmečkemu turizmu, posebej še v obmejnih predelih Slovenskih goric. Prav bi bilo, če bi tudi obudili nekdaj zelo uspešne obrti v teh krajih: mlinarstvo, kovaštvo, pekarstvo, oljarstvo in podobno, ki pa spričo neustreznega družbenega vrednotenja sedaj izumirajo.

V študiji o ekonomskem oživljanju obmejnih predelov so obdelani tudi problemi poklicnega usposabljanja mladine v poklicnih šolah. Glede na nekatere izkušnje sosedih dežel bi kazalo tudi v Sloveniji bolj učinkovito prelomiti z mnenjem, da mladi, ki ne končajo osnovne šole, niso sposobni za poklicne šole, pišejo strokovnjaki in dodajajo: če na podlagi teh izkušenj ne bomo našli ustrezne rešitve, se bo poklicno izobraževanje mladih, ki žive ob meji, nadaljevalo v tujini. Kajti: razen novih industrijskih obratov ustanavljajo na primer v avstrijskih obmejnih središčih tudi poklicne šole skupaj z domovi za učence, prav tako pa tudi poskrbijo za prevoze dnevno migrirajočih delavcev.

Obmejna območja je potrebno obravnavati celovito v okviru vse republike in sprejeti za njihov hitrejši razvoj in za preprečitev praznjenja enotne ukrepe. Ker pa so ta območja v veliki večini tudi manj razvita, naj za razvoj poskrbi tudi širša družbena skupnost, saj posamezne občine same tega ne bi zmogle. Za opredelitev manj razvitih območij bi lahko uporabili približno enake kriterije, kot za manj razvite občine. Za izvajanje takšne ekonomske politike, ki bo zagotovila napredek obmejnim predelom, mora poleg republike in občin skrbeti predvsem gospodarstvo. Organizacije združenega dela morajo postati nosilci razvoja.

Mariborski ekonomski center v študiji predlaga, naj bi v izdelavo intervencijskega programa razvoja obmejnih krajevnih skupnosti vključile tudi kmetijske in gozdarske organizacije združenega dela za pospeševanja proizvodnje in kmečkega turizma. Prav tako predlagajo, naj bi pri sestavi programa sodelovale pomembnejše organizacije združenega dela predvsem z načrtovanjem obratov in z odpiranjem možnosti za zaposlitev obmejnega prebivalstva.

–m

Tokrat gre zares

Med območji v Sloveniji, kjer integracijski procesi, zlasti v nekaterih dejavnostih, še niso dobili ustreznega mesta v prizadevanjih za gospodarski razvoj, je tudi naša obala. To je toliko bolj nerazumljivo, ker gre za regijo, ki je gospodarsko ena najbolj razvitih in ki tudi v prihodnje računa na hiter razvoj. Tega pa najbrž ne bo mogoče doseči brez večjega samoupravnega povezovanja ter združevanja dela in sredstev na načelih nove ustave. Razumljivo je zato, da si tako sindikati kot zveza komunistov že dolgo in vedno znova prizadevata, da bi odstranili subjektivne in objektivne vzroke, ki danes ovirajo povezovanje. Sad teh prizadevanj so znova resnejši pogovori o povezovanju v trgovini in kmetijstvu, v turizmu in tudi v kemično-predelovalni industriji.

Resne so zlasti priprave za združitev nekaterih trgovskih podjetij in družbenega kmetijstva, ki prav tako vključuje trgovino in deloma predelovalno industrijo. V enovito organizacijo združenega dela se nameravajo združiti trgovska podjetja „Soča“ in „Jestvina“ iz Kopra, „Coloniale“ iz Pirana ter Kmetijski zadrugi Izola in „Agraria“ Koper. S tem pa se povezovanje ne bi končalo, ampak bi se obalna trgovina in kmetijstvo kasneje vključila v integracijska gibanja v širšem primorskem in slovenskem prostoru. Tudi ti dve dejavnosti naj bi torej ubrali pot, po kateri so se vključile v slovenski in jugoslovanski prostor nekatere druge obalne gospodarske dejavnosti, denimo prehrambena industrija, gradbeništvo, kovinsko-predelovalna industrija in luško gospodarstvo, ki se je, kot je znano, vključilo v samoupravno interesno skupnost za luško-železniški promet Slovenije.

Podobno kot te dejavnosti, naj bi se, razen trgovine in kmetijstva, v integracije vključil čimprej tudi turizem. Ponovne pobude za integracije znova prihajajo iz vrst zveze komunistov, ki je v piranski občini združila ta prizadevanja tudi v okviru nedavno ustanovljenega aktiva komunistov – delavcev v gostinstvu in turizmu. Ta predlaga, naj bi najprej v piranski občini združili v enovito delovno organizacijo hotel Piran, hotelsko podjetje Portorož in portoroški Zavod za turizem, kasneje pa bi tem organizacijam pridružili še hotele Triglav in Galeb iz Kopra ter Adrio iz Ankarana. Združevanje naj bi končali do prvega januarja prihodnje leto.

Upajmo, da pobude za združitev tako v turizmu kot trgovini in kmetijstvu ne bodo spet padle v vodo, kot se je to že nekajkrat zgodilo. Zakaj? Preprosto zaradi odpora posameznikov, ki v združenem delu niso videli zase primernega vodilnega mesta, ali pa so trenutni konjunkturi dajali prednost pred določenimi koristmi. Razumljivo je, da bo take odpore proti integracijam treba na obali brez pomislekov premagati in, kot kaže, so tokrat odločeni, da bodo to tudi storili.

S. K.

Doklej plotovi med sosedi

Značilnosti sedanjih gospodarskih gibanj v rev jih ● Vse več poskusov z integracijami med d lovnimi organizacijami doseči boljše poslovan ekonomičnost in širši obseg gospodarjenja

Elaborat za združitev zasavskih premogovnikov in termoelektrarne naj bi bil sestavljen ta teden. V njem so našteti vsi osnovni in drugi vzroki in razlogi za integracijo, zlasti pa poraba premoga za proizvodnjo električne energije, lokacijska povezanost med obema delovnima organizacijama, skupni ekonomski interesi in drugi. Poleg tega bo v elaboratu podan tudi predlog za bodočo samoupravno organiziranost enotne delovne organizacije. Elaborat bo najprej obravnaval akcijski odbor, nato pa vsi zaposleni v obeh sedanjih podjetjih. Predvidevajo, da se bodo delavci še letos odločali o predlogih za integracijo podjetij.

V Zasavju pa pripravljajo še druge integracije, ki so prav tako pomembne. Sem zagotovo sodi v prvi vrsti nadaljnje povezovanje zasavske gradbene operative in kasneje tudi proizvodnje gradbenega materiala. Imenovan je iniciativni odbor za združitev kmetijskih zadrug Trbovlje-Hrastnik in Zagorje ob Savi. Dogovori potekajo o možnostih združitev zagorske D loze in trboveljskega sorodne podjetja. Pomembni so prvi p govori o tesnejšem med bojnem sodelovanju med laško tovarno elektroporcela in trboveljsko Mehaniko. N združitev se pripravljata k lektiva hrastniškega trgovske podjetja in gostinskega po jetja.

Na področju negospodarst potekajo priprave na združit vseh trboveljskih srednjih šol enoten strokovni center sre njih šol, v Zagorju ob Savi pa sredi priprav na združitev vsa osnovnih šol, glasbene šole drugih šol.

V Zasavju predvidevajo, bi vse priprave končali vsaj konca leta, da bi lahko z novi letom prešli že tudi na novo S mouprav no organiziranost. O tem pa v revirjih utemelje opozarjajo na nekoliko zam marjene možnosti povezovan dela zasavskega gospodarstva gospodarstvom sosednjih gionalnih območij. Za zdaj se v tej smeri povezala samo Trb veljska Strojna tovarna.

–m

NADALJNJI RAZVOJ ENERGETSKEGA GOSPODARSTVA ŠALEŠKE DOLINE

Zagotoviti sočasno izgradnjo

Delegati vseh temeljnih organizacij združenega dela Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje so sprejeli program celovitega razvoja tega našega največjega energetskega kombinata. S tem je dana osnova za nadaljnji razvoj energetskega gospodarstva Šaleške doline in občine Velenje. Zraven investicijskih vlaganj drugih temeljnih organizacij združenega dela ter izgradnje nove, četrte enote Termoelektrarne Šoštanj, moči 335 MW, je v ta celovit investicijski program vključen tudi načrt povečanja proizvodnje premoga za kritje potreb šoštanjske Termoelektrarne.

Letos bodo velenjski rudarji, kot določa proizvodni načrt, izkopali okrog 3,9 milijona ton lignita, po dograditvi nove, četrte faze, pa bodo pokurili v Termoelektrarni Šoštanj letno 2 milijona ton lignita. Potrebe po velenjskem lignitu v letu 1977 torej presegajo zdajšnje proizvodne zmogljivosti velenjskega premogovnika. S sprejetjem programa celovitega razvoja Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje so ustvarjeni pogoji, da se do leta 1977 povečajo zmogljivosti pridobivanja lignita in modernizira oziroma mehanizira pridobivanje tako, da bi že v letu 1977 pridobili samo na mehaniziranih delovniščih najmanj 3 milijone ton lignita.

Delovni kolektiv Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje je hkrati z začetkom izgradnje nove Termoelektrarne Šoštanj 4 sprejel vse potrebno, da bi ta naš elektroenergetski velikan po dograditvi obratoval s polno močjo. V Velenju pa so storili še korak naprej. Nekaj lignita želijo po letu 1977, ko bo zgrajena Termoelektrarna Šoštanj 4, nameniti za industrijo in široko potrošnjo. Tako si zastavljajo, da bi v letu 1977 izkopali 4,5 milijona ton lignita, leto pozneje pa vsaj 4,7 milijona ton lignita. Se pravi, da bi šlo okrog 500.000 ton lignita iz Velenja na voljo tudi še za druge porabnike – za industrijo in široko potrošnjo.

Nad 4.500-članska delovna skupnost Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje je sprejela nadvse odgovorne naloge, zapisane v programu celovitega razvoja organizacije združenega dela, na zborih delavcev oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin, na katere je prišlo kar 74 % vseh zaposlenih. To je najboljše zagotovilo, da bodo naloge tudi uresničene. Zagotoviti bo treba le sočasno izgradnjo Termoelektrarne Šoštanj 4 in modernizacijo velenjskega premogovnika.

Vloga in pomen Šaleškega energetskega bogastva se bosta po letu 1977 torej še povečala, saj bo prišlo takrat kar polovico vse slovenske proivodnje električne energije prav s tega območja.

(vš)

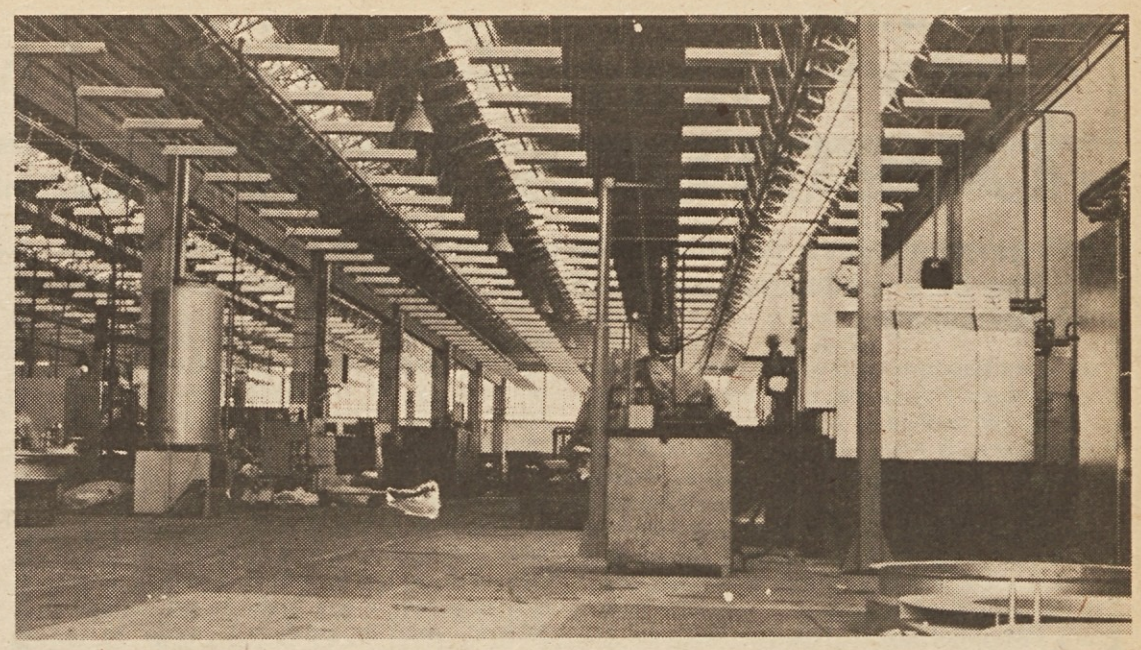

Kolektiv ISKRE – Industrije avtoelektričnih izdelkov iz Nove Gorice si vseskozi prizadeva, da bi čimbolj razvili svoje kapacitete in da bi proizvodnja slonela na modernem konceptu tehnologije in delitve dela. Doslej jih je pri njihovih stremljenjih oviralo predvsem pomanjkanje prostora. Poslej bo drugače, kajti zgradili so nove proizvodne prostore, kamor bodo preselili proizvodnjo malih zaganjalnikov. Otvoritev nove tovarne bo, tako predvidevajo, za praznik republike.

Na sliki je velika in svetla proizvodna dvorana v novi tovarni malih zaganjalnikov. Ko bo proizvodnja v njej celoti stekla, bodo naredili 600.000 zaganjalnikov letno. – M. R.

Kolektiv kemične tovarne Melamin iz Kočevja je minulo soboto slavil pomemben jubilej – 20. obletnico obstoja svojega podjetja. Ob tej priložnosti so 39 posameznikom in TOZD v občini podelili priznanje, petim delavcem, ki so v podjetju že 20 let, pa praktične nagrade. V svojem govoru na slovesnosti je direktor Melamina ing. STANE REMŠGAR poudaril, da so dvignili in izboljšali proizvodnjo na osnovi raziskav, ki so jih naredili v svojih laboratorijih brez tujih licenc. V kulturnem programu, ki je bil na kraju slovenosti, sta sodelovala oktet Gallus in gimnazijski pevski zbor iz Kočevja. F. BRUS

Vožnja in rekonstrukcija obalne ceste – po polževo

Čeprav je letos po dolgih razpravah cesta do Kopra zlasti pri ankaranskem križišču spremenila podobo, v turistični sezoni dolge kolone avtomobilov na cesti niso izginile. Avtomobilisti so čakali na prečnicah iz Semedele, Olma, Šalare ali obratno tudi več kot 15 minut. Razširitev na cestnih odcepih Škofije–križišče Ankaran in naprej do križišča pri Slavčku ni omilila prometne gneče. Upajmo, da bo naslednje leto bistveno bolje.

V zaključni fazi gradnje so štiri obvoznice, po katerih se bo odvijal promet v času gradnje osrednjih objektov, to je predvsem ankaranskega križišča. To pa so že deli bodočega priključka in obvoznice se bodo v celoti vklapljale v novo križišče.

Računajo, da bo priključek končan do sredine decembra, le zelenice bodo uredili do spomladi.

„Po pogodbi bo priključek stal 30 milijonov 560 tisoč dinarjev. Investitor je republiška skupnost za ceste, dela pa izvajajo SGP Slovenijaceste, SGP Primorje, GIP Gradis, Tegrad Ljubljana (za prestavitev PTT omrežja), TOZD Elektro Koper (prestavitev javne razsvetljave), Splošna vodna skupnost Primorske (regulacija vod), Rižanski vodovod (prestavitev vodovodnega omrežja)," je povedal vodja nadzora Koper – Republiške skupnosti za ceste, dipl. ing. ALEKSANDER SLEKOVEC.

Poprečno dela na celotnem priključju Ankaran 90 delavcev, v to število je šteto tudi tehnično osebje. Delo je mehanizirano in če ne bi bilo precej slabih terenskih razmer, zlasti pa toliko dežja, bi dela potekala v predvidenih rokih. Križišče bo, ko bo končano, eno najpopolnejših priključkov te vrste v Sloveniji, saj so s takšnimi rešitvami opremljene le hitre in avto ceste v tujini.

Še vedno pa ostaja nerešeno vprašanje rekonstrukcije obalne ceste. Če ne bodo začeli z rekonstrukcijo od priključka Koper, bodo prav verjetno kolone, ki so zlasti poleti ob konicah dolge po deset in več kilometrov, še vedno trgale živce voznikom.

Preusmeritev prometa na šmarsko cesto za vozila, ki gredo proti Bujam in na hrvaško obalo, bo zelo tvegana, ker je cesta do šmarskega sedla ovinkasta in ozka ter ne bo prilagojena rekonstruirani cesti iz bujske strani. Za to usmeritev pa bo vsekakor primerna predvidena nova cesta iz Kopra na Šmarje, ki bo potekala po drugi, bolj ugodni trasi. Žal, je do tega še daleč in sedanje šmarske ceste se bodo lahko posluževala le osebna vozila. Tovornjaki in vlačilci, ki zaradi počasne vožnje najbolj zavirajo promet, bodo še naprej vozili po obalni cesti.

Urbanistični načrt Kopra, ki obsega tudi cestno omrežje, je že sprejet. Treba ga bo dopolniti še s študijo in orisom vsega predvidenega cestnega omrežja, ki bo obsegalo tudi rezervat za bodočo avtomobilsko cesto mimo Kopra. Urediti bo treba tudi strugo Badaševice, vendar pa za ta dela niti še niso naročili idejnega projekta. In če bi ga naročili danes, bi z deli lahko pričeli šele čez dobro leto in pol. Tudi javnega natečaja za projekt ceste od semedelskega nadvoza naprej do Izole republiški sklad za urbanizem še ni razpisal. Tako tudi ta del obale ne bo spremenil podobe še nekaj časa.

Problemov je torej dovolj in treba se jih bo lotiti čimprej.

F. O.

Delavci SGP Sava Jesenice gradijo na Plavžu novo trinadstropno poslovno hišo, v kateri bo prostora za preko 200 osebnih avtomobilov. Najbolj zanimivo je to, da bodo ta veliki objekt zgradili v štirih mesecih. Dela so namreč popolnoma mehanizirana tudi pri betoniranju. Betonsko mešanico pripeljejo na gradbišče z vrtečim „kiperjem". Iz njega spuščajo betonsko mešanico na transportno napravo, po kateri s pomočjo zračnega pritiska steče po cevi. Na sliki: delavci s posebno napravo pri betoniranju. – Tekst in foto: B. Blenkuš

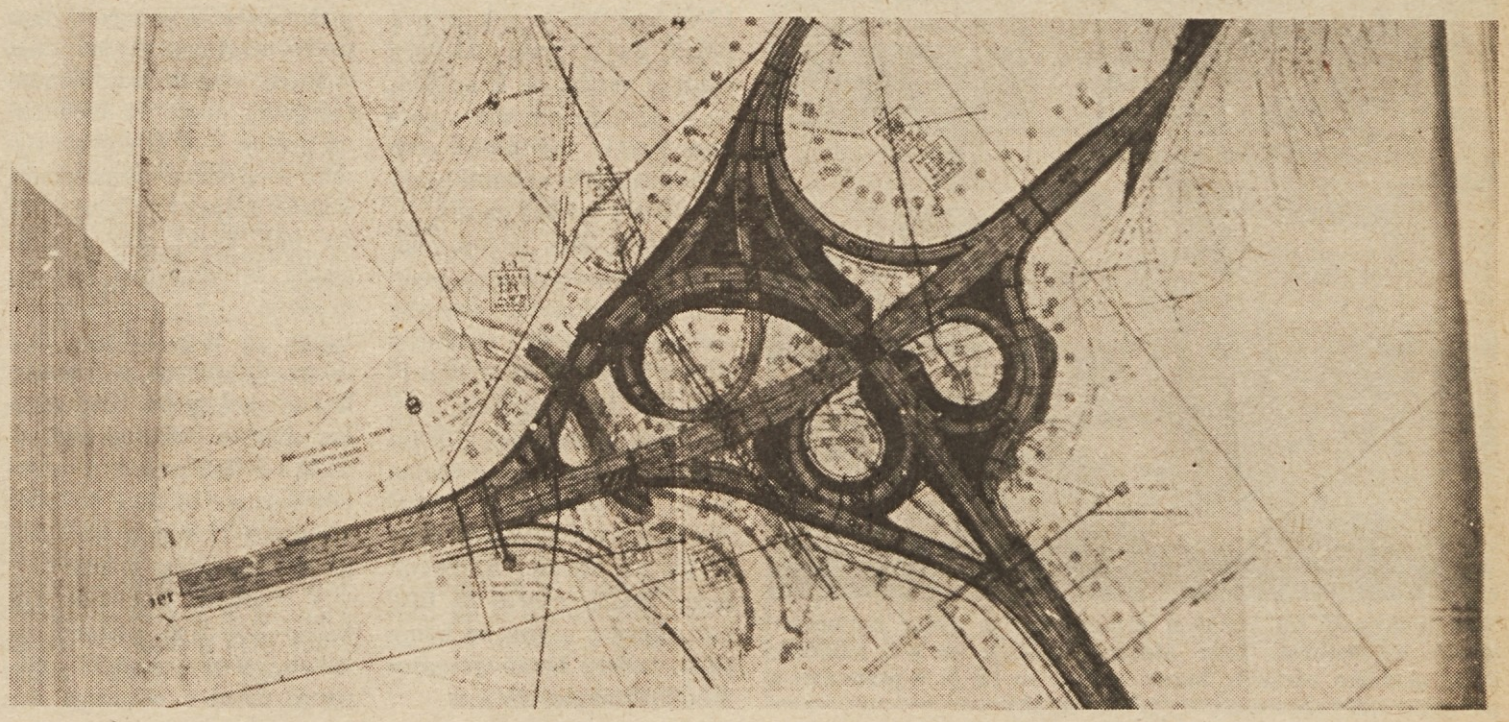

● TRBOVELJSKA ISKRINA TOVARNA POLPREVODNIKOV BO VEČ IZVAŽALA

Dogovor s Poljaki

Blagovna menjava med združenim podjetjem Iskra in poljsko tvrdko Unitra bo v srednjeročnem obdobju 1975 do 1980 znašala 26 milijonov dolarjev

Že prihodnje leto bo trboveljska Iskra izvozila na Poljsko za 3,5 milijona dolarjev blaga. S tem pa se ta trboveljski kolektiv uvršča med pomembnejše izvoznike v Zasavju. Prihodnji razvoj trboveljske Iskrine tovarne polprevodnikov bo znatno hitrejši, saj je kolektiv osvojil nov program, ki obsega pet področij: izdelovanje enoamperskih diod, planarnih diod, plastičnih diod, jakostnih diod in vezja.

Iskrin kolektiv v Trbovljah se sedaj intenzivno pripravlja na to, da bodo že prihodnje leto izdelali najmanj 130.000 kosov tako imenovanih enoamperskih diod, zdaj pa jih naredijo dnevno samo 80.000 kosov. Kolektiv se je povezal z ljubljansko elektrotehniško fakulteto, ki zanj pripravlja nekatere nove proizvode. Sem sodi osvajanje tako imenovanih tabletk, ki so jih doslej uvažali in ki jih potrebujejo za proizvodnjo planarnih diod. Elektrotehniška fakulteta je v svojih oddelkih že osvojila laboratorijsko tabletko, to pa zagotavlja Iskrini tovarni polprevodnikov možnost, da jim začne sama izdelovati.

V prihodnje bodo izdelovali jakostne diode v kooperaciji s podjetjema v Nemški demokratični republiki in Veliki Britaniji. Vezje bodo proizvajali v njihovem obratu v Poljčanah, ki ga je Iskra ustanovila letos tudi zato, ker v tem kraju ne primanjkuje delovnih rok, za izdelovanje vezja pa je potrebnih veliko delavcev. V trboveljski Iskrini tovarni polprevodnikov so prepričani, da imajo vse možnosti za nadaljnje poglabljanje in krepitev menjave tako z Vzhodom kot z Zahodom. Sanacijo gospodarjenja, ki so jo začeli konec minulega in v začetku tega leta bodo uspešno izpolnili, to pa pomeni, da ima kolektiv pred seboj trajnejšo perspektivo.

-m-

Uspešna, pol stoletja dolga pot

Minulo soboto so v dvorani mariborskega sejmišča delavci Mariborske livarne slovesno proslavili 50-letnico obstoja livarne.

Na dopoldanski prireditvi, kjer je igrala godba na pihala in je v kulturnem programu sodeloval tudi šolski pevski zbor, so zbranim delavcem govorili: Jože Kosirnik, predsednik zbora delegatov, Drago Sobotkiewicz, dipl. inž., pomočnik glavnega direktorja, ter predstavnik pokrovitelja proslave – izvršnega sveta Slovenije, sekretar za gospodarstvo Drago Petrovič. Vsi so poudarili pomen livarne za slovensko in še posebej za mariborsko gospo[...] stvo, kakor tudi razvojno [...] podjetja, ki marsikdaj ni [...] lahka, bila pa je uspešna, sa[...] število zaposlenih od 500 v [...] četku, naraslo do danes [...] 1.800 delavcev. V letošnj[...] letu pa bodo ustvarili že pre[...] 700 milijonov dohodka. Še [...] sebej so poudarili novo inve[...] cijo v rekonstrukcijo tovar[...] za katero bodo sami prispe[...] večino sredstev, ki gre v [...] deset milijonov dinarjev.

Na koncu prireditve so [...] najbolj zaslužnim delavc[...] podjetja razdelili priznan[...] zvečer pa so imeli v istih p[...] storih družabni večer. A.

ŠE NEPOPOLN SISTEM OBVEŠČANJA

Predlogi delavcev

V marsikateri zasavski delovni organizaciji sodijo, da so izpolnili svojo dolžnost, če posredujejo zaposlenim čimveč številk o gospodarjenju, njihova stvar pa je, da jih preučijo ● V večini temeljnih organizacij združenega dela so obdržali klasične oblike obveščanja zaposlenih: glasila, oglasne deske, biltene

Sistem obveščanja so najbolje uredili tam, kjer so upoštevali predloge delavcev. Ti sodijo, da je najprimernejša oblika za seznanjanje o vseh vprašanjih gospodarjenja zbor delovnih ljudi. Odločno pa so delavci proti preobširnim dnevnim redom na svojih zborih. Zavzemajo se tudi za pravočasno posredovanje pismenega gradiva, ki pa ne sme biti razvlečeno. V Zasavju ugotavljajo, da so vsebinsko in organizacijsko najbolj uspeli zbori delovnih ljudi, na katerih so obravnavali največ dve, tri vprašanja in če so jih poprej prerešetali v delovnih skupinah.

Delavci se zavzemajo tudi za to, da bi njihova sindikalna vodstva pred pomembnejšimi zbori opredelila svoja stališča do predlagane problematike. Prej to največkrat ni bilo mogoče. Zdaj pa, ko v vsaki temeljni organizaciji deluje osnovna organizacija sindikata, bo to laže doseči. Sploh bi morali sindikati veliko več napraviti za izpopolnjevanje sistema obveščanja in seznanjanja delavcev, hkrati pa tudi za njihovo usposobitev, da bi laže sodelovali v procesu soodločanja.

V nekaterih zasavskih delovnih organizacijah pa so vendarle prišli nekoliko dlje v procesu stalnega informiranja svojih zaposlenih. V izlaški Tovarni elektroporcelana so se na pobudo sindikata in zveze komunistov dogovorili, da se bodo delovne skupine vsak teden sestajale in obravnavale tedenski bilten. Značilnost tega sistema obveščanja je, da ima vsak možnost seznaniti se z dogajanjem minulega tedna, da vsakdo zve za rezultate poslovanja in za problematiko vsega podjetja. Na vsa vprašanja, na katera delavci zaradi objektivnih vzrokov ne prejmejo odgovora, odgovarjajo predstavniki služb in drugi na naslednjem zboru skupin. Zanimivo pa je, da se v tem kolektivu, kljub temu, da izdajajo biltene vsak teden, nihče ni odrekel stalnemu tovarniškemu glasilu.

-m-

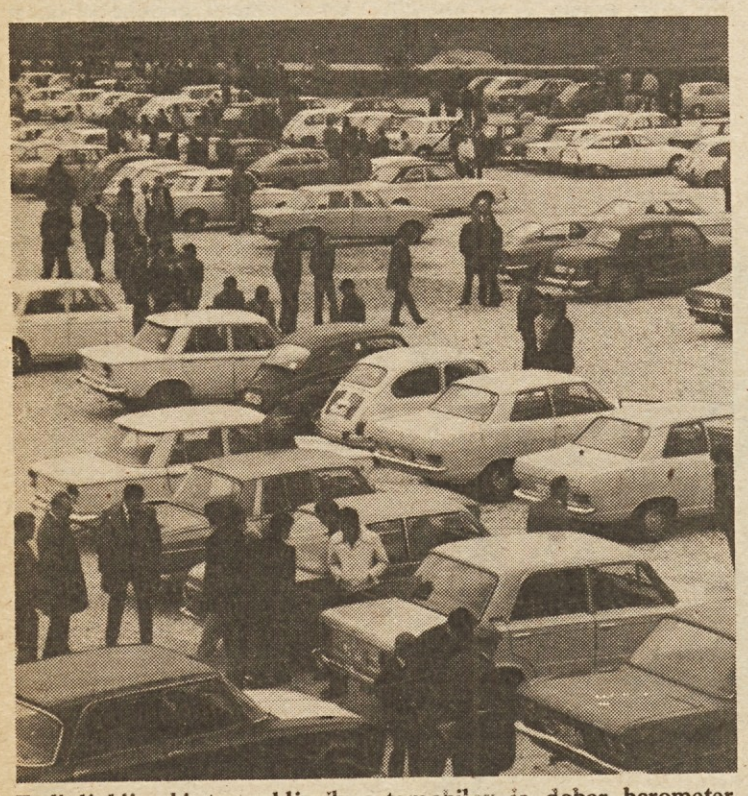

Tudi ljubljanski trg rabljenih avtomobilov je dober barometer splošne avtomobilske krize. Motornih vozil je vse več, rabljenih in že nekoliko zdelanih, kupcev pa ni. In jih je v primerjavi s ponudbo tudi vedno manj . . . (Foto: A. U.)

20 LET SPLOŠNE PLOVBE

SLOVENSKA ZASTAVA NA MORJIH SVETA

Začeli so z nekaj lesenimi barkami za priobalno plovbo, danes pa ima podjetje 1300 zaposlenih, lastnih ladij s prek 250 tisoč tonami nosilnosti, dve gospodarsko in politično zelo pomembni liniji okrog sveta in v Zahodno Afriko

Te dni praznuje 1300-članski kolektiv Splošne plovbe iz Pirana, podjetja, s katerim se je Slovencem posrečil prodor na morje z lastno mornarico, dvajseto obletnico ustanovitve podjetja. Nemara bo kdo oporekal jubileju, češ da se je Splošna plovba razvila iz pomorske agencije Amgarit, ki je bila ustanovljena v Piranu 1947. leta. Vendar v kolektivu sodijo, da je prava obletnica vendarle vezana na leto 1954, ko je agencija prerasla v podjetje Val, iz tega pa je prek Slovenijalinije v oktobru istega leta nastala Splošna plovba.

O prvih letih razvoja podjetja, o dogodivščinah s prvih ladij, ki so brazdale svetovna morja pod slovensko zastavo, o presenečenjih, ki jih je nova linijska družba, neznatna, vendar žilava, izzvala med velikimi ladjarji, bi lahko na dolgo in široko pripovedovali. Stari morski volkovi iz Splošne plovbe jih kar stresajo iz rokava, kadar beseda nanese na tiste čase. Vendar o tem ne bomo pisali, temveč bomo spregovorili o Splošni plovbi danes.

Danes je to brodarsko podjetje, katerega ladje so samo lani, lastne in najete, prepeljale preko milijon 800 tisoč ton tovora, podjetje, ki ima dve gospodarsko in politično zelo pomembni liniji: okrog sveta in do obal zahodne Afrike ter vrsto ladij v prosti plovbi.

Splošna plovba ima dvajset ladij s skupno nosilnostjo preko 250.000 ton, poleg tega pa še nekaj najetih ladij, ker razmere v naših ladjedelnicah (neugodni pogoji za kreditiranje gradnje ladij za domači trg, tudi sorazmerno pomanjkanje sredstev ladjarjev in ladjedelnic ter tudi bank) niso dovolile graditi in obnavljati lastnega brodovja v predvidenem tempu. S temi ladjami in z ostalo dejavnostjo je kolektiv lani ustvaril preko 700 milijonov dinarjev celotnega dohodka in od tega preko 16 milijonov dinarjev ostanka dohodka ter preko 19,4 milijona dolarjev neto deviznega priliva.

V letošnjem letu bodo, kot kažejo dosedanji poslovni rezultati, ustvarili okoli 937 milijonov dinarjev celotnega dohodka, od tega za 57 milijonov dolarjev deviznega priliva. Vsak delavec bo torej ustvaril okrog 294 tisoč dinarjev družbenega proizvoda. Začeli pa so pred dvajsetimi leti s tremi ladjami, dvema sorazmerno novima in eno staro, s skupno nosilnostjo 12000 ton. Pet let kasneje se je ladjevje povečalo na 13 ladij (kolektiv je uspešno izkoristil leta, ko ladje niso imele visokih cen zaradi brodarske krize v svetovnem merilu) in v letu 1959 se je slovenska zastava prvikrat pojavila na redni liniji okrog sveta. To leto je tudi prelomnica v razvoju podjetja, poslej se je razvijalo znatno hitreje, kot prej in se kljub ostri konkurenci, ki je bila hujša tudi zaradi sorazmerno slabih gospodarskih pogojev za razvoj brodarstva pri nas, uspelo uveljaviti na svetovnem trgu kot soliden prevoznik.

V razvoj svoje delovne organizacije je kolektiv v preteklosti vlagal nesorazmerno velika sredstva (zaradi pomanjkanja kreditnih sredstev), v bodoče pa kajpak tudi ne bo kaj dosti bolje, saj se odnos družbe [...] brodarstva ni bistveno spre[...] nil. Ne glede na težave, ki [...] čakajo, pa se je kolektiv od[...] čil modernizirati in poveč[...] svoje ladjevje s šestimi linijs[...] mi ladjami s po 15.000 ton [...] nosilnosti, dvema ladjama [...] prevoz hlodovine in dvema l[...] jama za prevoz razsutih tov[...] rov z nosilnostjo po 60.0[...] ton. To je, bi dejali, sredn[...] ročni načrt razvoja podjet[...] vanj sodi tudi vključevanje [...] tankersko poslovanje v sklo[...] rafinerije Sermin v Kopru, [...] naj bi tudi prinašalo lep [...] dohodka Splošni plovbi.

Kljub gospodarskim težav[...] in zahtevam po razvoju po[...] jetja pa niso pozabili na dr[...] beni standard. Omenjamo [...] mo skrb za reševanje sta[...] vanjskih vprašanj (ta sodi m[...] drugim tudi v načrt, kako [...] zmanjšali veliko fluktuacijo [...] morščakov na tuje ladje): po[...] jetje je doslej zgradilo že okr[...] 200 lastnih stanovanj, do le[...] 1980 pa nameravajo vložiti [...] gradnjo novih stanovanj pre[...] 51 milijonov dinarjev.

»Naučimo se plavati« dolgoročna naloga!

Pred dnevi je bila v Ljubljani seja štaba za akcijo „Naučimo se plavati". Prisotni so ugotovili, da so v obdobju, odkar teče omenjena akcija, uspešno usklajevali delo TTKS v posameznih regijah, ker je pač akcija že stekla. Ob tem pa je treba povedati, da na nekaterih območjih Slovenije akcije niso vzeli resno, saj niso upoštevali napotkov republiškega štaba. To so osnovne ugotovitve delavcev, ki so vključeni v akcijo „Naučimo se plavati", pri čemer pa bodo poudariti, da bodo podrobnejši podatki znani šele konec letošnjega leta. Šele na osnovi izdelanega vprašalnika, ki ga bodo dobili vsem TTKS v Sloveniji, bodo namreč lahko zbrali podatke o poteku in rezultatih akcije v letošnjem letu.

Letošnje izkušnje bi potlej seveda upoštevali pri nadaljnjem programiranju akcije, saj gre za dolgoročno nalogo, ki bi jo po ustreznem programu uresničevali več let. Ne navsezadnje so se na omenjenem sestanku pogovarjali tudi o šolanju ustreznih kadrov na vseh ravneh, saj vemo, da imamo učiteljev plavanja še vedno precej premalo in da bo v precejšni meri odvisen uspeh akcije prav od tega.

Smučarski maraton tradicionalen!

Letos, meseca marca, je bil pri nas prvi smučarski maraton po vojni IX. korpusa. Velika športna prireditev je bila na pobudo kolektiva hotela Bor na Črnem vrhu nad Idrijo ter ob sodelovanju idrijske telesnokulturne skupnosti, Smučarske zveze Slovenije, enot JLA in splošnega ljudskega odbora ter pod pokroviteljstvom načelnika generalštaba JLA generalpodpolkovnika Staneta Kolenčarja. Ker se je tekmovanja udeležilo izredno veliko število smučarjev je telesnokulturna skupnost idrijske občine sklenila, da bo tekmovanje postalo tradicionalno.

Na drugem maratonu upravičeno pričakujejo prireditelji še večji odziv, predvsem amaterskih športnikov. Organizator namerava povabiti tudi smučarje iz Avstrije in Italije. S tem naj bi postal smučarski maraton na Črnem vrhu nad Idrijo ena največjih zimskih športnih prireditev pri nas. Zaradi tega so na zadnji seji idrijske občinske skupščine imenovali tudi stalni organizacijski komite, ki ga vodi nekdanji predsednik idrijske občinske skupščine Stanko Murovec.

ŠPORTNE IGRE VINOGRADNIKOV

Dne 6. 10. 1974 so bile v Železnih dverih pri Ljutomeru I. Športne igre vinogradnikov Slovenskih goric in Haloz. Na sporedu je bilo tekmovanje v šahu, streljanju z zračno puško, v vlečenju vrvi in trimu. Predvideno tekmovanje med dvema ognjema je zaradi slabega vremena odpadlo.

Pri tekmovanju so sodelovale ekipe Kmetijskega kombinata Ptuj, Kmetijskega gospodarstva Ormož, Kmetijskega kombinata Maribor, Kmetijske zadruge Slovenska Bistrica in Vinogradniško sadjarskega kombinata Ljutomer.

Rezultati v skupni uvrstitvi so sledeči: 1. VŽK Ljutomer, 2. KG Ormož, 3. KK Ptuj, 4. KK Maribor in 5. KZ Slovenska Bistrica.

Mariborsko sindikalno namiznoteniško prvenstvo

V jesenskem delu sindikalnega občinskega namiznoteniškega prvenstva je do sedaj odigranih že 6 kol. Ponovno so v vodstvu ekipe, ki so že lansko leto posegale po najvišjih naslovih.

V I. ligi vodi brez poraza ekipa TAM I TEZNO pred M. LIVARNO, TAM III TEZNO in KONSTRUKTORJEM. Ali bo ekipa TAM Tezno obdržala vodečo pozicijo do konca prvenstva, je težko trditi, saj je na sporedu še 8 kol.

V derbi srečanju je ekipa TAM I Tezno premagala najresnejšega kandidata M. LIVARNO z rezultatom 5:3. Posamezne igre so se končale: Falež : Zagorac 1:2, Mlekuž : Uran 2:0, Bajec : Jamšek 0:2, Mlekuž : Zagorac 0:2, Falež : Jamšek 0:2, Bajec : Uran 2:1, Mlekuž : Jamšek 1:2, Bajec : Zagorac 0:2.

V ženski ligi je ponovno brez konkurence ekipa ZAVAROVALNICE II, za katero igrata Lončar Marija in Krjukov Natalija. Ekipa vodi brez poraza pred ekipami Gradisa, Zavarovalnice I, Zdravstvenim domom, Elektro, Marlesom itd. Ekipa Zavarovalnice II bo po prikazanih igrah prav gotovo obdržala vodstvo do konca prvenstva.

D. ZAGORAC

Rekreacija v novogoriški občini

Komisija za šport in rekreacijo pri Občinskem sindikalnem svetu Nova Gorica je imela pred nedavnim redno sejo, na kateri je obravnavala trenutno stanje na področju športne rekreacije v novogoriški občini ter pregled dela komisije v minulem obdobju. Predsednik, prof. Polenčič Franc, je povedal, da se je minulih delavsko-športnih iger udeležilo veliko število delovnih organizacij z več kot 1500 športniki, kar dokazuje, da si športna rekreacija pridobiva tudi v delovnih kolektivih potrebno zaupanje.

V organizaciji TTKS Nova Gorica in njenega odbora za šport in rekreacijo, pa bo v Novi Gorici 19. oktobra množični POHOD PO POTEH GORIŠKE FRONTE, pohod, ki bo imel politično manifestativni značaj in tekmovalni del. Organizatorji pričakujejo rekordren odziv z vseh krajev naše republike, pa tudi iz inozemstva.

RAJMUND KOLENC

POKAL PTT LJUBLJANA

Na predtekmovanjih in drugih najrazličnejših tekmah je letos sodelovalo 20 % PTT delavcev iz SR Slovenije

Pred dnevi so bile v Kopru oziroma v Ankaranu II. športne igre PTT delavcev SR Slovenije. Velikega športnega srečanja so se udeležili predstavniki osmih PTT podjetij Slovenije: Ljubljane, Nove Gorice, Kranja, Trbovelj, ZP Projektivni biro, Kopra, Celja in Maribora.

Slovesna otvoritev iger je bila v hotelu Adria v Ankaranu. Takoj po otvoritvi so se najprej spoprijeli moški v malem nogometu, tekme so bile na koprskem nogometnem stadionu, istočasno pa so pričele s tekmovanjem v streljanju ženske, ki so se borile za čim boljšo uvrstitev v Strelskem domu Koper. Istega dne so tekmovali moški še v šahu, kegljanju in hitri hoji, ženske pa na Osnovni šoli Janka Premrla-Vojka še v odbojki.

Dvodnevne športne igre PTT delavcev Slovenije so v celoti uspele, za kar gre zasluga tako požrtvovalnim organizatorjem kot tudi vsem nastopajočim, ki so se za športno srečanje na najvišji ravni dobro pripravili. O tem pričajo tudi solidni rezultati, ki potrjujejo vse večjo aktivnost PTT delavcev Slovenije na športno-rekreativnem področju.

In katere ekipe so se letos v Kopru najbolje odrezale?

V malem nogometu se je potegovalo za čim višjo uvrstitev osem ekip. Največ znanja so pokazali nogometaši PTT Ljubljana. Slede: 2. PTT Nova Gorica, 3. PTT Koper, 4. PTT Celje, 5. PTT Maribor, 6. PTT Trbovlje, 7. ZP Projektivni biro in 8. PTT Kranj.

Precej slabša je bila udeležba v odbojki, saj so v tej športni panogi nastopile le tri ekipe. Zmagali so Mariborčani pred ekipama Ljubljane in Kopra.

V streljanju se je pomerilo devet ekip: tri ženske in šest moških. V ženski konkurenci je vrstni red naslednji: 1. Ljubljana 481 krogov, 2. Koper 466 krogov in 3. Trbovlje 227 krogov. Moški: 1. PTT Ljubljana 771 krogov, 2. Celje 752 krogov, 3. Maribor 730 krogov, 4. Koper 709 krogov, 5. Trbovlje 670 krogov in 6. Nova Gorica 663 krogov. Tudi med posamezniki je bil najuspešnejši predstavnik PTT Ljubljana Silvo Tomc, ki je nastreljal 171 krogov.

Kegljalo je deset ekip: štiri ženske in šest moških. V ženski konkurenci so bile najboljše Koprčanke s 701 kegljem. Slede: 2. Nova Gorica 614, 3. Kranj 613 in 4. Ljubljana 518 kegljev. Med posameznicami je največ kegljev podrla Milka Žitko (198), predstavnica PTT Koper.

V moški konkurenci pa so se najbolje odrezali Mariborčani. Podrli so kar 1189 kegljev in s tem pustili za seboj Celje (1168), Ljubljano (1137), Koper (1134), Kranj (1080) in Trbovlje (1048). Med posamezniki se je z 218 podrtimi keglji najbolje odrezal Avgust Pivc, ki je zastopal PTT Maribor.

Za naslov najboljših šahistov se je potegovalo sedem ekip. S točko prednosti smo zmagali Mariborčani, ki so osvojilli 17,5 točke. Slede: 2. Ljubljana 16,5, 3. Celje 14,5, 4. Kranj 12,0, 5. Nova Gorica 9,5, 6. Koper 8,5 in 7. Novo mesto 5,5 točke.

V hitri hoji, eni izmed najbolj zanimivih disciplin, je nastopilo pet ekip. Najhitreje so prispeli v cilj Koprčani, drugi so bili Mariborčani, tretji pa Celjani. Četrto mesto je pripadlo Trboveljčanom, medtem ko so peto, to je zadnje mesto osvojili Ljubljančani.

V skupni uvrstitvi se je najbolje odrezala ekipa PTT Ljubljana, ki je zbrala 32 točk. S tem so osvojili prehodni pokal, ki je bil letos prvič podeljen, Ljubljančani. Slede ekipe: 2. PTT Maribor 29, 3. PTT Koper 27, 4. PTT Celje 24, 5. PTT Nova Gorica 15, 6. PTT Trbovlje 10, 7. PTT Kranj 9, 8. PTT Novo mesto 2 in 9. ZP Projektivni biro 2 točki.

-a.

Nogometaši tovarne TIKI in RŽS Idrija so kljub močnemu dežju in razmočenemu terenu zaigrali borbeno in prikazali soliden nogomet. (Foto: R. Škarabot)

Srečanje TIKI – RŽS

V soboto, 12. oktobra, je bilo v Ljubljani povratno srečanje med športniki tovarne TIKI iz Ljubljane in športniki Rudnika živega srebra Idrija. Tekmovanje je potekalo v petih disciplinah in sicer v nogometu, rokometu, kegljanju, namiznem tenisu in šahu. Rezultati so naslednji: V nogometu so zmagali rudarij s 3:2 (0:2), v rokometu je bila boljša ekipa TIKI, ki je zmagala s 22:10 (10:4), v kegljanju je zmagala ekipa RŽS s 417:392 podrtimi keglji. Tudi v namiznem tenisu je zmagala ekipa RŽS s 5:2, šahisti RŽS pa so zmagali s 3 1/2 : 1 1/2.

Končni zmagovalec srečanja je tako postala ekipa rudnika živega srebra s 4:1. Športniki RŽS so povabili člane kolektiva tovarne TIKI, da bi se drugo leto ponovno srečali v Idriji.

RENAT ŠKARABOT

● POSTOJNA

Tradicionalno strelsko tekmovanje

Strelska družina pri Športnem društvu „Gozdar" Postojna je te dni na strelišču za MK puško izvedla 11. tradicionalno strelsko tekmovanje z MK puško, ki se ga je udeležilo osem ekip.

Naslov prvaka v ekipni konkurenci so branili strelci Cerknice, še prej pa so dvakrat zmagali strelci Transporta, trikrat strelci Snežnika, štirikrat pa so pokal osvojili strelci iz Ilirske Bistrice. V konkurenci posameznikov brani naslov prvaka Jadran ZADNIK iz Cerknice, v prejšnjih letih pa so zmagali po enkrat Turk, Jankovič, Martinčič in Požar, Debevc dvakrat, trikrat pa se je med zmagovalce vpisal FAGANEL iz Transporta.

Letošnji rezultati so bili kljub slabemu vremenu dobri: 1. Cerknica 722 krogov (druga zaporedna zmaga), 2. Transport 710, 3. Snežnik, 709, sledijo Bukovje 664, Knežak 639, Postojna 617, Skupne službe 564 in Ilirska Bistrica 291 krogov od 1200 možnih.

Posamezno:

V konkurenci posameznikov je pričakovano zmagal najboljši strelec SD Gozdar Jadran ZADNIK (Cerknica), ki je nastreljal 219 krogov od 300 možnih v trojnem položaju. Drugi je bil večkratni zmagovalec FAGANEL (Transport) 207 krogov, tretji POŽAR (Skupne službe) 203, sledijo Debevc (Cerknica) 201, Zapušek 191, Istenič (Oba Snežnik) 190 krogov itd.

V posameznih stavih so bili najboljši: v ležečem Zadnik 81, Morel 80, Debevc in Zapušek 78 krogov itd. V stoječem položaju Zadnik 71, Faganel 66, Vodopivec 64 itd in v Klečečem položaju Zapušek 75, Debevc 71, Žagar 70 itd.

Ob koncu pa še to, rekreacija v novem športnem društvu „Gozdar" je na dobri poti. Izvedli so že tekmovanje v balinanju, v malem nogometu in sedaj v streljanju z MK.

EDVARD PROGAR

● TOLMIN

Tekmovanje v atletiki

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu Tolmin je v sodelovanju z ŠŠD gimnazije organizirala tekmovanje v atletiki v okviru občinskih delavskih športnih iger. Nastopilo je 76 tekmovalcev in tekmovalk iz 12 osnovnih sindikalnih organizacij iz Bovca, Kobarida, Mosta na Soči, Podbrda in Tolmina.

Največ uspeha pri moških je imela ekipa osnovne sindikalne organizacije Gostola iz Tolmina, pri ženskah pa ekipa TIK iz Kobarida. Zmagovalci v posameznih disciplinah: moški – 100 m. – Cimerman (Gostol Tol) 800 m – Berginc (TKK Serpenica); daljava – Cimerman (Gostol Tol) krogla : Laharnar (AET Tol) ženske – 100 m – Hočevar (TIK Kob) 400 m – Mlekuž (ČIB Bov) daljava – Hočevar (TIK Kob) krogla – Kutin (TIK Kob)

M. K.

Pridobivajmo prostor za otroke!

Geslo Tedna otroka 1974 je „Pridobivajmo prostor za otroke, razširjajmo družbeno organizirano vzgojo otrok in usposabljajmo družbene delavce zanjo". To geslo poziva, spodbuja in obvezuje društva in zvezo Partizan Slovenije, zvezo za športno rekreacijo in telesno vzgojo, da v svojih akcijskih programih za teden otroka prevzamejo in uresničujejo naloge, ki izhajajo iz gornjega gesla in so sestavni del nalog in ciljev organizacije Partizan.

Predsedstvo Partizana Slovenije je na svoji redni seji izoblikovalo nekaj nalog, ki bodo skupni prispevek Partizana k srečnemu in zdravemu otroštvu vseh naših otrok.

Tako vsebuje srednjeročni program vseh društev in zveze Partizan Slovenije vrsto konkretnih nalog, ki izhajajo iz letošnjega gesla tedna otroka. Te so predvsem ustvarjanje novih rekreacijskih površin za telesno vzgojo in športno rekreacijo otrok in strokovno usposabljanje kadrov za razvoj otroških vadbenih oddelkov in aktivov v društvih. Ne navsezadnje si je Partizan zadal tudi nalogo, da bo povečal število „malih telovadnic" za predšolske otroke. Poleg tega bo uredil obstoječe telovadnice tako, da bodo imeli predšolski otroci v njih svojo opremo in svoj prostor. Že v letošnjem letu naj bi poskrbel Partizan za „mali telovadnici" v Murski Soboti in v Radencih.

S temi in drugimi načrti se Partizan Slovenije vključuje v skupno akcijo tedna otroka. Z uresničitvijo zastavljenih nalog bo Partizan okrepil lastno organizacijo v korist zdrave rasti in srečne mladosti naših najmlajših generacij.

V ZASAVJU GRADIJO LETOS SKORAJ PETSTO NOVIH STANOVANJ

Kako pa v prihodnje?

V Zasavju zlepa ne pomnijo, da bi zidali toliko novih delavskih in družbenih najemniških stanovanj kot letos ● Že zdaj pa investitorji vprašujejo, kako bo s stanovanjsko graditvijo prihodnje leto, če bodo cene gradbenih storitev, predvsem pa opremljanja stanovanj, tako skokovito naraščale ● Vsem prizadevanjem na tem področju bi napravili nepopravljivo škodo, če bi dovolili, da prihodnja leta graditev stanovanj spet zdrsne na stara pota

Kot drugod, so tudi v Zasavju sprejeli srednjeročne, ponekod pa celo dolgoročne programe graditve novih delavskih in družbenih najemniških stanovanj in v njih podkrepili odločnost, da jih v celoti uresničijo. Po vrsti suhih let, ko so v Zasavju sezidali na leto kvečjemu 100 do 120 novih stanovanj, so naposled dozorele možnosti, da to število najmanj podvojijo. Sprejeti so zazidalni načrti na novih zemljiščih, ki omogočajo načrtno, blokovno graditev, odpravljena so nekatera nesoglasja v zvezi s komunalnim opremljanjem zazidalnih površin, sprejeti so dogovori, da ima načrtovanje graditve stanovanj prednost in še marsikaj so v Zasavju napravili za to, da bi bistveno zmanjšali ali celo odpravili stanovanjsko stisko v prihodnjih letih.

V Zasavju so tudi bili prepričani, da bo že poleti sprejet družbeni dogovor o racionalizaciji graditve in oblikovanju cen v stanovanjski graditvi. Javna razprava se je že iztekla. Kot kaže, bo ta dogovor v kratkem vendarle sprejet, toda v njem ne gre v osnovi za kontrolo cen na področju stanovanjske graditve, ampak za enotno sodelovanje vseh dejavnikov za optimalizacijo stroškov ter oblikovanje cen na tej podlagi.

Nihče v Zasavju ne pričakuje, da cene v gradbeništvu ne bodo naraščale. Vendar ne bi smeli več dopustiti, da bi naraščale tako, kot letos, ko so se v povprečju dvignile za več kot 30 %, če nočemo, da bi se načrtovana graditev stanovanj sesula v prah in od nje ne bo ostalo ničesar, kvečjemu huda kri in pa prepričanje delovnih ljudi, da nismo sposobni držati besede. Težko je verjeti, da bodo kolektivi pripravljeni nenehno povečevati stanovanjske prispevke, saj številni med njimi že danes izločajo poleg njih še dodatna sredstva.

Skrb občinskih solidarnostnih skladov, samoupravnih stanovanjskih skupnosti in enot za graditev novih stanovanj glede tega ni brez podlage. V Zagorju ob Savi gradijo dva velika bloka, v katerih bodo 104 stanovanja. Cena kvadratnega metra stanovanjske površine v prvem je bila dogovorjena že lani in znaša 3200 din, v drugem pa je bila dogovorjena letos in znese 3700 din. To je še vseeno v primerjavi s cenami drugod, poceni. Toda v sosednjih Trbovljah gradijo dve stolpnici. V prvi bo cena kvadratnega metra stanovanjske površine 4200 din, v drugi pa že 5000 din. Pravijo pa, da morajo računati še na višjo ceno kvadratnega metra stanovanjske površine ob sklepanju pogodbe za stolpnice. In prav zavoljo tega se tudi v Zasavju vprašujejo, ali bo dogovor o racionalizaciji in oblikovanju cen v stanovanjski graditvi upošteval tudi investitorje, torej tiste, ki dajejo denar za graditev stanovanj ali pa bodo tudi v prihodnje v podrejenem položaju.

—m—

Hitreje do usmerjene stanovanjske gradnje

S sredstvi solidarnostnega stanovanjskega sklada bodo letos na obali rešili 216 stanovanjskih problemov. Doslej so že dodelili 141 stanovanj oziroma odločb, do konca leta pa jih bodo še 76. Med tistimi, ki so dobili stanovanja, je največ takih z nizkimi osebnimi dohodki, stanovanj pa bo deležnih tudi 49 mladih družin in nekateri ostareli občani z nizkimi dohodki. Posebno vprašanje so stanovanja borcev, kjer je še veliko odprtih problemov, zato bodo o tem pripravili poseben posvet vseh zainteresiranih dejavnikov.

Za urejanje stanovanjskih vprašanj je obalni solidarnostni sklad doslej dal 60 milijonov starih dinarjev, ki so se zbrali lani in letos. Reči je treba, da so s temi denarjem rešili lepo število problemov. Do stanovanj so prišli mnogi, ki jim ta dobrina, dokler nismo tega področja začeli reševati po solidarnostni poti, nikakor ni bila dosegljiva. Zato tudi občani na obali solidarnostno stanovanjsko gradnjo ocenjujejo kot enega najučinkovitejših ukrepov, ki smo jih uvedli pri nas na področju socialne politike.

Delo obalnega stanovanjskega solidarnostnega sklada bo vsekakor še učinkovitejše, ko bodo tudi na obali začeli z usmerjeno stanovanjsko gradnjo. O tem se še vedno dogovarjajo, vendar je zdaj pripravljen osnutek samoupravnega sporazuma med samoupravno stanovanjsko skupnostjo in gradbenimi podjetji. To vliva upanje, da se bodo stvari hitro premaknile.

KAVČIČ

Priznanje železarjem

Na razstavi izumov in tehničnih izboljšav, ki so jo organizirali Gospodarska zbornica SR Hrvaške, medobčinski sindikalni svet, sindikat delavcev industrije in rudarstva, Zveza izumiteljev tehničnih izboljšav ter Ljudska tehnika na Reki, je sodelovalo 56 organizacij združenega dela in 24 individualnih razstavljavcev iz vse Jugoslavije.

Posebna žirija, ki jo je za ocenitev inventivne dejavnosti razstavljavcev imenoval odbor za izvedbo razstave, je ocenila razstavljena dela. Diplomo za izrazito invetivno dejavnost in razstavljene eksponate na Reki ter zlato plaketo so podelili kolektivu Železarne Jesenice. Jeseniški železarji so za razstavo pripravili 7 zelo pomembnih dosežkov, ki so jih ustvarili v zadnjem obdobju.

Na sliki: zlata plaketa, ki so jo dobili jeseniški železarji.

Tekst in foto: B. BLENKUŠ

Bliže zimskemu turizmu

Na Jezerskem, ki mu v kranjskih turističnih načrtih že dolgo pripisujejo pomembno mesto, so se naposled po dolgoletnih obljubah začeli kazati prvi sadovi prizadevanj za hitrejši razvoj zimskega turizma. Lani so uredili smučišče z žičnico, pred kratkim pa so v hotelu Kazina odprli nekaj novih in preurejenih prostorov, ki bodo zelo dobrodošli gostom v bližnji zimski sezoni.

Delovni kolektiv podjetja Central iz Kranja je v edini hotel na Jezerskem vložil nekaj nad 4 milijone dinarjev. V njem so zgradili štiristezno avtomatsko kegljišče, s katerim bodo gostom nudili precej več možnosti za rekreacijo in zabavo kot doslej, posebno zvečer in v slabem vremenu. Novi sta tudi lovska soba in točilnica, medtem ko so kuhinjo le preuredili.

V turizmu na Jezerskem se je torej le začelo premikati naprej, kar daje domačinom več upanja, da bo ta dejavnost le znova zaživela, da jim bo spet prinesla zaslužek. Po zadnji vojni je namreč tako opešala, da so si morali zaradi skromnejših možnosti v kmetijstvu in gozdarstvu mnogi poiskati delo v dolini, v Preddvoru, Kranju in drugje.

V podjetju Central so pokazali resen namen, da v tem kraju bolje izkoristijo ugodne naravne možnosti, ki jih ima za razvoj turizma, tako letnega kot tudi zimskega. K temu, kar so doslej vložili v turistične objekte in naprave, bodo najprej dodali nov hotelski objekt, ki se nameravajo lotiti že v kratkem. Nove zmogljivosti bodo odprle nova delovna mesta za domačine in mnogim skrajšale pot do kruha. Hkrati pa računajo, da bo močnejše družbeno gostinstvo spodbudilo tudi zsebno turistično dejavnost, ki bo morala v prihodnje dopolnjevati turistično ponudbo Jezerskega.

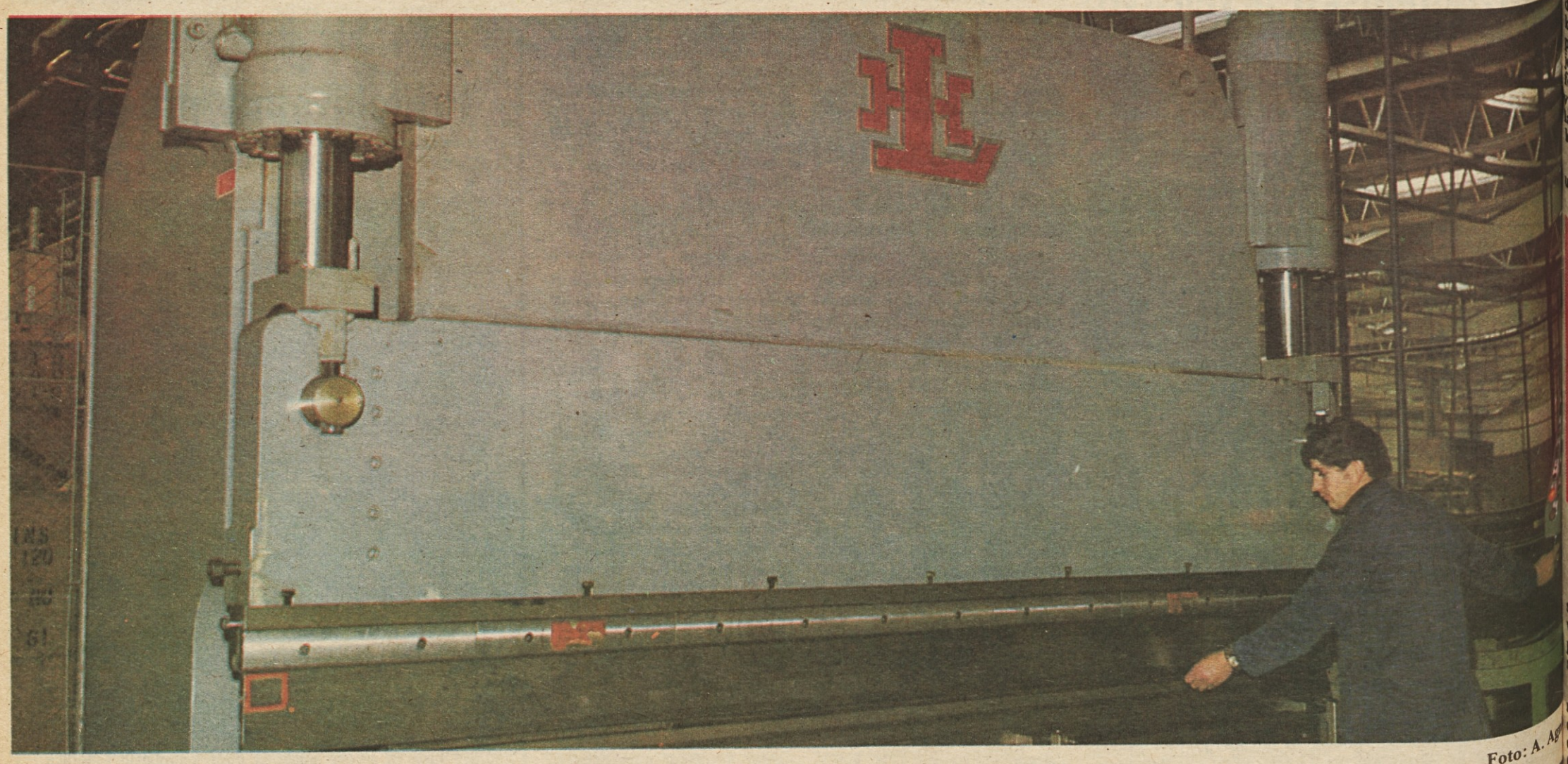

Foto: A. Ag

Težke stiskalnice v novomeškem IMV dajejo obliko novim renaultom.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Direktor, glavni in odgovorni urednik IVO TAVČAR. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313 VI, telefon uredništva 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033. Naročninski oddelek — komercialna: Ljubljana, Tavčarjeva 5, telefon 312-691. Račun pri Komunalni banki Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki št. 501-620-7-12100. Posamezna številka stane 2,00 din. Naročnina je četrtletna 25,00 din — polletna 50,00 din — in letna 100,00 din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tiska ČZP »Ljudska pravica«, Ljubljana. Na podlagi mnenja Sekretariata za informacije IS SRS, št. 421-1/72 z dne 23. januarja 1974 oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov